ماز

ویژه امتحانات دی ماه ۱۴۰۴

زودبیست

بانک آزمون های تشریحی ماز

یازدهم مشترک

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

فهرست

شمارهٔ آزمون	بودجه‌بندی
آزمون شمارهٔ ۱	درس ۱ و ۲
آزمون شمارهٔ ۲	درس ۳، ۵ و ۶
آزمون شمارهٔ ۳	جامع نیم‌سال اول
آزمون شمارهٔ ۴	فصل ۱ و ۲
آزمون شمارهٔ ۵	فصل‌های ۱ تا ۳
آزمون شمارهٔ ۶	جامع نیم‌سال اول

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۷/۲۸**	مدّت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱	معنی کدام واژه درست است؟ الف) حلاوت: مزه ب) زنخدان: یقه ج) چاشتگاه: ظهر د) رقعه: یادداشت	۰/۵
۲	معنی هر یک از واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید. الف) نژند آن دل که او خواهد نژندش ب) رخت خود از باغ به راغی کشید	۰/۵
۳	در هر یک از موارد زیر یک نادرستی املایی یا رسم‌الخطی بیابید و صورت درست آن را بنویسید. الف) برو شیر درنده باش ای دغل میانداز خود را چو روباه شل ب) آن‌گاه آگاه شدند که غرقه خواست شد. بانگ و هزاهز و غریو خواست. امیر برخاست.	۱
۴	در گروه‌های واژگان زیر، دو نادرستی املایی وجود دارد؛ آن دو را بیابید و درستشان را بنویسید. «دیوار محراب – جشن و سور – محجوب و مسطور – فراغ و آسودگی- غرامت‌زده و تاوان‌زده – همیّت و غیرت»	۱
۵	کاربرد معنایی فعل «شد» در کدام بیت متفاوت است؟ الف) یقین مرد را دیده بیننده کرد شد و تکیه بر آفریننده کرد ب) منزل حافظ کنون بارگه پادشاست دل برِ دلدار رفت، جان برِ جانانه شد ج) ریش برمی‌کند و می‌گفت: «ای دریغ کافتاب نعمتم شد زیر میغ» (میغ: ابر) د)گریهٔ شام و سحر شکر که ضایع نگشت قطرهٔ باران ما گوهر یکدانه شد	۰/۵
۶	نقش دستوری واژهٔ «خرد» در بیت زیر چیست؟ «خرد را گر نبخشد روشنایی بماند تا ابد در تیره‌رایی»	۰/۵
۷	واژهٔ «سیر» با هر یک از واژه‌های زیر چه نوع رابطهٔ معنایی دارد؟ الف) گیاه: ب) بیزار:	۱
۸	در متن زیر فعل مجهول را بیابید و معادل امروزی آن را بنویسید. «من بازگشتم و این چه رفت با بونصر بگفتم. سخت شاد شد و سجده شکر کرد خدای را عَزَّ وَجَل بر سلامت امیر، و نامه نبشته آمد. نزدیک آغاجی بردم و راه یافتم؛ تا سعادت دیدار همایون خداوند دیگر باره یافتم.» فعل مجهول: معادل امروزی:	1
۹	در متن زیر، یک پیوند هم‌پایه‌ساز و یک پیوند وابسته‌ساز بیابید و بنویسید. «موری را دیدند که به زورمندی کمر بسته و ملخی را ده برابر خود برداشته. به تعجب گفتند: این مور را ببینید که بار به این گرانی چون می‌کشد؟» پیوند هم‌پایه‌ساز: پیوند وابسته‌ساز:	۱

ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ دوم

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۷/۲۸**	مدّت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۰	بیتی از شعر «زاغ و کبک» بنویسید که با واژهٔ «سه چار» به پایان رسیده باشد.	۰/۵
۱۱	مصراع اول بیت زیر را بنویسید. « ..... در پی او کرد به تقلید جای»	۰/۵
۱۲	در میان آثار زیر، نام پدیدآورندهٔ دو اثر نادرست نوشته شده‌است؛ آن دو را مشخص و اصلاح کنید. (فرهاد و شیرین: نظامی گنجه‌ای) – (بوستان: سعدی) – (بهارستان: جامی) – (تحفةالاحرار: نظامی گنجه‌ای) – (تاریخ بیهقی: ابوالفضل بیهقی)	۱
۱۳	در بیت زیر، آرایهٔ درست را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید. با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست (تکرار – جناس تام)	۰/۵
۱۴	در همهٔ گزینه‌ها آرایهٔ مجاز وجود دارد، به‌جز: الف) به کران آب فرود آمدند و خیمه‌ها و شراع‌ها زده بودند. ب) زری است که سلطان محمود به غزو از بتخانه‌ها به شمشیر بیاورده باشد. پ) تا نزدیک نماز پیشین از این مهمات فارغ شده بود و خیلتاشان و سوار را گسیل کرده. ت) دیگر روز امیر نامه‌ها فرمود به غزنین و جملهٔ مملکت بر این حادثهٔ بزرگ و صعب که افتاد.	0/5
۱۵	در مصراع اول بیت زیر «وجه شبه» را بیابید و بنویسید. «چنان سعی کن کز تو ماند چو شیر چه باشی چو روبه به وامانده سیر»	0/5
۱۶	در عبارت زیر کدام ویژگی نثر بیهقی آشکار است؟ ببُردم و راه یافتم و برسانیدم و امیر بخواند و گفت: «نیک آمد.»	۰/۵
۱۷	مفهوم نمادین هر یک از موارد مشخص شده را بنویسید. الف) از این پس به کنجی نشینم چو مور که روزی نخوردند پیلان به زور ب) چنان سعی کن کز تو ماند چو شیر چه باشی چو روبه به وامانده سیر	۱
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۱۸	بیت «رزق هر چند بی‌گمان برسد / شرط عقل است جستن از درها» یادآور کدام مَثَل است؟	۰/۵
۱۹	مفهوم مشترک دو بیت زیر چیست؟ الف) بخور تا توانی به بازوی خویش که سعیت بود در ترازوی خویش ب) چه در کار و چه در کار آزمودن نباید جز به خود محتاج بودن	۰/۵
	ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ سوم	

شبیه ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۷/۲۸**	مدّت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
۲۰	**گویندهٔ عبارت زیر از کدام فضایل اخلاقی برخوردار است؟ (دو مورد)** **«آنچه دارم از حطام دنیا حلال است و کفایت است و به هیچ زیادت حاجتمند نیستم.»**	۱
۲۱	**در هر یک از موارد زیر مقصود از قسمت‌های مشخص‌شده چیست؟** **الف) کسی نیک بیند به هر دو سرای که نیکی رساند به خلق خدای** **ب) «... بر من پوشیده است که آن غزوها بر طریق سنّت مصطفی هست یا نه.»**	۱
۲۲	**در هر یک از بیت‌های زیر بر چه موضوعی تأکید شده‌است؟** **الف) صورت بی‌صورت بی حدّ غیب ز آینهٔ دل تافت بر موسی ز جیب** **ب)حساب خود اینجا کن آسوده‌دل شو میفکن به روز جزا کار خود را**	۱
۲۳	**معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.** **الف) روز دوشنبه امیر مسعود شبگیر برنشست.** **ب) امیر از آن جهان آمده به خیمه فرود آمد و جامه بگردانید.** **ج) و این مرد بزرگ و دبیر کافی، قلم درنهاد.** **د) بلند آن سر که او خواهد بلندش** **ه) زنخدان فروبرد چندی به جیب که بخشنده روزی فرستد ز غیب** **و) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست**	 ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵ ۱
	موفق باشید.	۲۰

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۷/۲۸**	مدّت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۹ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	پاسخنامه	نمره

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱ — ۰/۵

مصحح شو:

د) رقعه: یادداشت (۰/۵)

نقشهٔ نهایی:

سوالات تستی پای ثابت امتحانات نهایی هستند و طراحان حرفه‌ای، این سوالات را طوری طراحی می‌کنند که برای پاسخ‌دهی به آن‌ها شانس و هوش، خیلی کارساز نیست! و تنها راه رسیدن به پاسخ، تسلط بر مطالب درسی از طریق مطالعهٔ دقیق و جدی آن‌هاست. اما اگر به هر دلیلی نتوانستید پاسخ درست این گونه سوالات را پیدا کنید، حتماً یکی از گزینه‌ها را انتخاب نمایید؛ چرا که ۲۵ درصد احتمال دارد پاسخ شما درست باشد و اگر هم نادرست باشد نمرهٔ منفی به شما تعلق نمی‌گیرد!

بررسی دقیق‌تر:

طراحان سوال برای بالا بردن سطح دشواری سوالات از ترفندهای زیادی استفاده می‌کنند. یکی از این شیوه‌ها که در سوالات تستی لغت از آن استفاده می‌کنند این است که در گزینه‌های انحرافی از همان کلماتی که در معنی اصلی واژه آمده، استفاده می‌کنند؛ اما به طور ناصحیح! در این سوال از همین شیوه استفاده شده‌است که برای درک دشواری آن و یافتن پاسخ درست، هر چهار واژه را به همراه معانیشان از واژه‌نامهٔ کتاب درسی می‌آوریم:

حلاوت: شیرینی [نه مزه!] / زنخدان: چانه [نه یقه!] / چاشتگاه: هنگام چاشت، نزدیک ظهر [نه ظهر!] / رقعت: رقعه، نامهٔ کوتاه، یادداشت

۲ — ۰/۵

مصحح شو:

الف) خوار و زبون (۰/۲۵) ب) دامنهٔ سبز کوه، صحرا (۰/۲۵)

(یکی از این دو مورد را هم نوشته باشند، کافی است؛ اما دقیقاً همانند همین پاسخ باشد.)

نقشهٔ نهایی:

پرکاربردترین تیپ سوالات لغت، همین تیپ است که در آن جمله یا مصراع یا بیتی را می‌دهند و یکی از واژگان آن را برجسته می‌کنند و شما باید معنی آن واژه را بنویسید. این واژگان معمولاً از بخش واژه‌نامه انتخاب می‌شوند. در پاسخ‌دهی به این گونه سوالات دو نکته را مد نظر قرار دهید:

۱) اگر واژه چند معنی داشته باشد، نوشتن یک مورد کافی است؛

۲) از میان معانی متعدد واژه بهتر است معنایی را بنویسید که با آن جمله یا بیت ارتباط معنایی بهتر و بیشتری داشته باشد!

نکتهٔ طلایی:

تقریباً همهٔ سوالات لغت از بخش واژه‌نامهٔ کتاب درسی طراحی می‌شوند؛ اما باید بدانید که در واژه‌نامه فقط واژه‌های بخش اصلی درس نیامده؛ بلکه واژه‌های مهم گنج حکمت، شعرخوانی، روان‌خوانی و حتی ابیات و عبارات جدید داخل کارگاه متن‌پژوهی نیز آمده است؛ (مثل همین واژهٔ «نژند» که از ستایش و واژهٔ «راغ» که از شعر حفظی آمده، ولی در واژه‌نامه معنی شده‌است.) بنابراین در بحث لغت، واژه‌ها را یا باید از واژه‌نامهٔ کتابتان یاد بگیرید یا این که کنار آن در درس علامتی بگذارید و عین واژه‌نامه معنی کنید.

۳ — ۱

مصحح شو:

الف) میندار (۰/۵) ب) خاست (۰/۵) (واژه را مشخص نکرده‌باشد ۰/۲۵ کسر شود)

نقشهٔ نهایی:

در این تیپ سوالات، بیت یا عبارتی را می‌دهند که چند واژهٔ مهم املایی دارد و یک یا دو واژه، نادرستی املایی دارد و شما باید آن‌ها را بیابید و درستش را بنویسید. توجه داشته باشید که اگر پاسخ درست را بیابید ولی در کنار آن واژهٔ درست دیگری را اشتباه بنویسید (بیش از موارد خواسته‌شده بنویسید) هر چند ممکن است برخی مصححین همه یا بخشی از نمره را به شما بدهند، ولی غالب آن‌ها نمرهٔ پاسخ درست شما را هم حذف می‌کنند!

⚠ به خاطر داشته باشید که واژگان هم‌آوا اصلی‌ترین گزینهٔ طراحی سؤالات این تیپی هستند!

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۲۰ شو

بودن یا نبودن «یک» حرف؛ مسأله این است!

۱) اگر به اول فعلهایی که با «ا» شروع می‌شوند «ب، ن، م» اضافه شود، «ا» حذف می‌شود:

انداخت ← نینداخت　　افکند ← بیفکند

افزود ← نیفزود　　انداز ← میانداز

۲) فعل «خاست» و دیگر ساخت‌های آن اگر به معنی «برخاستن» و «بلند شدن» باشند به همین شکل (بدون «و») نوشته می‌شوند: خاست، برخاست، ولی اگر در معنی «طلب کردن»، «تقاضا کردن»، «دستور دادن» و... باشند با «و» نوشته می‌شوند: مثل خواستم، خواستی

۴ — ۱

مصحح شو:

محجوب و مستور (۰/۵)　　حمیت و غیرت (۰/۵)

۱. تشدید اهمیت املایی ندارد.　　۲. فقط املای درست واژه نمره دارد؛ یعنی صرف تشخیص واژهٔ نادرست کافی نیست!

۳. در صورتی که بیش از دو گروه بنویسند، به ازای هر گروه درستی که غلط بنویسند یک پاسخ صحیح کسر شود.

نقشهٔ نهایی:

این تیپ از سؤالات املا از همهٔ انواع دیگر رایج‌تر و معروف‌تر است! بیشتر واژگانی که در این تیپ سوالات می‌آیند رابطهٔ معنایی ترادف دارند، اما ممکن است رابطهٔ تضاد و تناسب و تضمن هم داشته باشند یا به صورت ترکیب‌های وصفی و اضافی بیایند؛ بنابراین یادگیری معنی واژه و یافتن نوع رابطهٔ آن با واژهٔ کناری برای پاسخ‌دهی به این تیپ سوالات اهمیت به سزایی دارد. پس لازم است اول معانی واژگانی مثل «مسطور» و «مستور» یا «فراغ» و «فراق» یا «صور» و «سور» را بیاموزید و بعد از طریق روابط معنایی املای درست را تشخیص دهید. نکتهٔ دیگری که در پاسخ‌گویی به این قسمت مهم است این که به املای واژه‌هایی که در قسمت «معنی» واژه‌نامه آمده نیز دقت کنید؛ مثلاً در تشخیص املای «مستور» علاوه بر این که رابطهٔ معنایی ترادف آن با «محجوب» راهگشاست؛ یادگیری املای آن در واژه‌نامهٔ درس نیز لازم است.

نکتهٔ طلایی:

واژگانی که اهمیت املایی دارند به چند دسته تقسیم می‌شوند که دو دستهٔ مهم آن‌ها عبارتند از:

۱. واژگانی که یکی از واج‌های ششگانه (ء، ع / ت، ط / ث،س،ص / ح، ه / ذ، ز، ض،ظ / غ، ق) را دارند.　۲. واژگان هم‌آوا.

۲۰ شو

املای دو درس اوّل دریک نگاه!

ستایش: حلاوت‌سنج معنی / خوار و زبون / قرین حال / سعادت و اقبال / تیره‌رایی و گمراهی

نیکی: لطف و صنع / شغال نگون‌بخت / قوت و غذا / زنخدان و چانه / جیب و یقه / تیمار و مراقبت / دیوار محراب / دَغل و حیله‌گر / دون‌همت و دارای طبع پست / روز حاجت / ننگ و عار / ضایع و تباه / درخت ارغوان

گنج حکمت (همت): عزم و همّت / حمیّت و غیرت

قاضی بُست: قاضی بُست / کران رود هیرمند / حَشَم و ندیمان و مُطربان / خیمه و شِراع / از قضای آمده / امیر برخاست / امیر کشتی‌ها بخواست / هزاهز و غریو خاست / جشن و سور / قصر و کوشک / اضطراب و تشویش / اعیان و وزیر / خدمت استقبال / لشکری و رعیّت / غزنین و هرات / حادثهٔ بزرگ و صعب / مقرون و همراه / مُستَحِقّان و فقرا / به توقیع مؤکّد گشت / تب سوزان و سرسام / محجوب و مَستور / اَطِبّا و پزشکان / متحیّر و سرگشته / عارضه و حادثه / نُکت نامه‌ها / کراهیّت و ناپسندی / بونصر و آغاجیِ خادم / تاس و کاسه / پیراهن توزی / عِقد و مِخنقه / علّت و تَب / زایل و نابود / خدای عَزَّ وَ جَل / همایون و فرخنده / گُسیل و روانه / به نشاط قلم در نهاد / کارهای خطیر و مهمّات / فارغ و آسوده / خیلتاشان و حشم / رُقعت و نامه / هزار مثقال زَرِ پاره / غَزو هندوستان / بُتان زَرّین / حلال بی‌شُبهت / اندک مایه ضَیعت / گُزاردن حق / صِلَت فَخر / دربایست و ضَرورت / وِزرِ و وَبال / طریق سُنّت مصطفی / خواجه عَمید / عَلی اَیِّ حال / احوال و عادات / حساب و توقّف قیامت / اندک مایه حُطام / اندیشمند و متفکّر / زاغ و کبک: زاغ و کلاغ / فَراغ و آسودگی / باغ و راغ / عرصه و پهنه / عرضه‌دهِ مخزن پنهانِ کوه / شاهدِ آن روضهٔ فیروزه‌فام / خُطُواتِ متقارب / در پی‌اش القِصّه در آن مَرغزار / اُسلوب و قاعده / غَرامَت‌زده و تاوان‌زده /

۵ — ۰/۵

مصحح شو:

گزینه د (۰/۵)　**یا** گریهٔ شام و سحر شکر که ضایع نگشت / قطرهٔ باران ما گوهر یکدانه شد

۲۰ شو

فعل «شدن» همیشه اسنادی نیست!

فعل «شد» یکی از فعلهای اسنادی است؛ اما گاهی معنی «رفتن» یا «سپری شدن» می‌دهد که در این حالت، اسنادی نیست.

نمونه	کاربرد	معنی فعل
بشد تیز رهام با خود و گبر	غیراسنادی	رفت
دل بر دلدار رفت، جان بر جانانه شد	غیراسنادی	رفت
به خاکش سپردند و شد نوشزاد	غیراسنادی	مرد
شد آن زمانه که رویش به‌سان دیبا بود	غیراسنادی	گذشت، سپری شد

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۶ — ۰/۵

مصحح شو:

متمم (۰/۵)

نکتهٔ طلایی:

بحث رای متممی در دو درس اول فارسی ۲ وجود ندارد؛ اما در دو موضوع دستور و آرایه‌های ادبی برای تفکیک بهتر دانش‌آموزان قوی و ضعیف از این دست سوالات طرح می‌شود؛ بنابراین لازم است شما بر کل مباحث آرایه و دستور که تاکنون آموخته‌اید تسلط نسبی داشته باشید.

◈ «را» همیشه نشانهٔ (نقش‌نمای) مفعولی نیست و گاهی حرف اضافه (نشانهٔ متمم)، فک اضافه و... است. مثال:

چو خود را به چشم حقارت بدید. ← مفعولی

او را شمس پرنده می‌گفتند. ← متممی

تمام «را»های متمّمی کتاب فارسی یازدهم در یک نگاه:

شمارهٔ درس	جمله‌ها
۱	- خرد را گر نبخشد روشنایی ← به خرد
۲	- مثال داد تا هزار هزار درم [...] به مستحقان ودرویشان دهند شکر این را. ← به شکر این / برای شکر این - گفت: بونصر را بگوی امروز درستم. ← به بونصر - و هر چه کرده بود بازنمود و مرا داد. ← به من - آغاجی خادم را گفت... . ← به آغاجی خادم - در هر سفری ما را از این بیارند. ← به ما - تا خویشتن را ضیعتکی حلال خرند. ← برای خویشتن
۳	شبی را تا شبی با لشکری خرد ← از شبی حکیمی را پرسیدند ← از حکیمی سرو را هیچ از این نوع نیست. ← برای سرو
۷	جمعی را مشتبه شد ← بر جمعی اگر ما را آفتی رسد از این شخص ← به ما
۸	او را شمس پرنده می‌گفتند. ← به او همین حالت صلح و یگانگی با عشق، او را بردباری عظیم بخشید. ← به او دردی است غیر مردن کان را دوا نباشد. ← برای آن از حکایت‌های شیخ ما او را چیزی می‌نوشتم. ← به او
۱۰	تنگ است ما را خانه تنگ است ای برادر ← برای ما
۱۲	مرا در نهانی یکی دشمن است ← برای من اگر هفت کشور به شاهی تو راست ← برای تو که مارانت را مغز فرزند من / همی داد باید به هر انجمن ← به مارانت بفرمود پس کاوه را پادشا / که باشد بدین محضر اندر گوا ← به کاوه
۱۵	این مرد را کاری افتاد که می‌آید ← برای این مرد سر ایشان کبوتری بود که او را مطوقه گفتندی ← به او هر یک خود را می‌کوشید. ← برای خود او را بگویم تا این بندها ببُرد. ← به او کبوتران را فرمود که فرود آیید. ← به کبوتران خداوند ما را بر آنچه قسمت کرد قناعت داده. ← به ما
۱۸	هر نفسی را دو نعمت است. ← در هر نفسی
نیایش	دلم را بده عزم بر بندگی ← به دلم نشاطی بده در عبادت مرا ← به من

۷ — ۱

مصحح شو:

الف) گیاه: تضمن (۰/۵)

ب) بیزار: ترادف (۰/۵)

متن کتاب درسی:

معنای برخی واژه‌ها تنها در جمله یا زنجیرهٔ سخن قابل درک است.

با استفاده از شیوه‌های زیر، به معنای هر یک از واژه‌های مشخص شده، دقیق‌تر می‌توان پی برد:

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

الف) قرار گرفتن واژه در جمله:

◈ ماه ، طولانی بود. ◈ ماه، تابناک بود.

ب) توجه به رابطه‌های معنایی(ترادف، تضاد، تضمّن و تناسب):

◈ سیر و بیزار: ترادف ◈ سیر و گرسنه: تضاد ◈ سیر و پیاز: تناسب ◈ سیر و گیاه: تضمّن

روابط معنایی واژگان را بشناسید!

واژه‌ها چهار نوع رابطهٔ معنایی با هم دارند:

الف) ترادف (مترادف): واژه‌هایی که معنی مشترک دارند. مثال:

لطف، محبت، مهربانی / کرامت، بخشش، جوانمردی، سخاوت، جود، بزرگواری / إنعام، نعمت دادن، بخشش، بخشیدن، هدیه، دهش/ فَراغ، آسایش، آسودگی / طبع، ذات، سرشت / بقا، پایداری / سیر، بیزار

ب) تضاد(متضاد): واژه‌هایی که معنای آنها مخالف هم است؛ مثال:

شب و روز / جنگ و صلح / غم و شادی / حق و باطل / امیدوار و ناامید / ایمن و ناایمن / هست و نیست / رفت و آمد (نرفت)

ج) تناسب(مراعات نظیر): واژه‌هایی که مربوط به یک موضوع و در یک راستا باشند. مثال:

گل، بلبل، پروانه / دست، سر، پا / داس، کشتزار، درو / ابر، باد، باران، برف / سبز، زرد، آبی، قرمز / و...

توجه ۱: مراعات نظیر و تناسب در اصل با هم تفاوت دارند؛ ولی در امتحانات خیلی به این تفاوت توجه نمی‌شود!

توجه ۲: واژگانی که تضاد دارند، اگر تناسب هم داشته باشند فقط تضاد را به حساب می‌آوریم: تلخ و شیرین، سفید و سیاه.

د) تضمن: واژه‌هایی که یکی زیر مجموعه دیگری است. مثال:

سیر و گیاه / دریا و آب / فصل و سال / فرزند و والدین / ورزش و فوتبال / رنگ و آبی / شهر و گرگان / شعر و بیت / و...

نکتهٔ طلایی:

روابط واژگان را باید در جمله و با توجه به معنی و مفهوم بررسی کنیم؛ مثلا قرمز و سبز در حالت عادی رابطه تناسب دارند، اما در راهنمایی و رانندگی مفهوم تضاد پیدا می‌کنند.

۸ مصحح شو:

فعل مجهول: نبشته آمد (۰/۵) معادل امروزی: نوشته شد (۰/۵) ۱

زیر و بم فعل‌های مجهول!

به فعلی که به انجام‌شدن یا رخ‌دادنش به نهاد نسبت داده شود، معلوم گفته می‌شود؛ و فعلی را که انجام‌دهندهٔ آن با نهادِ دستوریِ جمله مطابقت ندارد، «مجهول» می‌خوانند. به عبارت دیگر در فعل معلوم انجام‌دهنده کار مشخص و درفعل مجهول نامشخص است.

مراحل ساختن فعل مجهول	
۱) نهاد جمله معلوم را حذف می‌کنیم.	مریم کتاب می‌خواند.
۲) مفعول را در جایگاه نهاد قرار می‌دهیم و «را»ی مفعولی را حذف می‌کنیم	کتاب می‌خواند.
۳) فعل جمله را به صفت مفعولی (بن ماضی + ه) تبدیل می‌کنیم.	کتاب خوانده.
۴) از مصدر «شدن» فعلی متناسب با زمان فعل اصلی می‌آوریم.	کتاب خوانده می‌شو[ ].
۵) شناسه فعل را با نهاد جدید از نظر شمار(مفرد و جمع) مطابقت می‌دهیم.	کتاب خوانده می‌شود.

سعید نامه را نوشت.	نامه نوشته‌شد.
مریم کتاب را می‌خواند.	کتاب خوانده می‌شود.
هیچ‌گاه چنین چیزی را نگفته بودم.	هیچ‌گاه چنین چیزی گفته نشده بود.

نکتهٔ طلایی:

«شدن» حتماً باید با زمان فعل جملهٔ معلوم مطابقت داشته باشد.	
احمد هفته آینده اتومبیل خواهد خرید.	هفته آینده اتومبیل خریده خواهد شد.
برای ساختن فعل مجهول در گذشته به جای مصدر «شدن» از فعل‌های دیگری مثل «آمدن» و «گشتن» نیز استفاده می‌شده‌است.	
نامه نبشته آمد	در این دو سه روز بار داده آید
فعلی که مفعول نمی‌پذیرد مجهول نمی‌شود؛ زیرا در جمله مجهول، مفعول در جایگاه نهاد قرار می‌گیرد.	
تفاوت «شد» مجهولی با «شد» اسنادی در این است که: «شد» مجهولی بعد از صفت مفعولی می‌آید.	
در این دو سه روز بار داده آید (شود) که علت و تب تمامی زایل شد.	

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۹	مصحح شو: پیوند هم‌پایه‌ساز: **و** (۰/۵) پیوند وابسته‌ساز: **که** (۰/۵) **توجه:** اگر در کنار پاسخ درست پاسخ نادرست هم نوشته باشند به پاسخ درست هم نمره تعلق نمی‌گیرد. پیوندهای جملات: حروفی که جملات را به هم پیوند می‌دهند حروف ربط یا پیوند نام دارند. حروف بنا به دو نوع رابطه‌ای که بیت جملات برقرار می‌کنند تقسیم می‌شوند. اگر حرف ربط یک جمله را وابستهٔ دیگری سازد، وابسته‌ساز است. و اگر دو یا چند جمله را تنها به هم وصل و هم‌ارز کند، هم‌پایه‌ساز است. ◈ حروف ربط وابسته‌ساز: که، تا، زیرا (به‌این‌سبب، چون، چنان‌چه)، اگر، مگر، اگرچه (بااین‌که، باوجوداین، هرچند)، وقتی که (هرگاه، آن‌گاه) ◈ حروف ربط هم‌پایه‌ساز: و، یا، ولی، ولیکن، امّا نقشهٔ نهایی: جهت تسلط بهتر بر این مبحث به کتاب فارسی دهم، درس دهم، متن قلمرو زبانی، سوال ۳ مراجعه کنید.	۱
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۰	مصحح شو: در پی‌اش القصه در آن مرغزار / رفت بر این قاعده روزی سه چار توجه: یک واژه ننویسند یا اشتباه بنویسند ۰/۲۵ کسر شود؛ بیشتر از یک واژهٔ اشتباه اگر بنویسند، نمره ندارد. نقشهٔ نهایی: از چهار شعری که روی آنها واژهٔ «شعرخوانی» نوشته شده، سؤال طراحی می‌شود. (هر نوبت دو شعر). در امتحانات تیپ‌های مختلفی از سوالات، برای این بخش طراحی می‌شود؛ ولی عمدتاً یک مصراع یا بیت را می‌دهند و شما باید مصراع یا بیت بعدی یا قبلی آن را بنویسید! از آنجایی که سوالات این بخش فقط از دو شعر حفظی طراحی می‌شوند، بنابراین با حفظ دقیق این دو شعر هر تیپی از سؤالات که طراحی شود به راحتی می‌توانید به آنها پاسخ دهید؛ البته برای این که این شعرهای حفظی به حافظهٔ درازمدتتان برود بهتر است این شعرها را قبل از ایام امتحانات حفظ کنید و در شب امتحان فقط مرور نمایید. توجه: در نوبت دوم از شعرخوانی‌های نوبت اول سؤال طرح نمی‌شود (فقط شعرخوانی نوبت دوم). تعداد واژگان اشتباه از یک حدی که بگذرد هیچ نمره‌ای تعلق نمی‌گیرد.	۰/۵
۱۱	مصحح شو: بازکشید از روش خویش پای (۰/۵) **توجه:** یک واژه را ننویسند یا اشتباه بنویسند. ۰/۲۵ کسر شود. بیش از یک واژه باشد، نمره ندارد. نقشهٔ نهایی: ننوشتن یا اشتباه نوشتن حتی یک واژه باعث کسر نمره خواهد شد. تعداد واژگان اشتباه از یکی دو تا که بگذرد هیچ نمره‌ای به شما تعلق نمی‌گیرد!	۰/۵

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۱۲ — ۱

مصحح شو:

فرهاد و شیرین: وحشی بافقی تحفةالاحرار: جامی

(پیدا کردن هر اثر ۰/۲۵ و درست نوشتن ۰/۲۵)

نقشهٔ نهایی:

این تیپ از سوالات، سوالات سختی نیستند؛ چرا که شما با دانستن برخی از پاسخ‌ها می‌توانید از طریق اثبات یا رد گزینه به پاسخ نهایی برسید. بنابراین با توجه به این که امتحان نهایی نمرهٔ منفی هم ندارد حتماً به این گونه سوالات پاسخ دهید.

تمام تاریخ ادبیّات فارسی یازدهم در یک نگاه!

نوبت اول		
نام اثر	نام مولف	توضیحات
فرهاد و شیرین	وحشی بافقی	نظم
بوستان	سعدی	نظم
بهارستان	جامی	نثر، آمیخته به نظم
تاریخ بیهقی	ابوالفضل بیهقی	نثر
تحفه‌الاحرار	جامی	نظم (شعر زاغ و کبک)
شعر«در امواج سند»	مهدی حمیدی شیرازی	در قالب چهارپاره (دوبیتی پیوسته)

نوبت دوم		
نام اثر	نام مولف	توضیحات
هم‌صدا با حلق اسماعیل	سید حسن حسینی	نظم
چشمهٔ روشن	غلامحسین یوسفی	نثر (نقد اشعار شاعران فارسی)
شاهنامه	فردوسی	نظم
روضهٔ خُلد	مجد خوافی	نثر، آمیخته به شعر
حملهٔ حیدری	باذل مشهدی	نظم
کلیله و دمنه	ترجمهٔ ابوالمعالی نصرالله منشی	نثر داستانی (کبوتر طوقدار)
جوامع‌الحکایات‌و لوامع‌الرّوایات	محمد عوفی	نثر داستانی
شلوارهای وصله‌دار	رسول پرویزی	نثر داستانی (قصهٔ عینکم)
سه دیدار	نادر ابراهیمی	نثر
ماه نو و مرغان آواره	رابیندرانات تاگور (شاعر هندی)	ادبیات جهان (شعر)
پیامبر و دیوانه	جبران خلیل جبران	ادبیات جهان (نثر)
دیوان غربی - شرقی	یوهان ولفگانگ گوته	ادبیات جهان (شعر)
پرنده‌ای به نام آذرباد	ریچارد باخ، ترجمهٔ سودابهٔ پرتوی	ادبیات جهان (نثر داستانی)

۱۳ — ۰/۵

مصحح شو:

جناس تام (۰/۵)

نقشهٔ نهایی:

بی‌شک این تیپ از سوالات (دو گزینه‌ای) به همراه سوالات صحیح غلط، ساده‌ترین سوالات آزمون‌ها هستند؛ چرا که شما حتی اگر کاملاً شانسی هم پاسخ دهید، ۵۰ درصد احتمال دارد پاسخ‌تان درست باشد؛ بنابراین این‌گونه سوالات را اصلا بدون پاسخ رها نکنید. البته باید در پاسخ به این سوالات نیز کاملاً هوشیارانه عمل کنید؛ چرا که ممکن است طراح سوال دو گزینه‌ای را که شباهت‌های بسیاری به هم دارند، آورده باشد و رسیدن به پاسخ کار ساده‌ای نباشد! ولی در هر حال شانس این که پاسخ‌تان درست باشد از ۵۰ درصد کمتر نخواهد بود!

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

نکتهٔ طلایی:

تفاوت دو آرایهٔ جناس تام (همسان) و تکرار در این است که در تکرار دو واژه هم از نظر املا و هم از نظر معنا یکسان هستند، اما در جناس تام (همسان) دو واژه از نظر املا یکسان، ولی از نظر معنا متفاوت هستند:

- گلاب است گویی به جویش روان — همی شاد گردد به بویش روان ← جناس تام
- نمی‌دانم، نمی‌دانم، الهی — تو دانی و تو دانی، آنچه خواهی ← تکرار

---

۱۴ — ۰/۵

مصحح شو:

گزینهٔ پ (۰/۵) **یا** تا نزدیک نماز پیشین از این مهمات فارغ شده بود و خیلتاشان و سوار را گسیل کرده.

متن کتاب درسی:

هر واژه امکان دارد در معنای حقیقی و یا معنای غیرحقیقی به کار رود. به معنای حقیقی واژه، «حقیقت» و به معنای غیرحقیقی آن، «مجاز» می‌گویند. «حقیقت»، اوّلین و رایج‌ترین معنایی است که از یک واژه به ذهن می‌رسد. «مجاز»، به کار رفتن واژه‌ای است در معنی غیرحقیقی؛ به شرط آنکه میان معنای حقیقی و معنای غیر حقیقی واژه، ارتباط و پیوندی برقرار باشد؛ مثال:

پشت دیوار آنچه گویی، هوش دار — تا نباشد در پسِ دیوار، گوش(سعدی)

همان‌طور که می‌دانید، «گوش» اندام شنوایی است و در این معنا، «حقیقت» است و نمی‌تواند در پسِ دیوار بیاید؛ شاعر در این بیت به مفهوم مجازی «گوش»، یعنی «انسانِ سخن‌چین» اشاره دارد.

اکنون به دو بیت زیر توجّه نمایید:

- ما را سرِ باغ و بوستان نیست — هرجا که تویی تفرّج آن جاست (سعدی)
- عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت — فتنه انگیز جهان نرگس جادوی تو بود (حافظ)

در بیت اوّل، واژهٔ «سر» در مفهوم مجازی «قصد و اندیشه » به کار رفته است. «سر» محل و جایگاه « اندیشه » است.

در بیت دوم، مقصود شاعر از واژهٔ «نرگس»، معنایی غیرحقیقی، یعنی «چشم» است. آنچه که «گل نرگس » و «چشم» را به هم می‌پیوندد و اجازه می‌دهد تا یکی به جای دیگری به کار رود، «شباهت » میان آن دو است. به این نوع مجاز در اصطلاح ادبی، «استعاره» می‌گویند.

---

۱۵ — ۰/۵

مصحح شو:

ماند (۰/۵)

پایه‌های تشبیه:

- مشبه: چیزی یا کسی است که به چیز دیگر مانند می‌شود.
- مشبه‌به: چیزی یا کسی است که مشبه، به آن مانند می‌شود.
- ادات تشبیه: هر لفظی است که آن را برای بیان شباهت میان دو چیز به کار می‌بریم.
- وجه شبه: ویژگی یا صفت مشترک بین مشبه و مشبه‌به

---

۱۶ — ۰/۵

مصحح شو:

کوتاهی جملات (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

تاریخ بیهقی یکی از کتاب‌های تاریخی مهم زبان فارسی است که ابوالفضل بیهقی در قرن پنجم (هـ‌ق) در قالب نثر تألیف کرده‌است؛ این کتاب هم اهمیت تاریخی دارد و هم اهمیت ادبی. برخی از ویژگی‌های مهم ادبی این کتاب عبارتند از:

- **کوتاهی جملات:** بِبُردم و راه یافتم و برسانیدم و امیر بخواند و گفت: «نیک آمد.» (۶ جمله در نیم خط)
- **جابجایی ارکان جمله:** و محجوب گشت از مردمان (تقدم مسند بر فعل)
- **کاربرد ضمیر شخصی برای غیر جاندار:** «یکی بزرگ‌تر، از جهت نشست او و جامه‌ها افگندند و شراعی بر وی [ناو] کشیدند.»
- **توصیف:** وقایع و صحنه‌ها با استفاده از الفاظ و اصطلاحات تازه و جمله‌های پی‌درپی به شیوهٔ صحنه‌پردازانه و شاعرانه وصف می‌شوند:

«پیش رفتم. یافتم خانه تاریک کرده و پرده‌های کَتّان آویخته و تَر کرده و بسیار شاخه ها نهاده و تاس‌های بزرگ پُر یَخ بر زَبرِ آن و امیر را یافتم...»

---

۱۷ — ۱

مصحح شو:

الف) کوچکی و ضعیفی (تنبلی و وابستگی و... نمره ندارد.) — ب) کوشا و متکی به خود **یا** افراد خیررسان (شجاع و قوی نمره ندارد.)

بررسی دقیق‌تر:

این سؤال بر اساس پرسش چهارم قلمرو ادبی کارگاه متن‌پژوهی، طراحی شده است. «نماد» کلمه‌ای است که جز معنی اصلی خود نشانه و مظهر معانی دیگر باشد؛ مثل «سنگ» که نشانهٔ سختی است یا شب که مظهر سیاهی است. البته اگر در تشخیص تفاوت نماد و استعاره مشکل دارید، برای پاسخ‌گویی مطمئن‌تر به آن، بهتر است نمادهای کتاب درسی را – که زیاد هم نیستند - حفظ کنید!

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

	نکتهٔ طلایی: واژه‌هایی که قابلیت نماد شدن دارند، همیشه و در هر عبارتی نماد نیستند. علاوه بر آن نماد دارای وسعت معنایی است؛ یعنی ممکن است یک واژه در چندین مفهوم نمادین به کار رود؛ مثلاً در همین سوال مورد نظر مورچه نماد کوچکی و ضعیفی و شیر نماد افراد کوشا و متکی به خود است؛ در حالی که در جای دیگر ممکن است مورچه نماد سعی و تلاش و شیر نماد شجاعت باشد. بنابراین تنها از روی معنای بیت یا عبارت می‌توان فهمید که آیا آن واژه در معنای نمادین به کار رفته است یا خیر.	
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۱۸	مصحح شو: از تو حرکت از خدا برکت (یا ضرب‌المثل‌های مشابه) نقشهٔ نهایی: این سوال و دیگر سوالات درک مطلب عمدتاً از بخش قلمروی فکری کارگاه متن‌پژوهی طراحی می‌شوند. بنابراین لازم است پاسخ درست سوالات این بخش را بیابید و به طور دقیق یاد بگیرید.	۰/۵
۱۹	مصحح شو: متکی به خود بودن **یا** هر مفهوم مشابه دیگر (۰/۵) نقشهٔ نهایی: حتماً شنیده‌اید که می‌گویند درست خواندن سوال و فهمیدن منظور آن نیمی از پاسخ است! بر این اساس در سوالاتی مثل این سوال که «مفهوم مشترک» مورد سوال واقع شده به این نکته توجه داشته باشید که برخی از ابیات و عبارات دو یا چند مفهوم دارند و شما نباید اولین مفهومی را که به ذهنتان می‌رسد بنویسید؛ بلکه باید از میان این مفاهیم، مفهوم مشترک را بیابید و بنویسید.	۰/۵
۲۰	مصحح شو: قناعت **یا** حلال خواری **یا** عزت نفس **یا** پای‌بند به شرع و خدا و قیامت **یا** مفاهیم مشابه (دو مورد کافی است؛ هر کدام ۰/۵ نمره) نقشهٔ نهایی: مفهوم از معنی دریافت می‌شود و معنی بیت و عبارت از معنی واژگان آن فهمیده می‌شود. پس لازم است برای رسیدن به مفهوم یک بیت یا عبارت قبل از هر چیزی معنی واژگان آن را بدانید، سپس بیت یا عبارت را معنی کنید و آخر سر با دقت در معنی، مفهومش را استخراج نمایید. نکتهٔ طلایی: معنی لغت در امتحانات ظاهراً یک نمره دارد؛ اما در واقع بخشی از نمره‌های معنی، درک مطلب، آرایه و دستور نیز متعلق به مبحث معنی لغت است.	۱
۲۱	مصحح شو: الف) دنیا و آخرت **یا** دو جهان (۰/۵) ب) حضرت محمد **یا** پیامبر (۰/۵) نقشهٔ نهایی: توجه داشته باشید که مقصود و منظور با معنی تفاوت دارد؛ مثلا «مصطفی» یعنی برگزیده اما مقصود از آن در سوال مورد نظر «پیامبر» است؛ یا «دو سرای» یعنی دو خانه؛ اما منظور از آن در بیت مورد نظر دنیا و آخرت است؛ بنابراین اگر به‌جای منظور و مقصود واژه، معنی آن را بنویسید، نمره‌ای به شما تعلق نمی‌گیرد.	۱
۲۲	مصحح شو: الف) اهمیت (پاکی) دل **یا** دل جایگاه جلوهٔ حق است **یا** جمال حق از آینهٔ دل جلوه می‌کند. (۰/۵) (یک مورد کافی است) ب) باید در این دنیا به فکر قیامت باشیم **یا** حسابرسی از اعمال **یا** حاسبوا قبل ان تحاسبوا. (۰/۵) (یک مورد کافی است) نقشهٔ نهایی: در پاسخ به این‌گونه سوالات باید ابتدا آن‌ها را به صورت ساده و روان معنی کنیم و سپس با دقت در معنی آنها مقصود شاعر یا نویسنده را بیابیم. اگر در یک بیت یا عبارت به چندین موضوع اشاره شده باشد باید موضوع اصلی آن را که از کل بیت یا عبارت دریافت می‌شود، استخراج کنیم و در چند کلمه به صورت خلاصه و مختصر و مفید بنویسیم.	۱

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۲۳	مصحح شو: الف) روز دوشنبه امیر مسعود سحرگاه (۰/۲۵) سوار اسب شد. (۰/۲۵) ب) امیر(شاه) از مرگ نجات یافته (۰/۲۵) وارد خیمه شد(۰/۲۵) و لباس عوض کرد. (۰/۲۵) ج) و این مرد بزرگ و نویسندهٔ (۰/۲۵) کاردان(لایق / با کفایت / کارآمد) (۰/۲۵) شروع به نوشتن کرد. (۰/۲۵) د) کسی (۰/۲۵) بزرگ و عزیز است که خدا او را بزرگ گرداند. (۰/۲۵) هـ) مدتی منتظر نشست (۰/۲۵) تا خداوند از غیب برایش روزی(غذا) بفرستد. (۰/۲۵) و) هیچ‌کس (نه آشنا و نه غریبه) (۰/۲۵) به او توجهی نکرد (به فکر او نبود) (۰/۲۵) مثل (ساز) چنگ (۰/۲۵) بسیار لاغر (ضعیف) شد (۰/۲۵) (در مصراع دوم اگر چنگ را در مفهوم پنجه نوشته باشند نمره ندارد / به جای لاغر شد، رگ و استخوان و پوستش ماند بنویسند نمره ندارد.) نقشهٔ نهایی: در این بخش طراحان سوال ابیات و عباراتی از درس‌ها را انتخاب می‌کنند که کلمات دشوار دارند و به شیوهٔ ادبی نوشته شده‌اند و شما باید واژگان و نکات ادبی آنها را به شکل ساده و روان دربیاورید و بر اساس ترتیب اجزای کلام در زبان معیار مرتب کنید. به خاطر داشته باشید اگر نتوانستید بیت یا عبارتی را به شکل ساده و روان بنویسید، اگر معنی برخی از واژگان مهم آن را بنویسید، بخشی از نمره به شما تعلق خواهد گرفت؛ چون هر بیت یا عبارت از چند بخش ریزتر تشکیل شده و مصححین نمرهٔ آن بیت یا عبارت را بین این بخش‌های ریز تقسیم می‌کنند! نکتهٔ طلایی: سوالات این بخش عمدتاً از متن درس‌های اصلی طرح می‌شوند؛ اما احتمال طرح سوال از بیت‌ها و جمله‌های کارگاه متن‌پژوهی نیز وجود دارد. احتمال طرح سوال از ستایش، نیایش، گنج حکمت، شعرخوانی و روان‌خوانی بسیار ضعیف است! و اگر هم احیاناً سوالی طرح شود ساده خواهد بود و با تسلط بر معنی واژه‌ها، به آسانی می‌توانید آنها را به صورت ساده و روان بنویسید.	۴
	موفق باشید.	۲۰

شبیه ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۸/۲۶**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
	قلمرو زبانی (۸ نمره)	
۱	برای واژهٔ مشخص‌شده در عبارت «در جبههٔ بیرون شجاعت کارسازتر است و در این یک، درایت.» یک برابر معنایی از این بیت بیابید. «چون اثر شوق ز غایت گذشت / کفّهٔ دانش ز کفایت گذشت»	۰/۵
۲	معنی هر یک از واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید. الف) بدان شمشیر تیز عافیت‌سوز ب) خنیده به گیتی به مهر و وفا	۱
۳	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) چون موسم حج رسید برخاست اشتر طلبید و (محمل / مهمل) آراست ب) در آن تاریک شب می‌گشت پنهان (فروق / فروغ) خرگه خوارزمشاهی	۰/۵
۴	در متن زیر املای یک واژه نادرست آمده‌است؛ آن را بیابید و اصلاح کنید. «بادهای اواخر زمستان، ناله‌های واماندگان را با بوی خون جوادخان و هزاران شجاع گنجه تا فراز قله‌های قفقاز می‌برد. نگاه فزون‌خواهانه و دحشت‌بار روس‌ها به فراتر از اینها دوخته شده بود»	۰/۵
۵	در گروه‌های واژگان زیر، دو نادرستی املایی وجود دارد؛ آن دو را بیابید و صورت صحیح آن‌ها را بنویسید. «ترجیح و برتری – غیرت و همیّت – صفیر و نهیب – اذن و رخصت- سعی و جحد – زبونی و فروماندگی»	۱
۶	نقش دستوری واژهٔ «کمی» در بیت «چو آتش در سپاه دشمن افتاد / ز آتش هم کمی سوزنده‌تر شد» با نقش دستوری کدام واژه در این بیت یکسان است؟ «چه اندیشید آن دم کس ندانست / که مژگانش به خون دیده تر شد»	۰/۵
۷	اجزای مصراع‌های زیر را مطابق زبان معیار مرتب کنید. الف) برداشته دل ز کار او بخت: ب) گرت ز دست برآید چو نخل باش کریم:	۱
۸	با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «نوروز ۱۱۸۳ هـ‌ش. بود و عباس میرزا بعد از چند سال حضور در تبریز، خود را برای شرکت در مراسم سلام نوروزی شاه، به تهران رسانده بود، رقابت شاهزادگان در تقدیم هدایا و تلاششان برای بازکردن جای بیشتر در دل پدر، جلوه‌هایی از این بساط نوروزی بود.» الف) کدام واژه شاخص است؟ ب) قسمت مشخص‌شده جمعاً چند ترکیب اضافی دارد؟ ج) یک وابستهٔ پیشین از نوع صفت مبهم بیابید و بنویسید.	۱/۵
۹	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. پروردهٔ عشق شد سرشتم جز عشق مباد سرنوشتم یا رب به خدایی خداییت وان گه به کمال پادشاییت کز عشق به غایتی رسانم کاو ماند اگرچه من نمانم الف) نقش دستوری واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید. ب) در بیت سوم ضمیر پیوسته را بیابید و نقش دستوری آن را بنویسید.	۱/۵
	ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ بعد	

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۸/۲۶**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
	قلمرو ادبی (۴ نمره)	
۱۰	در میان آثار زیر، نام پدیدآورندهٔ دو اثر نادرست نوشته شده‌است؛ آن دو را مشخص و اصلاح کنید. (شعر در امواج سند: حمید سبزواری) – (گلستان: سعدی) – (عباس میرزا، آغازگری تنها: مجید واعظی) – (لیلی و مجنون: وحشی بافقی) – (تذکرةالاولیاء: عطار نیشابوری)	۱
۱۱	کدام گزینه دربارهٔ قالب شعری چهارپاره (دوبیتی‌های پیوسته) نادرست است؟ الف) از چند بند هم‌وزن و هم‌آهنگ تشکیل شده است. ب)بیشتر برای طرح مضامین اخلاقی و اجتماعی به کار می‌رود. ج) رواج این قالب از دورهٔ مشروطه بوده و تاکنون ادامه یافته است. د) ملک‌الشعرای بهار، فریدون مشیری و فریدون توللی سروده‌هایی در این قالب دارند.	۰/۵
۱۲	در متن زیر دو آرایهٔ ادبی بیابید و مشخص کنید. «گنجه با واپسین رمق‌هایش زیر سقفی از دود و غبار نفس می‌کشید. دیری نگذشت که پرچم روس‌ها در خاک آغشته به خون بی‌گناهان به اهتزاز درآمد.»	۱
۱۳	در هر یک از موارد مشخص شدهٔ زیر کدام آرایهٔ ادبی دیده می‌شود؟ الف) چون رایت عشق آن جهان‌گیر — شد چون مه لیلی آسمان‌گیر ب) در آن سیماب‌گون امواج لرزان — خیال تازه‌ای در خواب می‌دید ج) در آن دریای خون در دشت تاریک — به دنبال سر چنگیز می‌گشت	۱/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۱۴	مفهوم مشترک دو بیت زیر چیست؟ الف) از عمر من آنچه هست بر جای — بستان و به عمر لیلی افزای ب) در ره عشق وطن از سر جان خاسته‌ایم — تا در این ره چه کند همت مردانهٔ ما	۰/۵
۱۵	مفهوم بیت زیر چیست؟ «چون شیر به خود سپه‌شکن باش / فرزند خصال خویشتن باش»	۰/۵
۱۶	مفهوم مرتبط با هر گزینه را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) یک بار هم ای عشق من از عقل میندیش — بگذار که دل حل بکند مسئله‌ها را (همراهی عقل و عشق – تقابل عقل و عشق) ب) از سر تعمیر دل بگذر که معماران عشق — روز اول رنگ این ویرانه ویران ریختند (مشکل عشق حل نشدنی است – مشکل عشق با خودسازی حل می‌شود.)	۱

ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ بعد

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۸/۲۶**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
۱۷	**شاعر در هر یک از ابیات زیر قصد بیان چه نکته‌ای را دارد؟** **الف) نهان می‌گشت روی روشن روز — به زیر دامن شب در سیاهی** **ب) ولی چندان که برگ از شاخه می‌ریخت — دو چندان می‌شکفت و برگ می‌کرد**	۱
۱۸	**در عبارت زیر مقصود نویسنده از قسمت‌های مشخص‌شده چیست؟** **«مردمی که به خانه‌های تاریک و بی‌دریچه عادت کرده‌اند، از پنجره‌های باز و نورگیر گریزان هستند.»**	۱
۱۹	**ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید.** **الف) هر درختی را ثمره معین است که به وقتی معلوم به وجود آن تازه آید.** **ب) موج‌های افسارگسیختهٔ ارس، سدوار در برابر سپاه ایستاده بود.** **ج) در امتداد نگاه متفکرش، افق‌های روشن تدبیر مُلک و رعیت‌پروری را می‌خواند.** **د) دمار از جان این غولان کشم سخت** **هـ) چو بگذشت از پس آن جنگ دشوار — از آن دریای بی‌پایاب آسان** **و) حاجت‌گه جملهٔ جهان اوست — محراب زمین و آسمان اوست**	۰/۵ ۰/۵ ۱ ۰/۵ ۰/۵ ۱
	موفق باشید.	۲۰

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۰۸/۲۶**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۶ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	پاسخ‌نامه	نمره

قلمرو زبانی (۸ نمره)

۱ — نمره: ۰/۵

مصحح شو:

دانش (۰/۵)

نکتهٔ طلایی:

برخی از واژگان هستند که در واژه‌نامه برایشان بیش از یک معنی نوشته شده‌است. به خاطر داشته باشید که ارزش همهٔ این معانی یکسان است و یادگیری یکی دو معنی اول کفایت نمی‌کند؛ مثلا برای همین واژهٔ «درایت» سه معنی آمده‌است: آگاهی، دانش، بینش. در این آزمون طراح سؤال معنی دوم را مد نظر داشته‌است.

۲ — نمره: ۱

مصحح شو:

الف) کُشنده یا نابود کننده یا نابودگر (۰/۵) ب) مشهور یا معروف یا نامدار (۰/۵)

راهنمای مصحح: در هر مورد، اشاره به یک معنی کافی است. به پاسخ‌های مشابه نمره داده شود.

بررسی دقیق‌تر:

«عافیت» یعنی سلامتی و تندرستی؛ «عافیت سوز» یعنی سوزانندهٔ عافیت، کشنده، نابودکننده (اینجا صفت شمشیر واقع شده‌است).

نقشهٔ نهایی:

اولین سؤال قلمرو زبانی کارگاه متن‌پژوهی در بیشتر درس‌ها به لغت اختصاص دارد. هر چند برخی از این لغت‌ها در واژه‌نامهٔ کتاب درسی آمده‌است، اما برخی دیگر در واژه‌نامه معنی نشده‌اند. به‌هرحال به خاطر داشته باشید که این لغات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند.

۳ — نمره: ۰/۵

مصحح شو:

الف) محمل (۰/۲۵) ب) فروغ (۰/۲۵)

بررسی دقیق‌تر:

«مَحمِل» یعنی مهد و کجاوه که بر شتر بندند؛ اما «مُهمَل» یعنی بیهوده، بی‌معنی، بی‌اساس. در گزینهٔ ب «فروغ» یعنی پرتو، نور و روشنی که از واژگان پرتکرار کتابهای درسی است؛ اما «فروق» یعنی مرد ترسنده، ترسان که در کتاب‌های درسی نیامده‌است.

نقشهٔ نهایی:

این تیپ از سؤالات به نوعی از ساده‌ترین سؤالات امتحانی هستند؛ چون فقط دو گزینه دارند و حتی اگر شانسی پاسخ دهید ۵۰ درصد احتمال دارد که پاسختان درست باشد. پس این نوع سؤالات را بدون پاسخ رها نکنید.

نکتهٔ طلایی:

هر دو واژهٔ این سؤال جزو واژگان پرتکرار امتحانات هستند.

۴ — نمره: ۰/۵

مصحح شو:

دهشت‌بار (۰/۵)

راهنمای مصحح: اگر بیش از دو گروه بنویسند، به ازای هر گروه درستی که غلط بنویسند، یک پاسخ صحیح حذف شود.

واژگان این متن که دارای اهمیت املایی هستند:

واماندگان – فراز قله‌های قفقاز – فزون‌خواهانه – دهشت‌بار – روس‌ها

نقشهٔ نهایی:

در چنین سؤالاتی متنی را می‌دهند که چند واژهٔ دارای اهمیت املایی دارد و شما باید آن واژه یا واژگان را بیابید و درستشان را بنویسید. به خاطر داشته باشید که اگر بیش از موارد خواسته‌شده بنویسید، حداکثر لطفی که مصحح در حق شما می‌کند این است که فقط پاسخ اولتان را می‌پذیرد.

۵ — نمره: ۱

مصحح شو:

غیرت و حمیت (۰/۵) سعی و جهد (۰/۵)

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

نقشهٔ نهایی:

در سؤالات املا انتظار نداشته باشید که واژهٔ نادرست همیشه عجیب و غریب و به قول معروف «تابلو» باشد؛ مثلاً باغبان را به شکل باقبان بنویسند. بلکه گاهی واژهٔ نادرست تفاوت بسیار ریزی با واژه‌های درست دارد. حتی گاهی واژهٔ نادرست از نظر املایی درست است؛ اما از نظر معنایی با واژگان کناری همسو نیست؛ مثلاً در همین سؤال ۵، طراح به دلیل شباهت واژهٔ «همیت» به «اهمیت» آن را به جای «حمیت» آورده‌است و اگر دقت کافی نداشته باشید متوجه این نکتهٔ ریز نخواهید شد.

واژگان مهم املایی درس‌های ۳، ۵ و ۶ :

درس ۳: قرص خورشید - باره و اسب - فروغ خرگه خوارزمشاهی - خوناب شفق - شمشیر تیز عافیت‌سوز - اخترهای انبوه - غلتیدن و چرخیدن - رود سند - سیماب‌گون امواج - سوارانی زره‌پوش - غول و مغول - بند اهریمن - لشکری خُرد - قدر و ارزش - تاج و افسر - خدای عَزّ وَ جَل - ثمرهٔ معین

درس ۵: اعطا و واگذاری - دارالسلطنهٔ تبریز - آغامحمدخان قاجار - نائب‌السلطنه، عباس‌میرزا میرزاعیسی قائم مقام - اذن و رخصت - رعیت‌پروری - بزرگان طوایف و قبایل - کشتار و تباهی - تصرف و تسلط - رقابت شاهزادگان - تقدیم هدایا - بساط نوروزی - آذربایجان و گرجستان - لُعابی از تشریفات - تب و تاب و التهاب - بختک و کابوس - حلقه و چنبره - رأس و آغاز - تسخیر و تصرف - تحت‌الحمایگی و مستعمره - صِرف و محض - توازن قوا - چیرگی رقیب - نعره‌های شترهای حامل زنبورک - قاطر بارکش - آهنگ طبل - مشتاقانه و مصمّم - شعله و تنوره - معبد و پرستشگاه - ناظران و بینندگان - نهیب و صفیر - صدای مهیب - بستر فَوَران خشم و آز - نفوذ به حصار - پهنهٔ شهر - برگ‌های خزان‌زده - عرصهٔ روز محشر - واپسین رمق - سقفی از غبار - اهتزاز و جنبیدن - ناله‌های واماندگان - فراز قله‌های قفقاز - صحنه‌های ناب - توفندگی فرزندان میهن - سرسپردگی و خودفروختگی - موعد و هنگام - موج‌های سنگین و افسارگسیختهٔ ارس - بزم و رزم - غرض و هدف - علی‌رغم محرومیت - تحسین و اعجاب - عهدنامهٔ ننگین گلستان - کشوری نامنسجم - زبونی و فرومانده‌گی و درماندگی - یک‌سویه و تک‌بُعدی - گریزان و فراری - خوی و خصال - محدودیت‌های اردوگاه - برگزاری کلاس - نفع و بهره - دریغ کردن - آقای شایق - وقفهٔ دو هفته‌ای - زمان مقرّر - مراسم مفصّل - صلیب سرخ - تأمین نیازها - منسوب به بعث - اعیاد مذهبی - طبع شعر - موزون و هماهنگ - جذّابیت متن - دکلمه‌های حماسی - غیرت و حمیّت و تعصّب - رجز و کُری‌خوانی - آیهٔ یأس - احساس طَرد شدن - منزوی و گوشه‌گیر - افراط و تفریط - ترجیح و برتری - روزهای غربت - شرایط سخت و طاقت‌فرسای اسارت

درس ۶: رایت و عَلَم - بیچارگی و چاره‌گری - حاجت‌گه جملهٔ جهان - محراب و قبله - موسم حج - مهد و مَحمل - سعی و جهد - گزاف‌کاری و بیهوده‌کاری - حلقهٔ زلف کعبه - سرشت و فطرت - غایت و نهایت - سَری سَقَطی - کوه لُکام

نکتهٔ طلایی:

همهٔ واژگان این سؤال اهمیت املایی بالایی دارند و بارها در امتحانات آمده‌اند.

---

۶ — ۰/۵

مصحح شو:

آن دم (دم) (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

«چو آتش در سپاه دشمن افتاد / ز آتش هم کمی سوزنده‌تر شد» دو جمله دارد که اجزای آن عبارت‌اند از:

نهاد محذوف (جلال‌الدین) / چو: حرف اضافه / آتش: متمم (متمم قیدی) / در سپاه دشمن: گروه متممی (متمم قیدی) / افتاد: فعل. اجزای جملهٔ دوم عبارت‌اند از: نهاد محذوف (جلال‌الدین) / آتش: متمم (متمم اسمی) / هم: قید / کمی: قید / سوزنده‌تر: مسند / شد: فعل اسنادی.

«چه اندیشید آن دم کس ندانست / که مژگانش به خون دیده تر شد» سه جمله دارد که اجزای آن عبارت‌اند از:

جملهٔ اول: نهاد محذوف (جلال‌الدین) / چه (به چه): متمم / اندیشید: فعل / آن دم: قید - جملهٔ دوم: کس: نهاد / ندانست: فعل (مفعولش «به چه اندیشید آن دم» است) - جملهٔ سوم: مژگانش: گروه نهادی / به خون دیده: گروه متممی / تر: مسند / شد: فعل اسنادی.

نگاهی به نقش «قید»:

کلمه یا گروهی از کلمات است که فعل یا بخشی از جمله را به یک مفهوم مقیّد می‌کند. مثال:

مفضّل نزد امام صادق رفت. ← مفضل اندوهناک نزد امام صادق رفت.

مریم کتاب می‌خواند. ← مریم امروز مشتاقانه کتاب می‌خواند.

علی رفت. ← شاید علی امروز برود.

پدر در کارش استاد است ← پدر در کارش واقعاً استاد است.

رزمندگان با دشمن می‌جنگند ← رزمندگان دلاورانه با دشمن می‌جنگند.

اسب می‌دود ← اسب سریع می‌دود.

به کتابخانهٔ ملی می‌روم. ← امروز به کتابخانهٔ ملی می‌روم.

چه اندیشید آن دم کس ندانست / که مژگانش به خون دیده تر شد

چو آتش در سپاه دشمن افتاد / ز آتش هم کمی سوزنده‌تر شد

- قید از ارکان اصلی جمله نیست و به‌راحتی در جمله حذف یا جابه‌جا می‌شود.
- هر جمله می‌تواند قیدهای گوناگون داشته باشد.
- تمام واژه‌های تنوین‌دار قید هستند: مثلاً، حتماً، واقعاً، صرفاً و... .

تفاوت قید و مسند: مسند از اجزای اصلی جمله است و قابل حذف نیست؛ ولی قید از اجزای اصلی جمله نیست و قابل حذف است. مثال:

طبیعت زیبا است. (مسند) - طبیعت زیبا آفریده شده‌است. (قید)

محمد خندان است. (مسند) - محمد خندان آمد. (قید)

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

۷	مصحح شو: الف) بخت ز (از) کار او دل برداشته. (۰/۵) ب) گر (اگر) ز (از) دستت برآید چو نخل کریم باش. (۰/۵) **راهنمای مصحح:** هر پاسخی غیر از این نمره ندارد. اجزای جمله: منظور از اجزای جمله همان نقش‌ها (نهاد، مفعول، متمم، مسند و...) است. ◈ اجزای اصلی جمله عبارت‌اند از: منادا، نهاد، مفعول، متمم، مسند، فعل. ◈ اجزای فرعی جمله عبارت‌اند از: قید، صفت، مضافٌ‌الیه، متمم اسم، نقش‌های تبعی (معطوف، بدل و تکرار). **ترتیب اجزای جمله:** در شیوهٔ عادی (معیار) نهاد در ابتدا و فعل در انتهای جمله می‌آید و اجزای دیگر به این ترتیب می‌آیند: مفعول، متمم، مسند. نقش‌های فرعی (صفت، مضافٌ‌الیه و...) کنار اسمی که وابسته به آن هستند می‌آیند. ◈ قید از اجزای اصلی جمله نیست و می‌تواند پیش یا پس از نهاد بیاید. ← امروز هوا بارانی است / هوا امروز بارانی است. ◈ در شیوهٔ عادی، منادا اول کلام می‌آید، و اِلّا شیوهٔ بلاغی خواهد بود. ← بگیر ای جوان دست درویش پیر (شیوهٔ بلاغی)	۱
۸	مصحح شو: الف) میرزا (۰/۵) ب) ۵ تا (۰/۵) ج) چند (۰/۵) **راهنمای مصحح:** بهتر است جای حذف را نیز مشخص کنند؛ ولی اگر مشخص نکردند، نمره کسر نشود. در مورد «الف»، اگر «شاه» نوشته باشند، نمره ندارد. بررسی دقیق‌تر: ترکیب‌های اضافی قسمت مشخص شده: رقابت شاهزادگان – تقدیم هدایا – تلاششان (تلاش آن‌ها) – بازکردن جا – دل پدر. نکتهٔ طلایی: توجه داشته باشید که ضمایر (جدا و پیوسته) و مصدرها (رفتن، دیدن، شنیدن، خندیدن و...) در حکم اسم هستند. گروه اسمی و وابسته‌های پیشین: هر گروه اسمی یک «هسته» دارد که می‌تواند با یک یا چند وابستهٔ پیشین و پسین همراه شود. به انواع وابسته‌های پیشین توجّه کنید: صفت پرسشی (چه، چند، کدام، چگونه، چطور و...) ← «کدام روز بود»، «چگونه مردی آمد؟» و... صفت تعجّبی (چه، عجب) ← عجب روزی صفت اشاره (این، همان، همین ...) ← آن روز صفت مبهم (همه، فلان، چند، دیگر، برخی و...) ← هر روز صفت شمارشی اصلی (دو، سه، هزار و...) ← یک روز صفت شمارشی ترتیبی (با پسوند ـُمین) ← دومین روز صفت عالی (بدترین، بدبوترین، کوبنده‌ترین و...) ← بهترین روز اینک با یک نوع دیگر از وابسته‌های پیشین آشنا می‌شویم: **شاخص**: شاخص‌ها لقب‌ها و عنوان‌هایی هستند که بدون هیچ نشانه یا نقش‌نمایی، در کنار اسم قرار می‌گیرند. امام، علّامه، استاد، آقا، حاجی، خاله، کدخدا، سرلشکر، مهندس و... ◈ شاخص‌ها گاهی هستهٔ گروه اسمی، مضافٌ‌الیه و... قرار می‌گیرند؛ در این صورت، شاخص محسوب نمی‌شوند. استاد معین، فرهنگ فارسی را در شش جلد تدوین کرده است. — شاخص ایشان، استادِ زبان و ادبیات فارسی بودند. — هستهٔ گروه اسمی کتاب استاد دربردارندهٔ مطالب مفیدی است. — مضافٌ‌الیه	۱/۵
۹	مصحح شو: الف) عشق یا اولی: مضاف‌الیه (۰/۵) – رب یا دومی: منادا (۰/۵) ب) « ـَم» (۰/۲۵) – مفعول (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر: «ـَم» هم ضمیر پیوسته است و هم شناسهٔ فعل. در حالتی که شناسه باشد به فعل می‌چسبد و در حالتی که ضمیر باشد به اسم و فعل و حتی به حرف هم می‌چسبد. بنابراین باید حواسمان باشد که اگر این پسوند به آخر فعل چسبیده باشد الزاما شناسه نیست؛ بلکه ممکن است مثل بیت مورد نظر ضمیر متصل باشد. در اینجا نیز برای تشخیص نقش دستوری اجزای جمله، باید بیت یا عبارت را به زبان معیار تبدیل و نقش واژه‌ها را مشخص کنیم: کز عشق به غایتی رسانم : که [تو] من(ـَم) را از عشق به غایتی برسان.	۱/۵

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

نقشهٔ نهایی:

برای یافتن نقش دستوری واژگان در بیت‌ها و عبارت‌های ادبی، نخست باید آن را از شیوهٔ بلاغی به شیوهٔ عادی تبدیل کنیم و سپس بر اساس فعل و نشانه‌ها، نقش اجزای جمله را بیابیم. بر این اساس بیت اول را نخست باید اینگونه به شیوهٔ عادی تبدیل کنیم:

سرشتم (سرشت من) پروردهٔ عشق شد. سرنوشتم جز عشق مباد.

قلمرو ادبی (۴ نمره)

۱۰ — ۱

مصحح شو:

شعر «در امواج سند» (۰/۲۵): حمیدی شیرازی (۰/۲۵) - لیلی و مجنون (۰/۲۵): نظامی گنجه‌ای (۰/۲۵)

نقشهٔ نهایی:

یکی از ترفندهایی که طراحان در طرح سؤالات تاریخ ادبیات به کار می‌برند، استفاده از اسامی مشابه (اسم اشخاص و آثار) به‌جای هم‌دیگر است تا به این ترتیب دانش‌آموزانی را که عمیق و دقیق مطالعه نمی‌کنند به چالش بکشند؛ مثل همین شعر در امواج سند که از حمیدی شیرازی است ولی طراح به جای آن حمید سبزواری آورده‌است. پس به خاطر داشته باشید که با یک مطالعهٔ سطحی و سرسری نمی‌توان از تله‌های طراحان سؤال موفق بیرون آمد!

۱۱ — ۰/۵

مصحح شو:

ب یا بیشتر برا طرح مضامین اخلاقی و اجتماعی به کار می‌رود. (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

مطابق توضیحات کتاب درسی در کارگاه متن‌پژوهی، قالب چهارپاره بیشتر برای طرح مضامین سیاسی و اجتماعی به کار می‌رود؛ نه مضامین اخلاقی و اجتماعی.

نقشهٔ نهایی:

در صورت برخی از سؤالات کارگاه متن‌پژوهی، درسنامه‌هایی (توضیحات و اطلاعاتی) آمده که بسیار مهم هستند و لازم است شما علاوه بر این که به پرسش این سؤالات پاسخ می‌دهید، این درسنامه‌ها را نیز با دقت بخوانید و بر آن‌ها مسلط شوید. در سؤال مورد بحث درسنامهٔ مهمی دربارهٔ قالب شعری چهارپاره آمده‌است که این بحث در بخش تاریخ ادبیات جای می‌گیرد.

۱۲ — ۱

مصحح شو:

تشخیص: گنجه (به خاطر داشتن رمق و کشیدن نفس) / تشبیه: مانند کردن دود و غبار به سقف / خاک: مجاز از سرزمین (مملکت / کشور / وطن) / خاک آغشته به خون: کنایه از کشت و کشتار / پرچم روس‌ها به اهتزاز درآمد: کنایه (روس‌ها پیروز شدند) (دو مورد هر کدام ۰/۵ نمره)

نقشهٔ نهایی:

در سال‌های اخیر سؤالات، کتاب محور شده‌اند؛ یعنی قریب به اتفاق این سؤال‌ها و مثال‌هایشان از داخل کتاب‌های درسی می‌آیند. بنابراین توصیه می‌شود برای آمادگی در آزمون‌ها فقط از کتاب‌های درسی یا منابعی که مطابق کتاب درسی عمل کرده‌اند استفاده کنید. نکتهٔ دیگر این‌که برای پاسخ‌دهی به این تیپ از سؤالات از آرایه‌های ساده و پرکاربرد شروع کنید؛ آرایه‌هایی مثل مراعات نظیر، تکرار، واج‌آرایی، کنایه و... . اگر آرایهٔ مشترک نیافتید به سراغ آرایه‌هایی که امسال یاد گرفته‌اید بروید.

۱۳ — ۱/۵

مصحح شو:

الف) کنایه (۰/۵)

ب) تشبیه (۰/۵)

ج) استعاره (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

«سیماب» یعنی جیوه و «گون» پسوند شباهت به معنی «مثل و مانند» است؛ بنابراین «سیماب‌گون امواج» یعنی امواجی که مانند جیوه هستند. یک وجه شبه، یعنی «لرزان بودن» در بیت آمده اما وجه شبه دیگر، یعنی «سفیدی و نقره‌فامی»، حضور ندارد. در مورد آرایهٔ قسمت «ج» نیز باید گفت که ترکیب «دریای خون» دو بار در درس «در امواج سند» آمده‌است که هر دو بار نیز استعاره است. بار اول معنی شفق (سرخی آسمان هنگام غروب) می‌دهد و بار دوم معنی میدان خونین جنگ. در سؤال اخیر معنی دوم مد نظر طراح بوده‌است.

نکتهٔ طلایی:

«دریای خون» به عنوان استعاره یکی از سؤالات پرتکرار این درس است.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

قلمرو فکری (۸ نمره)

۱۴ — ۰/۵

مصحح شو:

ایثار عاشقانه (فداکاری) (۰/۵)

راهنمای مصحح: به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق بگیرد.

بررسی دقیق‌تر:

بیت «از عمر من آنچه هست برجای / بستان و به عمر لیلی افزای» یعنی باقی‌ماندهٔ عمر (یا جان) من را بگیر و به عمر معشوق (لیلی) اضافه کن؛ یعنی ایثارگری و ترجیح معشوق بر جان. در بیت دوم نیز «از سر جان خاستن» کنایه از ایثارگری و جان‌فشانی است؛ البته در اثر به عشق وطن. بنابراین مفهوم مشترک هر دو ایثار و جانبازی عاشقانه است.

نقشهٔ نهایی:

این سؤال یک سؤال ترکیبی از دو درس متفاوت (یکی غنایی و دیگری پایداری) است و بر خلاف ظاهرش چندان دشوار نیست.
برای پاسخ‌گویی به سؤالاتی که مفهوم مشترک را خواسته‌اند، نخست به سراغ گزینه‌ای که تسلط بیشتری بر آن دارید بروید و اول معنی و بعد مفهومش را استخراج کنید؛ آن‌گاه به سراغ گزینهٔ دیگر بروید و این مفهوم را آنجا جست‌وجو کنید.

۱۵ — ۰/۵

مصحح شو:

اتکا به خود (۰/۵)

راهنمای مصحح: به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق بگیرد.

بررسی دقیق‌تر:

«چون شیر به خود سپه‌شکن باش / فرزند خصال خویشتن باش» (نظامی)

سپه‌شکن: دلیر، برهم‌زننده سپاه دشمن / **خصال:** جمع خصلت، خوی‌ها، خواه نیک باشد یا بد / هر دو مصراع کنایه از «اتکا داشتن به خود و داشته‌های خود».

معنی: مثل شیر ذاتاً دلیر باش و به خوی‌ها و توانایی‌های خودت اتکا کن. **مفهوم:** اتکا به خود / پرهیز از وابستگی به دیگران

نقشهٔ نهایی:

این بیت در سؤال آخر قلمرو فکری کارگاه متن‌پژوهی درس پنجم آمده‌است و در آن از دانش‌آموز خواسته شده که با توجه به این بیت شخصیت عباس‌میرزا را تحلیل نماید. از آنجا که ممکن است تمرکز شما بیشتر روی تحلیل شخصیت عباس میرزا باشد تا مفهوم این بیت، سفارش این نکته لازم است که در سؤالات قلمرو فکری حتماً نخست بر معنی و مفهوم بیت‌های جدیدی که در کارگاه آمده مسلط شوید و بعداً به سراغ پاسخ سؤال بروید.

۱۶ — ۱

مصحح شو:

الف) تقابل عقل و عشق (۰/۵) ب) مشکل عشق حل نشدنی است (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

– یک بار هم ای عشقِ من از عقل میندیش بگذار که دل حل بکند مسئله‌ها را (محمدعلی بهمنی)

معنی: ای عشق من! یکبار هم که شده از عقل نترس و عقل را کنار بگذار و اجازه بده که دل عاشقانه مشکلات را حل کند.

مفهوم: کنار گذاشتن چاره‌سازی عاقلانه / تقابل عقل و عشق / برتری عشق بر عقل / عقل از حل مسائل عشق ناتوان است.

– از سر تعمیر دل بگذر که معماران عشق روز اول، رنگ این ویرانه، ویران ریختند. (بیدل)

دل: جایگاه عشق / **سر:** مجاز از فکر و اندیشه / **معماران عشق:** کنایه از عاشقان / **روز اول:** ابتدای کار / **ویرانه:** استعاره از دل / **رنگ را ویران ریختن:** پایه‌ریزی غیر طبیعی و رنج‌آور کردن.

معنی: به فکر این نباش که دل آرام و قرار یابد؛ زیرا عاشقان، از ابتدا بنای دل را بر اساس درد و رنج پایه‌ریزی کردند!

مفهوم: ازلی بودن عشق / عاشق هیچ‌گاه نمی‌تواند از عشق رهایی یابد / عاشق هیچوقت به عافیت و آرامش نمی‌رسد / درد عشق درمان‌ناپذیر است.

نکتهٔ طلایی:

«تقابل عقل و عشق» و نیز «درمان‌ناپذیری درد عشق» دوتا از مفاهیم مهم عرفانی هستند که بارها در کتاب‌های درسی فارسی تکرار شده‌اند؛ بنابراین این دو مفهوم را بیاموزید و با تکرار و تمرین بر آن‌ها مسلط شوید.

۱۷ — ۱

مصحح شو:

الف) داشت شب می‌شد (روز جای خود را به شب می‌داد) (۰/۵) ب) زیاد بودن سربازان دشمن (مغول) (۰/۵)

راهنمای مصحح: به پاسخ‌های مشابه نمره داده شود.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

	بررسی دقیق‌تر: **نهان می‌گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سیاهی** **معنی:** چهرهٔ روشن روز، در تاریکی شب پنهان می‌شد (هوا داشت کم‌کم تاریک می‌شد). **مفهوم:** فرارسیدن شب **کنایه:** کل بیت کنایه از «فرارسیدن شب» / **تشخیص و استعاره:** روی روز و دامن شب / **تضاد:** روز و شب؛ روشن و سیاهی؛ روی و زیر / **جناس:** روی و روز / **مراعات نظیر:** روشن و روز، شب و سیاهی **ولی چندان که برگ از شاخه می‌ریخت دو چندان می‌شکفت و برگ می‌کرد** **معنی:** هر چه از سربازان مغول را می‌کشت، افراد بیشتری جای آن‌ها را پرمی‌کردند! **مفهوم:** شجاعت و جنگاوری جلال‌الدین / زیادی لشکریان دشمن / سختی جنگ **مراعات نظیر:** برگ، شاخه، شکفتن / **تضاد:** برگ ریختن، شکفتن / **تکرار:** برگ / **برگ:** استعاره از سرباز مغول / **شاخه:** استعاره از سپاه مغول (**برگ از شاخه ریختن:** کنایه از کشته شدن و کم شدن) / **شکفتن و برگ کردن:** کنایه از زیاد شدن نقشهٔ نهایی: برای طرح سؤالات درک مطلب عمدتاً از ابیات و عبارات قلمرو فکری کارگاه متن‌پژوهی استفاده می‌شود؛ بنابراین اول بر مفاهیم این قسمت مسلط شوید و سپس به سراغ مفاهیم دیگری که در درس‌ها وجود دارد بروید. در این سؤال نیز دو مفهوم مورد نظر طراح بوده‌است که یکی از قلمرو فکری کارگاه متن‌پژوهی و دیگری از متن درس انتخاب شده‌است.	
۱	مصحح شو: اولی **یا** خانه‌های تاریک و بی‌دریچه: نماد افکار کهنه و پوسیده و سنت‌ها و رسوم قدیمی و جوامع عقب‌مانده (۰/۵) دومی **یا** پنجره‌های باز و نورگیر: نماد آگاهی و نوگرایی و ارتباط با دنیا (۰/۵) **راهنمای مصحح:** به پاسخ‌های مشابه نمره داده شود. نقشهٔ نهایی: این سؤال با فاصله یکی از پرتکرارترین سؤالات مفهوم (درک مطلب) کتاب فارسی۲، هم در امتحانات نوبت اول و هم در امتحانات نوبت دوم، است.	۱۸
۰/۵ ۰/۵ ۱ ۰/۵ ۰/۵ ۱	مصحح شو: الف) هر درختی میوهٔ مشخصی دارد (۰/۲۵) که در زمان مشخصی با وجود آن شاداب و با طراوت می‌شود. (۰/۲۵) ب) موج‌های غیرقابل‌کنترل (طغیانگر / شتابان) رود ارس (۰/۲۵) مثل سد در برابر سپاه قرار گرفته بود. (۰/۲۵) ج) از نگاه متفکرانه و اندیشمندانهٔ او (۰/۲۵) نشانه‌های آشکار (۰/۲۵) ادارهٔ کشور (۰/۲۵) و مردم‌داری را احساس می‌کرد. (۰/۲۵) د) این دشمنان (مغولان) غول‌صفت را (۰/۲۵) به سختی نابود می‌کنم. (۰/۲۵) ه) وقتی پس از آن نبرد سخت به آسانی از آن رودخانهٔ عمیق عبور کرد... . (۰/۵) و) کعبه (خدا) محل برآورده شدن نیازهای همهٔ مردم جهان (۰/۵) و قبله‌گاه و محل توجه همهٔ موجودات زمینی و آسمانی است. (۰/۵) نقشهٔ نهایی: در امتحانات نهایی از این بخش (معنی و مفهوم) ۴ نمره می‌آید؛ دو نمره شعر و دو نمره نثر. کارهایی که باید در پاسخ‌گویی به سؤالات این بخش انجام دهید، عبارت‌اند از: واژه‌های دشوار و اصطلاحات ادبی را به شکل ساده بنویسید (معنی کنید)، اجزای جمله را مطابق زبان معیار مرتب کنید (نهاد اول، فعل آخر و...)، هم‌زمان با این کارها دقت کنید که جمله‌هایی که می‌نویسید ساده و روان باشند. بنابراین با توجه به این که در پاسخ‌دهی به این بخش شما هم‌زمان باید چند کار را انجام دهید و احتمال دارد نتوانید مقدار فضای هر پاسخ را پیش‌بینی کنید یا این‌که پاسخ‌هایتان خط‌خورده و کثیف شوند، بهتر است قبل از نوشتن پاسخ‌های این بخش در پاسخ‌برگ، آن را در جای دیگر پیش‌نویس کنید. نکتهٔ مهم دیگر که در پاسخ‌دهی به این قسمت باید رعایت کنید نوشتن پاسخ بر اساس بارم‌بندی است. به این صورت که در سؤالات نیم‌نمره‌ای یک یا دو نکته، در سؤالات هفتادوپنج‌صدمی سه نکته و در سؤالات یک‌نمره‌ای دو یا چهار نکته را باید مد نظر قرار دهید.	۱۹
۲۰	موفق باشید.	

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۱۰/۰۷**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	معنی مقابل واژهٔ «مرشد» در کدام گزینه آمده‌است؟ الف) بندهٔ پیر خراباتم که لطفش دائم است / ورنه لطف شیخ و زاهد گاه هست و گاه نیست ب) زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست / در حق ما هرچه گوید جای هیچ اکـراه نیست ج) تا چه بازی رخ نماید بیدقی خواهیم راند / عرصهٔ شطرنجِ رنـدان را مـجال شـاه نیـست د) در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست / در صراط مستقیم ای دل کسی گـمراه نیست	۰/۵
۲	معنی هر یک از واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید. الف) اگر لطفش قرین حال گردد / هـمه ادبارها اقـبال گـــردد ب) کرد فرامش ره و رفتار خویش / ماند غرامت‌زده از کار خویش	۰/۵
۳	در همه گزینه‌ها، به‌جز گزینهٔ ..... نادرستی املایی دیده می‌شود. الف) بانگ و هزاهز و غریو خاست. امیر برخاست. ب) آنچه دارم از اندک مایع حطام دنیا حلال است و کفایت است. ج) زرهاست که پدر ما از غزو هندوستان آورده و بتان ذرین شکسته و بگداخته و پاره کرده. د) امیر را یافتم آن جا بر زبرِ تخت نشسته، پیراهن طوزی، مخنقه در گردن، عقدی همه کافور.	۰/۵
۴	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) (صور / سور) و شادی‌ای به آن بسیاری تیره شد. ب) سپیدهٔ فردای گنجه با نهیب و (سفیر / صفیر) گلوله‌های توپ روس باز شد.	۰/۵
۵	در گروه‌های واژگان زیر، دو نادرستی املایی وجود دارد؛ آن دو را بیابید و درستشان را بنویسید. «صراحت و ساده‌گی – حجره و غرفه – تبع شعر – مهد و محمل – غول و مغول – فراغ و آسودگی»	۱
۶	در کدام گزینه نقش تبعی وجود ندارد؟ الف) مولانا مردی زردچهره و باریک اندام بود. ب) خواجه عبدالکریم، خادم خاص شیخ ما بود. ج) فرزند خود، سلطان ولد را با غزل زیر روانهٔ دمشق کرد. د) پادشاه سلجوقی روم، علاءالدین کیقباد از مقامات او آگاهی یافت.	۰/۵
۷	در متن زیر، به‌ترتیب، چند ترکیب وصفی و چند ترکیب اضافی وجود دارد؟ «کم‌حافظه‌ترین شاگردان، بیش از بیست روز، اوقات خویش را صرف حاضرکردن دروس کرده بودند و حتی من که به هوش و حافظهٔ خویش اطمینان داشتم مرور قطعات ادبی را فراموش نکرده بودم.» الف) دو – پنج ب) سه – شش ج) سه – هفت د)دو – شش	۰/۵
۸	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. خوش‌تر آن باشد که سر دلبران / گفته آید در حدیث دیـگران عشق‌هایی کـز پی رنـگی بـود / عشق نبود، عاقبت ننگی بود الف) فعل مجهول را بیابید و بنویسید. ب) پیوند وابسته‌ساز را بیابید و بنویسید. ج) نقش دستوری واژهٔ مشخص‌شده چیست؟	۱/۵
	ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ بعد	

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۱۰/۰۷**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
۹	**با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.** **«شهری که داشت خود را برای استقبال از بهار آماده می‌کرد، اینک بستر فوران خشم و آز دشمن شده بود. با این همه، پیشگامی حاکم شهر، جواد خان، در دفاع و پیش‌مرگی فرزندان و برادرانش، شوری در جان‌ها می‌نهاد.»** **الف) کدام واژه شاخص است؟** **ب) نقش دستوری «شوری» چیست؟** **ج) نقش دستوری بدل را بیابید و بنویسید.**	۱/۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۰	**بیت زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟** **«زین همرهان سست عناصر دلم گرفت** **«.....»** **الف) آن آشکارصنعت پنهانم آرزوست** **ب) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست** **ج) شیر خدا و رستم دستانم آرزوست** **د) از دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست**	۰/۵
۱۱	**مصراع دوم بیت زیر را بنویسید.** **«بازکشید از روش خویش پای** **«.....»**	۰/۵
۱۲	**در میان آثار زیر، نام پدیدآورندهٔ دو اثر در مقابل آن نادرست نوشته شده‌است؛ آن دو را مشخص کنید.** **(فرهاد و شیرین: نظامی گنجه‌ای) – (بهارستان: جامی) – (مرصادالعباد: نجم‌الدین رازی) – (غزلیات شمس: شمس تبریزی) – (تاریخ بیهقی: ابوالفضل بیهقی)**	۰/۵
۱۳	**از بین آثار زیر، به‌ترتیب، یک اثر از مجید واعظی و یک اثر از عطار نیشابوری بیابید و بنویسید.** **اسرارنامه – میثاق دوستی – اسرارالتوحید – زندان موصل – عباس‌میرزا، آغازگری تنها**	۰/۵
۱۴	**در همهٔ گزینه‌ها، آرایهٔ «استعاره» وجود دارد، به‌جز:** **الف) برداشته دل ز کار او بخت** **درماند پدر به کار او سخت** **ب) سر نشتر عشق بر رگ روح زدند** **یک قطره فروچکید و نامش دل شد** **ج) ز رخسارش فرو می‌ریخت اشکی** **بنای زندگی بر آب می‌دید** **د) به پیش دشمنان استاد و جنگید** **رهاند از بند اهریمن وطن را**	۰/۵
۱۵	**کاربرد آرایه‌های داده‌شده را در موارد زیر نشان دهید.** **الف) از شبنم عشق خاک آدم گل شد** **صد فتنه و شور در جهان حاصل شد** **(تشبیه)** **ب) زری که سلطان محمود به غزو از بت‌خانه‌ها به شمشیر بیاورده باشد و بتان زرین شکسته و پاره کرده.** **(مجاز)**	۱
۱۶	**در هر یک از بیت‌های زیر بخش مشخّص‌شده، بیانگر کدام آرایهٔ ادبی است؟** **الف) چون رایت عشق آن جهان‌گیر** **شد چون مه لیلی آسمان‌گیر** **ب) این شیخ همیشه شاب، پیرترین و جوان‌ترین شاعر زبان فارسی، معلم اول** **ج) طعن و ناسزای دشمنان را هرگز جواب تلخ نمی‌داد و به نرمی و حُسن خُلق، آنان را به راه راست می‌آورد**	۱/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۱۷	**از هر دو بیت زیر «تقابل عقل و عشق» دریافت می‌شود.** **درست** **نادرست** **الف) عشق‌بازی کار بی‌کاران بود** **عاقلش با کار بیکاران چه کار** **ب) یک بار هم ای عشق من از عقل میندیش** **بگذار که دل حل بکند مسئله‌ها را**	۰/۵
	ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ بعد	

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۱۰/۰۷**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۳ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
۱۸	**مفهوم مشترک دو بیت زیر چیست؟** **الف) بخور تا توانی به بازوی خویش — که سعیت بود در ترازوی خویش** **ب) چون شیر به خود سپه شکن باش — فرزند خصال خویشتن باش**	۰/۵
۱۹	**بیت زیر، بیانگر چه دیدگاهی است؟** **کدام دانه فرورفت در زمین که نرست — چرا به دانهٔ انسانْت این گمان باشد**	۰/۵
۲۰	**دکتر محمدعلی اسلامی‌ندوشن از آوردن بیت زیر - که در پایان درس «ذوق لطیف» آمده‌است - چه منظوری دارد؟** **«به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم — بیابان بود و تابستان و آب سرد و استسقا»**	۰/۵
۲۱	**هر یک از توضیحات زیر در توصیف چه کسی است؟** **الف) این شیخ همیشه شاب، پیرترین و جوان‌ترین شاعر زبان فارسی، معلم اول که ...** **ب) او عارفی کامل و مرد حق بود و مولانا جلال‌الدین چون او را یافت با وی به صحبت و خلوت نشست.**	۱
۲۲	**تفاوت معنایی «دریای خون» را در دو بیت زیر بنویسید.** **الف) در آن دریای خون در قرص خورشید — غروب آفتاب خویشتن دیـد** **ب) در آن دریای خون در دشت تاریـــک — به دنبال سر چنگیز می‌گشت**	۱
۲۳	**ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید.** **الف) سراچهٔ ذهنم آماس می‌کرد.** **ب) اگر به طوع و رغبت نیاید، به‌اکراه برگیر و بیاور.** **ج) تا نزدیک نماز پیشین، از این مهمات فارغ شده بود.** **د) حاجت‌گه جملهٔ جهان اوست — محراب زمین و آسمان اوست.** **هـ) کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست — که دون‌همتانند بی‌مغز و پوست**	۴
	موفق باشید.	۲۰

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۱۰/۰۷**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ متوسطه	تعداد صفحات: **۸ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	پاسخ‌نامه	نمره
	قلمرو زبانی	
۱	مصحح شو: «د» **یا** «در طریقت هر چه...» (۰/۵) بررسی دقیق‌تر: واژهٔ «مرشد» در واژه‌نامهٔ کتاب درسی این‌گونه معنی شده است: «آنکه مراحل سیر و سلوک را پشت سر گذاشته و سالکان را راهنمایی و هدایت می‌کند؛ مُراد، پیر، مقابلِ مُرید و سالک». بر این اساس تنها گزینه‌ای، که معنی مقابل مرشد (مرید و سالک) در آن به کار رفته، «د» است. البته دقت داشته باشید که در گزینهٔ «الف» نیز واژگان شیخ و زاهد تا حدودی با واژهٔ «مرشد» تضاد مفهومی دارند؛ اما نه به روشنی و صراحت گزینهٔ «د».	۰/۵
۲	مصحح شو: الف) بدبختی / سیه‌روزی / متضاد اقبال (۰/۵) ب) تاوان‌زده، پشیمان (۰/۵) **راهنمای مصحح:** یک مورد کافی است. به پاسخ‌های مشابه نمره داده شود. نقشهٔ نهایی: یکی از نکات مهمی که در معنی واژه باید به آن توجه کنید، بحث جمع و مفرد بودن لغت یا معنای آن است؛ بر این اساس، دقت داشته باشید که در گزینهٔ الف معنی واژهٔ «ادبار» از شما خواسته شده‌است، نه ادبارها و اگر شما به صورت جمع معنی کنید، نمره‌ای به شما تعلق نخواهد گرفت!	۰/۵
۳	مصحح شو: «الف» **یا** «بانگ و هزاهز و....» (۰/۵) بررسی دقیق‌تر: در گزینهٔ «الف»، واژگان «هزاهز، غریو، خاست و برخاست» اهمیت املایی دارند که همگی درست هستند. در گزینهٔ «ب» واژگان «مهمات و فارغ» اهمیت املایی دارند که در این میان، املای درست واژه «فارق» به‌شکل فارغ است. در گزینهٔ «ج»، واژگان «زر، غزو، زرین» اهمیت املایی دارند که املای واژهٔ «زرین» به‌شکل نادرست «ذرین» آمده‌است. در گزینهٔ «د»، واژگان «زبر، توزی، مخنقه و عقد» اهمیت املایی دارند که از بین آن‌ها، واژهٔ «توزی» به‌غلط به‌شکل «طوزی» آمده‌است. نقشهٔ نهایی: گزینهٔ الف اهمیت املایی بالایی دارد و بارها در امتحانات به عنوان سؤال آمده است: «آنگاه آگاه شدند که غرقه خواست شد. بانگ و هزاهز و غریو خاست. امیر برخاست.»	۰/۵
۴	مصحح شو: الف) سور (۰/۲۵) ب) صفیر (۰/۲۵) نکتهٔ طلایی: واژگان هم‌آوا، یک پای ثابت مبحث املا هستند که در این سؤال مورد توجه قرار گرفته‌اند. در این میان در کتاب فارسی ۲، واژهٔ «صفیر» به معنی فریاد و صدای بلند با هم‌آوای خودش «سفیر» به معنی «نماینده و فرستاده» اهمیت املایی ویژه‌ای دارد و بارها در آزمون‌ها آمده است.	۰/۵
۵	مصحح شو: صراحت و سادگی (۰/۵) طبع شعر (۰/۵) **راهنمای مصحح:** اگر بیش از دو گروه بنویسند، به ازای هر گروه درستی که غلط بنویسند، یک پاسخ صحیح حذف شود. واژگان املایی مهم درس‌های ۷ تا ۹، در یک نگاه! ◈ **درس ۷:** انواع و اصناف – وسایط گوناگون – گِل و طین – اختصاصی – تعبیه و جاسازی – فرشتگان مُقرّب: جبرئیل، میکائیل، اسرافیل و عزرائیل – حضرت و آستانه – خلیفت و جانشین – عزّت و ذوالجلالی – تاب و طاقت – قُرب و هم‌جواری – نهایت بُعد – قربت و نزدیکی – طوع و رغبت – اِکراه و اجبار – قهر و غضب – یک قبضه خاک – مکه و طائف – دندان تحیّر – خوار و ذلیل – اِعزاز و بزرگداشت – مذِلّت و فرومایگی – غَنا و بی‌نیازی	۱

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

– الطاف الوهیَّت – حکمت ربوبیَّت – سِرّ ملائکه – ازل تا ابد – معذور و مقبول – نقش‌های بوقلمون – نظر عنایت – از او بگریزد – در او آویزد – نفایسِ خزایِنِ غیب – آب حیات – نظر خازنان – گوهر محبت – صدف امانت معرفت – عرضه و ارائه – استحقاق خزانگی – ملایکهٔ مقرب – ابلیس پُرتلبیس – طواف کردن – قالب آدم – آسیب و آفت – موضع و مکان – مرصاد العِباد من المبدأ الی المعاد – نجم‌الدین رازی معروف به دایه – تحصیل فضل – رغبتی صادق – رتبه و منزلت – خواهش و تمنّا – حاجت و نیاز – مزد و اُجرت – رأفت و شفقت – مُتلألئ و تابان – ظاهر و هیئت – محرم اسرار ـ آفتاب حسن ـ چهرهٔ مُشَعشَع – همرهان سست‌عناصِر – آن آشکار صنعتِ پنهان

◈ **درس ۸:** شیخ فریدالدّین عطّار –اسرارنامه و منطق‌الطیر – جلال‌الدین مولوی – مناسک حج – آوازهٔ فضل و تأثیر بهاءولد – اهل قونیه – تاخت و تاز مغول – صاحب بصیرت – هجرت به آن نواحی – اِصرار مریدان – مجالس درس و وعظ – شهر حلب – عازم و راهی – طالبان علوم شریعت – محضر و مجلس – تقوا و زهد – مُتّفق و موافق – علوم و معارف – سیر و سلوک – هیاهوی مردم – غزل‌های پرسوز و گداز – صنم گریزپا – بهانه‌های زرین – خوش‌لقا و خوش‌سیما – قول و وعده – انقلاب احوال – افغان و زاری – کوی و برزن – صلاح‌الدّین زرکوب – حُسام‌الدین چلبی – خواهش و درخواست – طرز و شیوه – الهی‌نامهٔ سنایی – سربند و دستار – آغاز مثنوی – سخت جذاب – سیرت ستوده – طعن و ناسزا – نرمی و حُسن‌خُلق – عزم تماشا – تشییع و مشایعت – دریغ و افسوس – رُستن و روییدن – مرغ خوش‌الحان – گلشن رضوان – خادم خاص – قَدّس الله روحهُ العزیز

◈ **درس ۹:** قُم و کبوده – مقاومت و استحکام اراده – بحران‌های عصبی – تحفه و هدیه و ارمغان – منبع بی‌شائبهٔ ایمان – خواست و مشیت الهی – زندگی گذرا – فاجعه‌ای بینگارد – قناعت و بُخل – عاری از آسایش – منزله و مثل – عوارض مرگ – ظرافت و نَقل و داستان – قِصّه‌های اصیل – قرآن و مفاتیح‌الجنان – لطایف غزل – شعرهای اندرزی و تمثیلی – انعطاف جادوگرانه – هیبت یک آموزگار – حُجره و غُرفه – سراچهٔ ذهنم آماس می‌کرد – فَوَران تخیل – خَم و قوز – فَرط هیجان – لُکّه دویدن – خُل و کم‌عقل – پالیز و بوستان – تقلید از سبک مسجّع – سوق و هدایت – شیر آغوز – پایهٔ عضله و استخوان‌بندی – حرص و آز – مرض استسقا – سهلِ ممتنع ـ متعصّب و غیرتمند – راضی و مسرور – تابان و دُرفشان – طراوت و تازگی – عرض تبریک و تهنیت – رفیق خوش‌خُلق و بذله‌گو – عندلیب انجمن اُنس – محسوب و مقبول – ادا کردن – مسرّت و خوشی – لفاف کاغذی – متأثّر و ناراحت – ادب و تواضع – نهایت صراحت و سادگی – صاحب ذوق و قریحه – ملک‌الشُّعرای بهار – اِرتجالاً و بِالبِداهه – امیر مُعزّی – مدح گیوه – قوّت طَبع – به نقد و در وضعیت حاضر – توأم بودن حُسن سیرت با صَباحت – تصادف و اتّفاق – کار به‌سزا – فروگذاری و دریغ – به شکل بدیهی میثاق امروز را مُؤکّد سازیم – ضبط کردن میان اوراق – قاصد بهار – طهارت دوشیزهٔ بوستان – احوال و انقلابات – حمایت و کمک – سَلب کردن و گرفتن

---

۶ — ۰/۵

مصحح شو:

«ب» **یا** «خواجه عبدالکریم....» (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

در گزینهٔ الف، «باریک‌اندام» نقش تبعی معطوف دارد. در گزینهٔ ج، «سلطان ولد» بدل از «فرزند خود» است. در گزینهٔ د «علاءالدین کیقباد» بدل از «پادشاه سلجوقی روم» است. اما در گزینهٔ ب، «خادم خاص شیخ ما» همهٔ شروط بدل را ندارد. این واژه با این‌که توضیح «خواجه عبدالکریم» است، قابل حذف نیست و نقش دستوری این دو نیز یکی نیست؛ پس بدل نیست.

نقش‌های تَبَعی:

گاه واژه از نظر نقش دستوری، از گروه اسمی قبل از خود تبعیت می‌کند که به این گونه نقش‌ها، نقش‌های تبعی می‌گویند.

نقش‌های تبعی عبارت‌اند از: **معطوف، بدل، تکرار**.

معطوف: واژه یا واژه‌هایی که بعد از حروف عطف «و، یا» می‌آیند. مثال:

◈ مریم و **زهرا** به خانه آمدند. / تدریس و **وعظ** را رها کرد.

◈ با آن که جیب و **جام** من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت

✓ **نکتهٔ ۱:** اگر «و» بین دو جمله بیاید «و» ربط است، نه عطف. پس نقش تبعی معطوف نداریم. مثال:

◈ عاشقی می‌گفت و خوش‌خوش می‌گریست / تشخیص کرده‌ایم و مداوا مقرر است

✓ **نکتهٔ ۲:** واژگان بعد از «ویرگول» معطوف به حساب می‌آیند. مثال:

◈ گلستان، بوستان، غزلیات و رباعیات از آثار سعدی هستند.

✓ **نکتهٔ ۳:** «و» میانوند واو عطف به حساب نمی‌آید. مثال:

◈ او پس از گفت‌وگو با مدیر، آنجا را ترک کرد.

◈ مثال‌های دیگر: جست‌وجو، زدوخورد، جست‌وخیز، تاروپود و... .

بدل: واژه یا واژه‌هایی هستند که دربارهٔ گروه اسمی قبل از خود توضیح می‌دهند. مثال:

مریم، خواهر زهرا، به خانه آمد.

سلطان ولد، فرزند مولانا، هر دم بی‌تابانه به بالین پدر می‌آمد.

سعدی، از شاعران سبک عراقی، گلستان را نوشت.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

	✓ **نکتهٔ ۱:** برخی از شروط مهم بدل: با گروه اسمی قبل از خود یکی است. نقش بدل و گروه اسمی قبلی یکی است. بدل قابل حذف است. ◈ مثال: سعدی، شاعر بزرگ ایران، بوستان را سرود. (بدل) / سعدی شاعر بزرگ ایران است. (مسند) ✓ **نکتهٔ ۲:** ضمیر مشترک «خود»، «خویش» و «خویشتن» بعد از ضمیر اصلی یا اسم بدل به حساب می‌آید. نمونه: ◈ او را، خود، التفات نبودی به صید من / من، خویشتن، اسیر کمند نظر شدم ◈ در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن / من، خود، به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود ✓ **نکتهٔ ۳:** واژه‌هایی همچون «همه، همگی، جمله، جملگی و...» در موارد مشابه زیر بدل به حساب می‌آیند: ◈ لب و دندان سنایی، همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی ◈ صوفیان، جمله حریف‌اند و نظرباز ولی / زین میان حافظ دلسوخته بدنام افتاد **تکرار:** واژه یا واژه‌هایی هستند که در یک نقش دو بار در یک جمله تکرار شوند. مثال: ◈ مریم آمد مریم / محمد را دیدم محمد ◈ بیاموزمت کیمیای سعادت / ز هم‌صحبت بد جدایی، جدایی ◈ برای من مگریّ و مگو دریغ! دریغ! / به دام دیو درافتی دریغ آن باشد ✓ **نکتهٔ ۱:** آرایهٔ تکرار را با نقش دستوری تکرار اشتباه نگیرید: دوای درد بی‌شک درد باشد / کسی باید که مرد مرد باشد (تکرار آرایه‌ای دارد نه دستوری) ✓ **نکتهٔ ۲:** نقش تبعی «تکرار» جملهٔ جدید ایجاد نمی‌کند. مثال: بهار فرارسید، بهار. (یک جمله)	
۷	مصحح شو: ب **یا** سه – شش (۰/۵ نمره) بررسی دقیق‌تر: ترکیب‌های وصفی: کم‌حافظه‌ترین شاگردان – بیست روز – قطعات ادبی ترکیب‌های اضافی: اوقات خویش – صرف حاضرکردن – حاضرکردن دروس – هوش خویش – حافظهٔ خویش – مرور قطعات نقشهٔ نهایی: سؤالات چهارگزینه‌ای شمارشی بی‌شک یکی از سخت‌ترین انواع سؤالات هر آزمونی است؛ چرا که کوچک‌ترین بی‌دقتی باعث می‌شود در شمارش دچار اشتباه شوید و پاسخ نادرست دهید. بنابراین تا زمانی که صددرصد به پاسختان اطمینان ندارید به این تیپ از سولات پاسخ ندهید!	۰/۵
۸	مصحح شو: الف) گفته آید (۰/۵ نمره) / ب) که (۰/۵ نمره) / ج) قید (۰/۵ نمره) نکتهٔ طلایی: درسنامهٔ مربوط به قید و فعل‌های مجهول را در پاسخنامهٔ آزمون‌های قبلی آورده‌ایم. در اینجا فقط به ذکر این نکته بسنده می‌کنیم که برای ساختن فعل مجهول در گذشته به جای مصدر «شدن» از مصدرهای دیگری مثل «آمدن» و «گشتن» استفاده می‌شده‌است. مثال: ▪ نامه نبشته آمد. ▪ در این دو سه روز بار داده آید.	۱/۵
۹	مصحح شو: الف) خان (۰/۵ نمره) / ب) مفعول (۰/۵ نمره) / ج) جواد خان (۰/۵ نمره) نکتهٔ طلایی: درسنامهٔ مربوط به شاخص در پاسخ‌نامه‌های قبلی آمده‌است. در اینجا فقط یک نکتهٔ مهم را یادآوری می‌کنیم و آن این که شاخص‌ها همیشه قبل از هستهٔ گروه اسمی نمی‌آیند و گاهی پس از هسته قرار می‌گیرند. مثال: جواد خان، عباس میرزا، علی آقا، بهجت خانم و... .	۱/۵
	قلمرو ادبی	
۱۰	مصحح شو: «ج» **یا** «شیر خدا و رستم دستانم آرزوست» (۰/۵ نمره)	۰/۵

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

	نقشهٔ نهایی: در سؤالات چهارگزینه‌ای با این تیپ که پاسخ‌ها شباهت زیادی به هم دارند، هر چند می‌توان از روی برخی از علائم و نشانه‌ها (مخصوصاً از روی معنی و مفهوم)، پاسخ درست را حدس زد، اما اگر می‌خواهید با حاشیهٔ امنیت بالا به پاسخ درست برسید، بهترین راه حل این است که یکی دو شعر حفظی را به‌طور کامل حفظ کنید؛ چون در این صورت، هر تیپ سؤال که آمده باشد، به‌راحتی می‌توانید پاسخ دهید.	
۱۱	مصحح شو: در پی او کرد به تقلید جای (۰/۵ نمره) **راهنمای مصحح:** اگر یک واژه را ننوشته باشند یا اشتباه نوشته باشند ۰/۲۵ کسر شود. بیشتر از یک واژه هیچ نمره‌ای ندارد. نقشهٔ نهایی: از آنجا که در سؤالات حفظ شعر، بر خلاف دیگر بخش‌ها پاسخ‌ها دقیقاً باید مطابق سرودهٔ شاعر باشد و واژگان مشابه و نزدیک به واژهٔ اصلی پذیرفته نمی‌شوند، همان‌طور که در توضیح سؤال قبلی گفتیم بهترین راه حل برای پاسخ دادن به سؤالات حفظ شعر این است که دو شعر حفظی هر نوبت را قبل از شب امتحان حفظ کنید. این کار باعث می‌شود که به هر تیپی از سؤال که آمده باشد به‌راحتی پاسخ دهید.	۰/۵
۱۲	مصحح شو: فرهاد و شیرین (۰/۲۵ نمره) - غزلیات شمس (۰/۲۵ نمره) **راهنمای مصحح:** اگر بیش از دو مورد مشخص کرده باشند، به ازای هر پاسخ نادرست یک پاسخ درست حذف شود. نقشهٔ نهایی: برخی از شاعران و نویسندگان یا سروده‌ها و نوشته‌های آن‌ها اسامی مشترک یا نزدیک به هم دارد و همین مساله تبدیل به تلهٔ موردعلاقهٔ طراحان سؤال شده‌است؛ مثلاً نظامی گنجوی کتابی به نام «خسرو و شیرین» و وحشی بافقی کتابی به نام «فرهاد و شیرین» دارد. یا مولوی و شمس هر دو عارف مشهور هستند که مولانا مرید و راهروی شمس بوده و به خاطر همین عشق و علاقه کتاب غزلیات شمس را دربارهٔ پیر و مرشد خودش شمس سروده‌است. بنابراین اگر یادگیری شما دقیق و عمیق نباشد به‌راحتی در تشخیص این اسامی دچار اشتباه خواهید شد.	۰/۵
۱۳	مصحح شو: عباس میرزا آغازگری تنها (۰/۲۵ نمره) / اسرارنامه (۰/۲۵ نمره) **راهنمای مصحح:** اگر ترتیب را رعایت نکرده باشند نمره ندارد. نقشهٔ نهایی: قبلاً هم گفته‌ایم که درست خواندن سؤال و دقت در منظور طراح اهمیت به‌سزایی در پاسخ‌گویی به سؤالات دارد. مثلاً در همین سؤال، «ترتیب» پاسخ‌ها مورد توجه طراح بوده‌است و اگر شما پاسخ درست را تشخیص بدهید ولی ترتیب را رعایت نکنید، نمره‌ای نخواهید گرفت؛ بنابراین، قبل از پاسخ‌دهی به سؤالات حتماً صورت آن‌ها را درست بخوانید و منظور طراح را درست بفهمید.	۰/۵
۱۴	مصحح شو: ج **یا** ز رخسارش فرومی‌ریخت... (۰/۵ نمره) بررسی دقیق‌تر: در گزینهٔ «الف»، این که بخت دل داشته باشد، استعارهٔ مکنیه است: بخت [مثل انسانی است] که دل دارد. در گزینهٔ «ب»، این که روح رگ داشته باشد استعارهٔ مکنیه است: روح [مثل انسان] رگ دارد. در گزینهٔ «د»، اهریمن (شیطان) استعارهٔ مصرحه از دشمن (مغولان) است. ۲۰ شو استعاره: **تعریف:** اگر از طرفین تشبیه، فقط یکی باقی بماند، استعاره شکل می‌گیرد. به عبارت دیگر، استعاره تشبیهی است که فقط یکی از طرفین آن باقی مانده‌است.	۰/۵

تشبیه	استعاره
از چشمان او اشک همچون سیل جاری بود.	از چشمان او سیل جاری بود.
به صحرا رفتم عشق مثل باران می‌بارید.	به صحرا رفتم عشق می‌بارید.
ای جوان دیو نفس را از وجود خود دور ساز	ای جوان دیو را از وجود خود دور ساز
از نرگس چشمش، اشک جاری بود	از نرگسش، اشک جاری بود

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

انواع استعاره:

الف) استعارهٔ آشکار (مصرحه): تشبیهی است که «مشبه» آن حذف شده و «مشبه‌به» باقی مانده‌است، اما از مشبه محذوف، قرینه‌ای (نشانه‌ای) وجود دارد؛

◈ آبشاری طلایی روی دوشش جاری بود. ← آبشار طلایی استعاره از گیسوان بلند و طلایی
(اصل تشبیه: [موهای او] مثل آبشاری طلایی روی دوشش جاری بود.)

◈ باز امشب ای ستارهٔ تابان نیامدی / باز ای سپیده شب هجران نیامدی ← «ستارهٔ تابان» و «سپیده شب هجران» استعاره از معشوق زیبارو
(اصل تشبیه: [ای معشوق همچون] ستاره تابان باز امشب نیامدی!)

✓ **استعاره را از طریق «مجاز» هم می‌توان تعریف کرد: «استعاره»، مجازی است به علاقه شباهت.**

◈ از دهانش مروارید می‌ریخت. ← مروارید مجاز از سخنان باارزش / مروارید استعاره از سخنان باارزش

ب) استعارهٔ پنهان (مکنیه، کنایی): استعاره‌ای است که از بین طرفین تشبیه، «مشبه‌به» حذف و «مشبه» به همراه یکی از لوازم یا ویژگی‌های مشبه‌به باقی مانده‌است:

◈ خورشید شکفت. ← استعارهٔ مکنیه (خورشید [مثل گل] شکفت)

◈ به صحرا رفتم عشق باریده بود. ← استعارهٔ مکنیه (به صحرا رفتم؛ عشق [مثل باران] باریده بود.)

◈ آسمان تعطیل است. بادها بی‌کارند. ← دو استعارهٔ مکنیه. (آسمان [مثل کارخانه] تعطیل است و بادها [مثل کارگرها] بیکارند.)

اضافه استعاری: در «استعارهٔ مکنیه»، اگر جزء یا ویژگی به جا مانده از «مشبه‌به» محذوف، با کسره به «مشبه» اضافه شود، «اضافهٔ استعاری» نام دارد:

◈ درِ آفاق گشاده است.
«درِ آفاق» اضافهٔ استعاری (استعاره مکنیه) (اصل تشبیه: آفاق [مثل خانه‌ای است که] در آن باز است.)

◈ کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب / تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند.
«رخ اندیشه» و «زلف سخن» اضافهٔ استعاری (استعارهٔ مکنیه) (اندیشه [مثل انسان] رخ دارد. / سخن [مثل انسان] زلف دارد)

◈ مثال‌های دیگر از اضافهٔ استعاری (البته در جمله بهتر مشخص می‌شوند):
«طلوع باده»، «سینهٔ دشت»، «چشم خرد»، «بنیاد جهل»، «پایهٔ اوهام»، «سقف شب»، «پیشگاه حقیقت»، «چشم دل»، «آبروی فقر»، «نجوای نخل»، «رخ کفر»، «دست شکوه»، «آغوش خوشبختی»، «پرواز احساس»، «روی بخت»، «عنان قلم»، «حیثیت مرگ»، «بام سماوات»، «اشک مهتاب»، «طمع مرگ»، «گوش هوش»، «بارش وحی»، «بال خیال»، «رخسار زمان»، «فوران تخیل»، «جوشش عشق»، «گوش طرب»، «دهن لاله»، «عمر تیزپا»، «طوفان خشمناک»، «قهقههٔ فشنگ»، «آبروی فقر و قناعت»، «دست روزگار» و... .

تفاوت اضافهٔ استعاری با تشبیهی:

در اضافهٔ تشبیهی مضاف و مضاف‌الیه طرفین تشبیه (مشبه و مشبه‌به) هستند؛ اما در اضافهٔ استعاری، مشبه‌به حضور ندارد و مشبه با یکی از ویژگی‌ها یا لوازم مشبه‌به به هم اضافه شده‌اند:

اضافهٔ تشبیهی: آتش عشق، درخت مهربانی، سنگ حادثه.

اضافهٔ استعاری: گوش فلک، جوشش عشق، دامن خاک، حمله حسد.

✓ در استعارهٔ مکنیه اگر «مشبه» موجودی بی‌جان و «مشبه‌به» محذوف «انسان» باشد، علاوه بر استعاره، «تشخیص» هم خواهیم داشت؛ مثال:

◈ دیدهٔ عقل مست تو
اضافهٔ استعاری و تشخیص (عقل [مثل انسان] چشم دارد)

◈ باغ سلام می‌کند، سرو قیام می‌کند / سبزه پیاده می‌رود، غنچه سوار می رسد
چهار استعارهٔ مکنیه و تشخیص (در این بیت شاعر به باغ، سرو، سبزه و غنچه شخصیت انسانی بخشیده است.)

◈ نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد/ عالم پیر دگرباره جوان خواهد شد
دو استعارهٔ مکنیه و تشخیص (باد صبا [مثل انسان] نفس می‌کشد./ عالم [مثل انسان] پیر می‌شود.)

✓ هرگاه غیرجاندار منادا قرار گیرد («ای» + «شیء»)، اگر مخاطب خود شیء باشد، استعارهٔ مکنیه و تشخیص و اگر مخاطب چیزی جز شیء باشد، استعارهٔ مصرحه؛ مثال:

◈ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق‌کش عیار کجاست؟ — استعارهٔ مکنیه و تشخیص

◈ ای آبشار نوحه‌گر از بهر چیستی؟ / چین بر جبین فکنده ز اندوه کیستی؟ — استعارهٔ مکنیه و تشخیص

◈ ای غنچهٔ خندان چرا خون در دل ما می‌کنی؟ / خاری به خود می‌بندی و ما را ز سر وا می‌کنی؟ — استعارهٔ مصرحه از معشوق

◈ ای سرو پای‌بسته به آزادگی مناز / آزاده من که از همه عالم بریده‌ام. — استعارهٔ مکنیه و تشخیص

◈ بشکن دل بینوای ما را ای عشق / این ساز، شکسته‌اش خوش‌آهنگ‌تر است. — استعارهٔ مکنیه و تشخیص

---

۱۵ — ۱

مصحح شو:

الف) شبنم عشق (۰/۵ نمره) ب) شمشیر (۰/۵ نمره)

بررسی دقیق‌تر:

در گزینهٔ الف در ترکیب «شبنم عشق»، عشق به شبنم تشبیه شده‌است. در گزینهٔ ب «شمشیر» مجاز از جنگ یا وسایل جنگی مثل شمشیر و نیزه و... است.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

مجاز:

به معنای حقیقی واژه، «حقیقت» و به معنای غیرحقیقی آن، «مجاز» می‌گویند.

مثال	معنی حقیقی	معنی مجازی
حوض یخ زد.	آبگیر، تالاب، نوعی ظرف آب	آب حوض
برآشفت ایران و برخاست گرد	نام کشوری در جنوب غربی آسیا	مردم ایران
کل ورزشگاه به احترامش بلند شد	محلی که ورزشکاران و تماشاچیان در آن حضور دارند	تماشاگران
امشب سر آن دارم کز خانه برون تازم / این خانهٔ هستی را از بیخ براندازم	نام یک عضو	قصد

قرینه: در متنی که «مجاز» دارد، نشانه‌ای هست که ذهن ما را از معنی حقیقی واژه دور و به معنی مجازی آن هدایت می‌کند؛ به این نشانه، «قرینه» می‌گویند.

مثال	قرینه	معنی مجازی
همهٔ فنجان را سر کشیدم.	سر کشیدن (خوردن)	چای داخل فنجان

✓ هر استعارهٔ مصرحه‌ای مجاز هم هست؛ چون در معنای غیرحقیقی به کار می‌رود؛ ولی بسیاری از مجازها استعاره نیستند؛ چون رابطه‌ی استعاره با معنای حقیقی خود رابطه‌ی تشبیه است؛ ولی در مجاز رابطه تشبیه نیست؛ مثال:

مثال	توضیحات
سرو وارد کلاس شد	استعاره از فرد رشید و راست قامت
سراسر همه دشت بریان شدند.	مردم دشت

نکتهٔ طلایی:

«و» عطف اگر بین دو واژه متضاد آمده باشد، می‌تواند مجاز بیافریند:

تویی رزاق هر پیدا و پنهان / تویی خلاق هر دانا و نادان

پیدا و پنهان: تضاد و مجاز از همه مخلوقات / داناو نادان: تضاد و مجاز از همه موجودات یا انسان‌ها

۱۶ — ۱/۵

مصحح شو:

الف) تشبیه (۰/۵ نمره) ب) متناقض‌نما (پارادوکس / تناقض) (۰/۵ نمره) ج) حس‌آمیزی (۰/۵ نمره)

بررسی دقیق‌تر:

در گزینهٔ الف عشق به «رایت» (پرچم) تشبیه شده‌است. در گزینهٔ «ب» شیخ به معنی پیر به شاب به معنی جوان اضافه شده و ترکیب متناقض‌نما (پارادوکس) به وجود آورده و در گزینهٔ ج «جواب» شنیدنی و «تلخ» چشیدنی است؛ بنابراین آرایهٔ حس‌آمیزی وجود دارد.

نقشهٔ نهایی:

در این تیپ از سؤالات برای رسیدن به پاسخ یا باید به ارتباط واژگان خط‌کشیده‌شده با هم توجه کنیم یا به ارتباط بخش خط‌کشیده‌شده با دیگر واژگان جمله یا بیت توجه کنیم و به پاسخ برسیم. در سؤال مورد بحث رسیدن به پاسخ در هر سه گزینه از طریق دقت در رابطهٔ واژگان بخش خط‌کشیده‌شده میسر است.

قلمرو فکری

۱۷ — ۰/۵

مصحح شو:

درست (۰/۵ نمره)

بررسی دقیق‌تر:

عشق‌بازی کار بیکاران بُوَد — عاقلش با کار بیکاران چه کار؟ (نعمت‌الله ولی)

مفهوم: تقابل عقل و عشق / عشق چیز بی‌ارزشی است / انسان عاقل دنبال عشقبازی نمی‌رود! (نوع سؤال استفهام انکاری است.)

یک بار هم ای عشقِ من از عقل میندیش — بگذار که دل حل کند این مسئله‌ها را (محمدعلی بهمنی)

معنی: ای عشق! یک بار هم که شده عقل را کنار بگذار و اجازه بده که دل عاشقانه مشکلات را حل کند.

مفهوم: کنار گذاشتن چاره‌سازی عاقلانه / تقابل عقل و عشق / برتری عشق بر عقل / عقل از حل مسائل عشق ناتوان است.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

	نقشهٔ نهایی: قبلاً هم اشاره کرده‌ایم که برای کشف مفهوم یک بیت یا عبارت نخست باید آن را درست بخوانیم، معنی واژگانش را بدانیم، معنی بیت یا عبارت را بدانیم و سپس با دقت در معنی، به مفهوم برسیم. بنابراین لازمهٔ رسیدن به پاسخ، مجموعه‌ای از چند مهارت است و با صرف قوی‌بودن در یک بخش نمی‌توان به پاسخ رسید.	
۱۸	مصحح شو: اتکا به خود (۰/۵ نمره) (به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق بگیرد.) بررسی دقیق‌تر: **بخور تا توانی به بازوی خویش — که سَعیَت بُوَد در ترازوی خویش** **بخور**: روزی به دست بیاور (کنایه) / **توانی**: می‌توانی (مضارع اخباری) / **بازو**: مجاز از توانایی و قدرت (مصراع اول: کنایه از این که از دست‌رنج خودت استفاده کن.) / **سعی**: کوشش و تلاش، مجاز از نتیجهٔ سعی (مصراع دوم: کنایه از این که نتیجه کار و تلاشت به خودت برمی‌گردد، به اندازهٔ تلاشت بهره می‌بری.) **معنی**: تا می‌توانی فقط از توان و تلاش خودت روزی به دست بیاور؛ زیرا فقط به اندازه تلاشت به تو روزی خواهد رسید. **مفهوم**: تکیه‌کردن بر توان و تلاش و همت خود / روزی هر کس به میزان تلاش او بستگی دارد. / توصیه به پرهیز از وابستگی **آرایه**: تلمیح به آیهٔ «لَیْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلاَّ مَا سَعَی» (برای انسان جز حاصل تلاش او نیست. سوره النجم، آیهٔ ۳۹) / تکرار: خویش **چون شیر به خود سپه‌شکن باش — فرزند خصال خویشتن باش (نظامی)** **سپه‌شکن**: دلیر، برهم‌زنندهٔ سپاه دشمن / **خصال**: جمع خصلت، خوی‌ها، خواه نیک باشد یا بد / هر دو مصراع کنایه از: اتکا داشتن به خود و داشته‌های خود. **معنی**: مثل شیر ذاتاً دلیر باش و به خوی‌ها و توانایی‌های خودت اتکا کن. **مفهوم**: اتکا به خود / پرهیز از وابستگی به دیگران	۰/۵
۱۹	مصحح شو: اعتقاد به معاد (۰/۵ نمره) (به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق بگیرد.) نقشهٔ نهایی: سؤالات بیشتر بخش‌های آزمون فارسی، مخصوصاً سؤالات سه بخش دستور، آرایه و مفهوم عمدتاً از مطالبی طراحی می‌شود که در کارگاه متن‌پژوهی پایان درس‌ها آمده‌است. بنابراین یادگیری سؤالات کارگاه متن‌پژوهی را در اولویت اصلی مطالعهٔ کتاب فارسی قرار دهید.	۰/۵
۲۰	مصحح شو: نویسنده با فروتنی و کرامت نفس، از نوشته‌های خود در مقابل کلام سعدی، عذرخواهی می‌کند و دلیل پا گذاشتن در عرصهٔ نویسندگی را شور و شوق درونی خود می‌داند و خود را مانند بیمار تشنه‌ای می‌داند که فقط با نویسندگی آرامش می‌یابد. (۰/۵ نمره) (به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق بگیرد.) بررسی دقیق‌تر: **به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم — بیابان بود و تابستان و آب سرد و استسقا (سنایی)** **حرص**: طمع، زیاده‌خواهی، افزون‌طلبی / **شربتی خوردم**: آبی نوشیدم، (خطایی کردم، مقصود آغاز نویسندگی است.) / **مگیر**: بازخواست نکن، مؤاخذه نکن / **استسقا**: نام مرضی که بیمار آب بسیار خواهد / مصراع دوم: کنایه از مهیا بودن شرایط خطا و گناه **معنی ظاهری**: اگر از روی طمع آب گوارایی نوشیدم و خطایی کردم، مرا بازخواست نکن؛ زیرا می‌دانم که کار بدی کردم؛ اما چاره‌ای نداشتم؛ چون من مانند انسان بسیار تشنه‌ای بودم که در فصل تابستان در بیابانی گرم به آب خنک رسیده باشد! **معنی از دید دکتر اسلامی**: اگر از روی شوق و علاقه، اشتباهی کردم و به کار بزرگ نویسندگی روی آوردم، مرا بازخواست نکنید، چون من به نویسندگی علاقهٔ زیادی داشتم و همه شرایط نیز مهیا بود، پس به ناچار این کار را شروع کردم! **معنی از دید حکیم سنایی**: اگر از روی طمع به لذت‌های دنیوی روی آوردم، مرا مواخذه نکن که کار ناپسندی کردم؛ زیرا این دنیا مانند بیابانی سوزان در روزهای داغ تابستان بود و لذت‌هایش مانند آب سردی در برابر منِ تشنه‌لب قرار داشتند و من مجبور به انجام این اشتباه شدم! **مفهوم**: ناچاری در انجام خطا / آماده بودن شرایط گناه و خطا و بی‌اختیاری انسان در برابر آن / دلیل‌تراشی و عذرخواهی بابت خطا و لغزش دکتر اسلامی با فروتنی و کرامت نفس، از نوشته‌های خود در مقابل کلام سعدی، عذرخواهی می‌کند و دلیل پا گذاشتن در عرصهٔ نویسندگی را، شور و شوق درونی خود می‌داند و خود را مانند بیمار تشنه‌ای می‌داند که فقط با نویسندگی آرامش می‌یابد. **آرایه**: **تضمین**: دکتر اسلامی عین بیت سنایی را آورده است. / **مراعات نظیر**: بیابان، تابستان، آب سرد، استسقا / **واج‌آرایی**: صامت «ر» و مصوت «ـُ» و «ا»	۰/۵

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۲۱	مصحح شو: الف) سعدی (۰/۵ نمره) ب) شمس (تبریزی) (۰/۵ نمره) نقشهٔ نهایی: در بخش درک مطلب این طور نیست که همیشه یک بیت یا عبارت را بدهند و مفهومش را بخواهند؛ چه‌بسا از اسامی اشخاص و مکان‌ها و... که در داخل درس‌ها آمده سؤال طراحی شود یا این که مفهوم و پیام کلی یک درس مورد پرسش واقع شود؛ بنابراین لازمهٔ گرفتن نمرهٔ کامل از این بخش این است که متن درس‌ها را چند بار خوانده باشید و بر مفهوم جزئیات و مفهوم کلی درس تسلط داشته باشید.	۱
۲۲	مصحح شو: دریای خون در بیت «الف» به معنی سرخی آسمان (شفق) (۰/۵ نمره) و در بیت «ب» به معنی میدان جنگ (۰/۵ نمره) بررسی دقیق‌تر: **در آن دریای خون، در دشت تاریک** **به دنبال سر چنگیز می‌گشت** **دریای خون**: استعاره از میدان جنگ / **سر**: مجاز از وجود و جان (به دنبال سر چنگیز می‌گشت: به فکر کشتن چنگیز بود ← کنایه) **معنی**: در میدان تاریک نبرد که تبدیل به دریایی از خون شده بود، به دنبال کشتن چنگیز بود. **مفهوم**: شجاعت جلال‌الدین **در آن دریای خون، در قُرص خورشید** **غروب آفتاب خویشتن دید** **دریای خون**: استعاره از سرخی آسمان (شفق) / **آفتاب**: استعاره از عمر و زندگی (برخی آفتاب خویشتن را تشبیه گرفته‌اند) / غروب چیزی را دیدن: کنایه از مرگ و نابودی آن چیز **معنی**: با دیدن قرص خورشید در سرخی شفق، مرگ و نابودی خود را مشاهده کرد. **مفهوم**: پیش‌بینی کشته شدن ایرانیان و نابودی حکومت خوارزمشاهی و سرزمین ایران / نزدیک شدن به مرگ و ناامیدی از زندگی	۱
۲۳	مصحح شو: الف) به معلوماتم اضافه می‌شد **یا** گنجایش ذهنم زیاد می شد. (۰/۵ نمره) ب) اگر از روی اطاعت (۰/۲۵ نمره) و علاقه نیامد، (۰/۲۵ نمره) با زور و اجبار بردار و بیاور (۰/۲۵ نمره). ج) تا نزدیک نماز ظهر (۰/۲۵ نمره) از این کارهای مهم (۰/۲۵ نمره) آسوده شده بود (تمام کرده بود) (۰/۲۵ نمره). د) کعبه محل برآورده شدن نیاز (۰/۲۵ نمره) همهٔ مردم جهان (۰/۲۵ نمره) و قبله‌گاه و محل توجه (۰/۲۵ نمره) همهٔ موجودات زمینی و آسمانی است (۰/۲۵ نمره). ه) انسانی که خردمند است، (۰/۲۵ نمره) بخشش و جوانمردی می‌کند (۰/۲۵ نمره) (اندیشمندان، بخشنده‌اند)؛ زیرا انسان‌های نادان (۰/۲۵ نمره) پست و کوتاه‌همت هستند (۰/۲۵ نمره). (یا برعکس: انسان‌های پست و فرومایه، بی‌عقل و نادان هستند.) **راهنمای مصحح**: به پاسخ‌های مشابه نمره داده شود. نقشهٔ نهایی: در پاسخ‌دهی به سؤالات این بخش شما باید با معنی کردن واژگان دشوار، ابیات یا عبارات را مطابق زبان معیار به شکل ساده و روان دربیاورید و لازمهٔ پاسخ‌دهی به این بخش هم همانند درک مطلب، داشتن چندین مهارت، مخصوصاً تسلط بر واژگان است. نکتهٔ دیگر این که هر چند قریب به اتفاق سؤالات این قسمت از ابیات و عبارات متن‌های دروس اصلی طراحی می‌شود اما طرح سؤال از سه بخش فرعی و مخصوصاً از ابیات و عبارات داخل کارگاه متن‌پژوهی هیچ بعید نیست.	۴
	موفق باشید.	۲۰

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۳/۰۸/۲۵**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همه رشته‌های نظری**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحات: **۲ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
	الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	**معادل معنایی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) مُهر یا امضای پادشاهان و بزرگان در ذیل یا پشت فرمان یا نامه (رقعه – توقیع) ب) تاج و کلاه پادشاهان (افسر – خُود)	۰/۵
۲	**معنی واژه‌های مشخّص شده را بنویسید.** الف) برو شیر درّنده باش ای دغل ب) حلاوت‌سنج معنی در بیان‌ها	۰/۵
۳	**در هر یک از گزینه‌های زیر، یک غلط املایی وجود دارد. آن را بیابید و صحیح آن را بنویسید.** الف) هزاهز و غریو – اظطراب و تشویش – آغاجی خادم – خیلتاشان و سوار ب) حلال بی‌شبهت – اندک‌مایه ضیعت – وزر و وبال – حتام دنیا	۱
۴	**املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) چو صبرش نماند از ضعیفی و هوش ز دیوار (مهرابش – محرابش) آمد به گوش ب) در آن (سیماب‌گون – صیماب‌گون) امواج لرزان خیال تازه‌ای در خواب می‌دید	۱
۵	**با توجّه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.** چه اندیشید آن دم کس ندانست که مژگانش به خون دیده تر شد چو آتش در سپاه دشمن افتاد ز آتش هم کمی سوزنده‌تر شد الف) دو قید و یک مسند مشخّص کنید. ب) کدام یک از حروف مشخّص شده حرف پیوند وابسته‌ساز است؟	۱
۶	**معانی فعل «شد» را در مصراع‌های زیر بررسی کنید.** الف) زاهد خلوت نشین دوش به میخانه شد ب) قطرهٔ باران ما گوهر یکدانه شد	۱
۷	**نوع حرف «را» در کدام عبارت، با نوع «را» در بیت «خدا را بر آن بنده بخشایش است/ که خلق از وجودش در آسایش است» یکسان است؟** الف) دو هزار هزار درم به دیگر ممالک به مستحقّان و درویشان دهند شکر این را. ب) تا این عارضه افتاده بود، بونصر نامه‌های رسیده را به خطّ خویش نُکت بیرون می‌آورد.	۱
۸	**با توجّه به عبارت زیر:** **«آن نامه را بخواند و دوات خواست و توقیع کرد و گفت: چون نامه گسیل کرده شود، تو بازآی که پیغامی است سوی بونصر تا داده آید.»** الف) چند فعل مجهول در متن وجود دارد؟ ب) معادل امروزی فعل مشخّص شده را بنویسید.	۱
	ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۹	**آرایهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی/ کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست (جناس همسان – ایهام) ب) در آن دریای خون در دشت تاریک/ به دنبال سر چنگیز می‌گشت (تناقض – استعاره) ج) زنخدان فروبرد چندی به جیب/ که بخشنده روزی فرستد ز غیب (تشبیه – کنایه)	۱/۵

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۳/۰۸/۲۵**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همه رشته‌های نظری**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحات: **۲ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
۱۰	**در بیت زیر یک تشبیه بیابید و «مشبه‌به» آن را بنویسید.** در آن باران تیر و برق پولاد میان شام رستاخیز می‌گشت	۰/۵
۱۱	**آرایهٔ مناسب موارد مشخّص شده را بنویسید.** الف) پس به کران آب فرود آمدند و خیمه‌ها و شراع‌ها زده بودند. ب) نادره کبکی به جمال تمام شاهد آن روضهٔ فیروزه‌فام	۱
۱۲	**نام پدیدآورندهٔ دو مورد از آثار زیر به درستی بیان نشده است. درست آن‌ها را بنویسید.** « فرهاد و شیرین: نظامی – بوستان: سعدی – بهارستان: جامی – تاریخ بیهقی: ابوالفضل بیهقی – تحفه‌الاحرار: وحشی بافقی»	۱
۱۳	**به سوالات زیر پاسخ دهید:** الف) مصراعی از شعر «زاغ و کبک» بنویسید که در آن واژهٔ «تقلید» وجود دارد. ب) مصراعی از شعر «زاغ و کبک» بنویسید که تکمیل‌کنندهٔ «عاقبت از خامی خود سوخته» باشد.	۱
	ج) قلمرو فکری (۸ نمره)	
۱۴	**معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.** الف) درِ نابستهٔ احسان گشاده‌ست ب) کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست که دون‌همّتانند بی‌مغز و پوست ج) به خوناب شفق در دامن شام به خون آلوده ایران کهن دید د) بونصر را بگوی که امروز درستم و در این دو سه روز بار داده آید که علّت و تب تمامی زایل شد. ه) نیک کوفته شد و پای راست افگار شد. و) هر درختی را ثمره معیّن است.	۴
۱۵	**مفاهیم «نظم آفرینش – وطن‌پرستی – اتّکا به خود» به‌ترتیب در کدام ابیات زیر مشهود است؟** الف) در ره عشق وطن از سر جان خاسته‌ایم تا در این ره چه کند همّت مردانهٔ ما ب) بخور تا توانی به بازوی خویش که سعیت بود در ترازوی خویش ج) به ترتیبی نهاده وضع عالم که نی یک موی باشد بیش و نی کم	۱/۵
۱۶	**مفهوم مناسب ابیات زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) به آنچه می‌گذرد دل منه که دجله بسی / پس از خلیفه بخواهد گذشت در بغداد (عدم وابستگی / ناپایداری زندگی) ب) کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه (بی‌نیازی عقل – ناتوانی عقل)	۱
۱۷	**با توجه به عبارات زیر:** **«و این مردِ بزرگ و دبیرِکافی، به نشاط، قلم درنهاد. تا نزدیکِ نمازِ پیشین، از این مهمّات فارغ شده بود.»** الف) منظور از «این مرد بزرگ» چه کسی است؟ ب) «قلم در نهادن» کنایه از چیست؟ ج) منظور از «نماز پیشین» چیست؟	۱/۵
	«پیروز و شادکام باشید»	۲۰

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: **۱۴۰۳/۰۸/۲۵**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: **همه رشته‌های نظری**	پایهٔ **یازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحات: **۸ صفحه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	پاسخ‌نامه	نمره
۱	مصحّح شو: الف) توقیع (۰/۲۵) ب) افسر (۰/۲۵) نقشهٔ نهایی: ◈ در بخش لغت، طرّاحان آزمون نهایی، تیپ‌های مختلفی از سؤالات را مدّنظر دارند. یک تیپ از این سؤالات، این است که با توضیح یک لغت، دو معادل معنایی در داخل کمانک می‌آورند تا دانش‌آموز معادل درست را انتخاب کند. نکتهٔ طلایی: ☑ در این تیپ از سؤالات، معمولاً لغتی انتخاب می‌شود که توضیح بیشتری داشته باشد؛ یعنی از لغاتی که معادل معنایی کوتاه داشته باشد، اغلب پرهیز می‌شود. بنابراین هنگام خواندن واژه‌نامهٔ پایان کتاب، به لغاتی که توضیح بیشتری دارد، حتماً دقت کنید و آن‌ها را به خاطر بسپارید.	۰/۵
۲	مصحّح شو: الف) ناراست، حیله‌گر (۰/۲۵) ب) شیرینی (۰/۲۵) نکتهٔ طلایی: ☑ در واژه‌نامهٔ پایان کتاب، گاهی برای یک واژه معانی متعددی آمده است. شما باید در چنین حالتی، همهٔ آن معانی را حفظ کنید. چون احتمال دارد طرّاح، سؤالی طرح کند که نیاز به دانستن همهٔ معانی یک واژه داشته باشد. نقشهٔ نهایی: ◈ این تیپ، از معروف‌ترین نوع سؤالات لغت است و به‌جرأت می‌توان گفت که در همهٔ آزمون‌های مهم، از آن سؤال طراحی می‌شود. در این گونه از سؤالات، جمله یا مصراع یا بیتی می‌دهند و زیر یک واژه خط می‌کشند که باید معنی آن را بنویسید. ◈ برای پاسخ دادن به این تیپ از سوالات، دو نکته را به خاطر داشته باشید: ۱- فقط معنی لغتی را که زیرش خط کشیده شده است، بنویسید. ۲- اگر آن لغت چند معنی داشته باشد، نوشتن یکی از آن‌ها کافی است؛ هر چند نوشتن سایر معانی نیز اشکالی ایجاد نمی‌کند. ◈ نکتهٔ مهمی که باید به خاطر داشته باشید این است که یادگیری لغت‌های واژه‌نامه، فقط در کسب یک نمرهٔ لغت اهمیت ندارد، بلکه در پاسخ دادن به سؤالات بخش املا، دستور، آرایه، معنی و مفهوم نیز حائز اهمیت فراوان است. پس با جرأت می‌توان گفت که یادگیری لغت‌های واژه‌نامه باید یکی از برنامه‌های مهم شما برای موفقیت در امتحان درس فارسی باشد.	۰/۵
۳	مصحّح شو: الف) اضطراب (۰/۵) ب: حطام (۰/۵) نقشهٔ نهایی: ◈ در یادگیری لغت‌های واژه‌نامه فقط به معنی اول لغت بسنده نکنید و بقیهٔ معانی و دیگر توضیحاتی را نیز که در ادامهٔ معنی آمده، یاد بگیرید؛ چه بسا این سؤال املا از همین توضیحاتی که در بخش واژه‌نامهٔ کتاب درسی آمده طراحی شده باشد. نکتهٔ طلایی: ☑ در این تیپ از سؤالات، اغلب از واژگانی استفاده می‌شود که اهمیت املایی دارند. پس در هر درس، سعی کنید فهرستی از این نوع واژگان تهیه کنید و شکل صحیح نوشتن و معانی آن‌ها را به خاطر بسپارید. واژگانی که اهمیت املایی دارند: واژه‌هایی که تلفّظ یک یا چند حرف آن، مشابه، اما شکل نوشتن‌شان متفاوت است. این نوع حروف، شش دسته‌اند:	۱

ح/ ه = محراب – مستحقان	ص/ س/ ث = بونصر - سوری	غ/ ق = رقعه - دغل
ت/ ط = اضطراب - ضیعت	ز/ ض/ ظ = عارضه - غزو	همزه/ ع = علّت - اعیان

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

مثال

- غذا: خوراک – غزا: جنگ و پیکار – قضا: تقدیر و سرنوشت (فارسی دهم، درس شانزدهم)
- صفیر: صدای بلند و تیز - سفیر: فرستاده، نماینده (فارسی یازدهم، درس پنجم)
- قربت: نزدیکی – غربت: دوری، تنهایی (فارسی دوازدهم، دروس یکم و دهم)

---

۴ — ۱

مصحّح شو:

الف) محرابش (۰/۵) ب) سیماب‌گون (۰/۵)

نقشهٔ نهایی:

◈ در این تیپ از سؤالات، داخل کمانک دو واژه می‌آورند که دانش‌آموز باید املای مناسب را انتخاب کند. این واژه‌ها اغلب یا واژه‌های هم‌آوا هستند یا کلماتی که اهمیت املایی دارند.

کلمات املایی مهم دروس یک تا سه:

حلاوت	اقبال	صنع	تیمار	دغل	هَزاهز و غریو
صَعب	سرسام	محجوب	متحیّر	عارضه	آغاجیِ
کَتّان	زایل	گُسیل	مثقال	ضَیعَت	صِلتَ
حُطامِ	رُقعت	راغ	خطوات	متقارب	غرامت

املا:

مبحث املا در واقع در سه شکل خودنمایی می‌کند:

- املا
  - گروه‌های شش‌گانهٔ گزینش املایی (اهمیت املایی) — (ء/ع)، (ت/ط)، (ث/س/ص)، (ح/ه)، (ذ/ز/ض/ظ)، (غ/ق)
  - کلمات هم‌آوا — صفیر: صدای بلند و تیز / سفیر: فرستاده، نماینده
  - رسم‌الخط (گروه‌های شش‌گانهٔ گزینش املایی + ملاک و معیار ما در انتخاب و گزینش درست) — از راه دیدن شکل درست کلمه‌ها + از راه شناخت اشتقاق و هم‌خانواده بودن کلمه‌ها + از راه پی‌بردن به معنی کلمه‌ها

---

۵ — ۱

مصحّح شو:

الف) آن دم **یا** هم **یا** کمی: قید (ذکر **دو** مورد و هر مورد ۰/۲۵) - تر یا سوزنده‌تر: مسند (۰/۲۵) ب) که (۰/۲۵)

نقشه نهایی:

- حروف پیوند
  - وابسته‌ساز
    - پیوندهای وابسته‌ساز که جمله‌های مرکّب را پدید می‌آورند عبارت‌اند از: که، تا، اگر، اگرچه، چون، وقتی، وقتی که، زیرا، زیرا که و...
    - سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی — چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
  - هم‌پایه‌ساز
    - این حروفْ جملهٔ مرکّب نمی‌سازند، بلکه دو جمله را با یکدیگر هم‌پایه می‌کنند؛ مانند دو حرف «و» و «یا»
    - پیوندهای هم‌پایه‌ساز عبارت‌اند از: و، یا، امّا، ولی
    - من ملک بودم و فردوس برین جایم بود — آدم آورد در این دیر خراب آبادم

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

نکتهٔ طلایی:

☑ بعضی از حروف وابسته‌ساز مثل «تا»، «چون» و «که»، گاهی حروف پیوند و گاهی حروف اضافه و... هستند. مثلاً «چون» در معنای «وقتی که» حرف ربط و در معنای «مثل» حرف اضافه است.

◉ میان گریه می‌خندم که چون شمع اندر این مجلس — زبان آتشینم هست لیکن درنمی‌گیرد ← حرف اضافه: مانند

◉ خلوت گزیده را به تماشا چه حاجت است — چون کوی دوست هست به صحرا چه حاجت است ← حرف ربط: وقتی که

قید:

◈ بخشی از جمله است که جمله یا جزئي از آن را مقيّد مي کند یا توضیحی دربارهٔ زمان، مکان، حالت، تردید، یقین، تکرار و... را به جمله می‌افزاید.

به آنچه می‌گذرد دل منه که دجله بسی — پس از خلیفه بخواهد گذشت در بغداد

◈ بعضی از کلمات در جمله فقط نقش قید می‌پذیرند که به آنها قید «مختصّ» می‌گویند، مثل «همیشه، هرگز، هنوز، همواره، البته، اکنون، متاسفانه، ناگهان، نیز و...».

ناگهان پرده برانداخته‌ای یعنی چه؟ — مست از خانه برون تاخته‌ای یعنی چه؟

---

۶ — ۱

مصحّح شو:

الف) فعل غیراسنادی به معنی «رفتن» (۰/۵) — ب) فعل اسنادی (۰/۵)

نقشهٔ نهایی:

◈ در زبان فارسی بعضی از فعل‌ها دو یا چند معنی دارند که در جمله‌های مختلف در معانی متفاوت به کار می‌روند. فعل‌های «**است**»، «**نیست**»، «**شد**»، «**گرفت**»، «**گذشت**»، «**ماند**» و ... از این دسته‌اند.

◈ فعل «**شد**» در دو معنی به کار می‌رود:

الف) به عنوان فعل اسنادی (ربطی) در جمله‌هایی که با نهاد و مسند می‌آیند. مثل:

◉ تنها نه من به دانهٔ خالت مقیّدم — این دانه هر که دید گرفتار دام شد

نکته: برای تشخیص فعل اسنادی «**شد**» بهترین شیوه آن است که اگر بتوان به‌جای فعل «شد»، فعل «گشت» در جمله قرار داد، می‌توان مطمئن بود که این فعل از نوع اسنادی است.

◉ آن درختی که همه عمر بکشتم به امید — دوش در فرقت تو خشک شد و بار نداد

گشت

ب) به معنی «**رفت**» به کار می‌رود. این معنا اغلب در متون گذشته کاربرد دارد.

◉ همه آرام گرفتند و شب از نیمه گذشت — آن که در خواب نشد چشم من و پروین است

نرفت

---

۷ — ۱

مصحّح شو:

گزینهٔ «ب» (۱ نمره) - «را» فکّ اضافه است. **(اشاره به نوع «را» شامل نمره نمی‌باشد.)**

نقشهٔ نهایی:

◈ انواع حرف «را» یکی از سؤالات متداول آزمون نهایی است که باید با دقّت همهٔ انواع آن را در متن درس‌ها بیابید تا به مرور یاد بگیرید. امروزه حرف «را» فقط نشانهٔ مفعول است؛ اما در گذشته هم به عنوان حرف اضافه به‌کار می‌رفت و هم فکّ اضافه.

نکتهٔ طلایی:

☑ اغلب حرف «را» به جای کسرهٔ مضاف بعد از مضاف‌الیه قرار می‌گیرد و در این صورت مضاف‌الیه مقدّم بر مضاف می‌شود. برای پیدا کردن فکّ اضافه، بهترین راه این است که جمله یا بیت را به نثر ساده و روان امروز درآورید. اگر مضاف و مضاف‌الیه در کنار هم قرار گرفتند و حرف «را» حذف شد یا به بعد از ترکیب اضافی منتقل گردید، حرف «را» فکّ اضافه است. مثل:

فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم - سقفِ فلک را بشکافیم و طرحی نو دراندازیم.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

انواع را:

- **انواع را**
  - **مفعولی**
    - بعد از مفعول می‌آید.
    - هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را
    - گدا را قارون کند.
  - **حرف اضافه**
    - به جای حروف اضافه‌ای مثل «از، در ، برای، بر و به» می‌نشینند.
    - غرور حسنت اجازت مگر نداد ای گل که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را
    - از عندلیب شیدا پرسشی نکنی.
  - **فکّ اضافه**
    - اگر یک ترکیب اضافی را از حالت اضافه خارج کنند و حرف «را» جانشین کسرهٔ اضافه شود، به آن «فکّ اضافه» می‌گویند.
    - تو را آتش عشق اگر پر بسوخت مرا بین که از پای تا سر بسوخت
    - آتش عشق اگر پرِ تو را سوزاند

۸ — ۱

مصحّح شو:

الف) دو فعل مجهول: کرده شود و داده آید (۰/۵) ب) شود (۰/۵)

نقشهٔ نهایی:

◈ در فعل مجهول انجام‌دهندهٔ کار نامشخّص است. مثلا در عبارت «**نامه نوشته شد**» مشخّص نیست نامه را چه کسی نوشته است.

برای ساختن جملهٔ مجهول روش‌های زیر را باید رعایت کرد:

نهاد جمله را حذف می‌کنیم. ← مفعول جمله را به جای نهاد می‌نشانیم و اگر بعد از مفعول، حرف «را» آمده باشد آن را حذف می‌کنیم.

↓

فعل اصلی جمله را به صفت مفعولی (بن ماضی + ه) تبدیل می‌کنیم. ← با فعل (شدن) متناسب با زمان و شناسهٔ فعل اصلی، فعل جدیدی می‌سازیم.

مثال:

◉ دکتر شریعتی کتاب کویر را نوشته است. (**معلوم**) ← کتاب کویر نوشته شده است. (**مجهول**)

◉ آیا باز هم ایرانیان شاهکارهایی چون شاهنامه خواهند سرود؟ (**معلوم**) ← آیا باز هم شاهکارهایی چون شاهنامه سروده خواهد شد؟ (**مجهول**)

نکتهٔ طلایی:

☑ فرق بین فعل مجهول و فعل اسنادی را بدانید و فریب نخورید. قبل از فعل «شد» در جملهٔ مجهول صفت مفعولی می‌آید؛ اما قبل از فعل اسنادی «شد» صفت مفعولی نیست. مثال:

هوا تاریک شد (**اسنادی**) درخت کاشته شد (**مجهول**)

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

۹ — ۱/۵

مصحّح شو:

الف) **جناس همسان** بین چنگ (ساز موسیقی) و چنگ (مشت و پنجه) (۰/۵)

ب) دریای خون **استعاره** از میدان جنگ (۰/۵)

ج) **کنایه** (زنخدان به جیب فروبردن) کنایه از تفکّر (۰/۵)

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

بررسی دقیق‌تر:

جناس تام یا همسان: دو واژه که در نوشتار و خوانش کاملاً شبیه به هم هستند، اما در معنی متفاوت‌اند.

◉ گر چین سر زلف تو مشاطه گشاید عطار به یک جو نخرد نافهٔ چین را

«چین» در مصراع اول با توجه به واژهٔ زلف به معنای «پیچ‌وتاب» و «چین‌وشکن» است و در مصراع دوم نام «کشور چین» است.

استعاره: همان تشبیه است که تنها «مشبه‌به» آن ذکر می‌شود. برای پیدا کردن این نوع استعاره، ابتدا باید تشخیص دهیم که کدام واژه در یک بیت در معنای حقیقی خود به کار نرفته است و منظور شاعر از آن واژه مفهوم دیگری است. مثلاً در بیت زیر:

◉ ای بسا شب که منِ خشک‌لب از حسرت تو بر زمین ریختم از دیدهٔ تر مروارید

متوجّه می‌شویم که از چشم تر، مروارید نمی‌ریزد. پس مروارید باید در معنای غیرحقیقی به کار رفته باشد. حالا باید دید آیا می‌توان پی به مقصود اصلی شاعر برد. مسلما آنچه از چشم می‌ریزد اشک است. پس شاعر در ذهن خود اشک را به مروارید تشبیه کرده و سپس با حذف مشبّه، تنها مشبّه‌به را در بیت آورده است.

نقشهٔ نهایی:

◈ این تیپ از سؤالات در بخش آرایه‌های ادبی، جزو سؤالات آسان است؛ چون طراّح دو آرایه را نام می‌برد که شما باید یکی را انتخاب کنید. حتی شانس هم در جواب درست این گونه از سؤالات دخیل است. پس به هیچ وجه آن‌ها را بی‌پاسخ نگذارید.

نکتهٔ طلایی:

☑ در چنین سؤالاتی طراح سعی دارد آرایه‌هایی را انتخاب کند که دانش‌آموزان در پاسخ آن دچار تردید شوند. مثلاً ایهام و جناس همسان یا تضاد و تناقض تا حدودی شبیه به هم هستند و بعضی از دانش‌آموزان در درک آن مشکل دارند. پس باید به‌دقّت این آرایه‌های مشابه را بشناسید.

۲۰ شو

کنایه:

۱) کنایه‌ها اغلب از چند واژه تشکیل می‌شوند که می‌توان آن‌ها را به شکل مصدری بیان کرد؛

- دست به جیب بودن
- آب در هاون کوبیدن
- پشت دست را داغ کردن
- چند مرده حلاج بودن
- کمر بستن
- دل بستن
- سپر انداختن
- بور شدن
- چشم به راه بودن
- بازار شکستن
- موی شکافتن
- دامن‌کشان بر زمین راه رفتن
- دسته گل به آب دادن
- دست و پای خود را گم کردن
- تنگدست بودن
- افسارگسیخته بود
- سماق مکیدن
- آب به غربال بردن

۲) صفت‌های مرکب و صفت‌های جانشین اسم و صفت‌هایی که معنای ظاهری آن‌ها مدنظر نیست، کنایه به حساب می‌آیند:

- دل‌سوخته
- سیاه‌بخت
- پختگان (با پختگان گو این سخن)

---

۱۰ — ۰/۵

مصحّح شو:

باران تیر (۰/۲۵) «باران» مشبه‌به است (۰/۲۵)

۲۰ شو

ارکان تشبیه:

ارکان تشبیه:

- **مشبه**: پدیده‌ای است که آن را به پدیده‌ای دیگر مانند می‌کنیم؛ مثل «ایام گل» در مصراع: ایام گل چو عمر به رفتن شتاب کرد.
- **مشبه‌به**: پدیده‌ای است که مشبه را به آن مانند می‌کنیم؛ مثل «عمر» در مصراع قبل یا «گل» در این مصراع: تو هم‌چون گل ز خندیدن لبت با هم نمی‌آید.
- **وجه‌شبه**: ویژگی یا صفت مشترک میان مشبه و مشبّه‌به است که در مشبّه‌به پر رنگ‌تر و آشکارتر است. مانند «کریم» در مصراع: گرت ز دست برآید چو نخل باش کریم.
- **ادات تشبیه**: واژه‌ای است که آن را برای بیان شباهت میان دو پدیده (مشبه و مشبّه‌به) به‌کار می‌بریم. واژه‌های: چو، مثل، مانند، و... مثل «وش»، در مصراع این زبان چون سنگ و هم آهن‌وش است.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

نکتهٔ طلایی:

☑ از بین ارکان تشبیه، ادات و وجه‌شبه می‌توانند حذف شوند. گاهی با حذف این دو رکن، مشبه و مشبه‌به در کنار هم با کسره قرار می‌گیرند که به آن اضافهٔ تشبیهی می‌گویند. اغلب در چنین حالتی، جای مشبه و مشبه‌به عوض می‌شود. مثل: چراغ دانش، شاخهٔ محبّت و آینهٔ دل.

۱۱ — ۱

مصحّح شو:

الف) مجاز از رودخانه (۰/۵) ب) ایهام ۱- بیننده ۲- زیبارو (۰/۵)

راهنمای مصحح: اشاره به صرفاً خود آرایه، شامل نمره کامل است.

نقشهٔ نهایی:

یکی از تیپ‌های سؤال در بخش آرایه‌های ادبی این گونه است که با مشخّص کردن یک یا چند واژه از شما می‌خواهند نام آرایه را بنویسید. با توجّه به این که طرّاحان کلمه را مشخّص می‌کنند، پیدا کردن آرایه برای دانش‌آموز ساده‌تر است.

مجاز:

- **مجاز**
  - مجاز چیست؟
    - کلمه‌ای که در معنای غیرحقیقی به‌کار رفته باشد.
    - هر واژه یک معنای اصلی و یک یا چند معنای غیر اصلی دارد؛ به معنای حقیقی واژه «حقیقت» (اولین و رایج‌ترین معنایی که از یک واژه به ذهن می‌رسد) و به معنای غیرحقیقی آن، «مجاز» می‌گویند.
  - شرط وجود مجاز
    - باید میان معنای حقیقی و معنای غیرحقیقی واژه، ارتباط و پیوندی برقرار شود.
  - مثال
    - چو کاوه برون شد ز درگاه شاه / بر او انجمن گشت بازارگاه
      - «بازارگاه» در معنای مجازی اهل بازار به‌کار رفته است.
    - دلم را پس بده تا پیش دشمن / سپر سازم اگر آید به چنگم
      - «دل» در معنای مجازی عشق و محبت و «چنگ» در معنای مجازی توان و اختیار به‌کار رفته است.
    - بر سر آنم که گر ز دست برآید / دست به کاری زنم که غصّه سر آید
      - «سر» در مفهوم مجازی «قصد و اندیشه» و «دست» در مفهوم مجازی «قدرت و اختیار» به کار رفته است.
    - به خون گر کشی خاک من دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من
      - «خاک» در معنای مجازی سرزمین و وطن آمده است.

ایهام:

در لغت به معنای «**به وهم و گمان افکندن**» است؛ اما در اصطلاح ادبی، آوردن واژه‌ای است که حداقل دو معنی دارد. از آنجا که ذهن خواننده برای درک مفهوم اصلی آن از نظر شاعر، بر سر دوراهی قرار می‌گیرد و دچار شک و تردید می‌شود، همین مسئله لذّت ذهنی و روحی در او ایجاد می‌کند. مثلاً در بیت:

◉ آواز تیشه امشب از بیستون نیامد / گویا به خواب شیرین فرهاد رفته باشد

با دیدن واژهٔ «**شیرین**» می‌توان گفت فرهاد به خواب گوارا و خوشی فرو رفته است؛ اما واژهٔ «**فرهاد**»، شیرین (معشوق فرهاد) را هم به ذهن متبادر می‌کند؛ یعنی شیرین خواب فرهاد را دارد می‌بیند.

نقشهٔ نهایی:

یکی از تیپ‌های سوال در بخش آرایه‌های ادبی این گونه است که با مشخّص کردن یک یا چند واژه از شما می‌خواهد نام آرایه را بنویسید. با توجّه به این که طرّاحان کلمه را مشخّص می‌کنند، پیدا کردن آرایه برای دانش‌آموز ساده‌تر است.

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

مصحّح شو:

فرهاد و شیرین: وحشی بافقی (۰/۵) تحفه‌الاحرار : جامی (۰/۵)

نقشهٔ نهایی:

◈ در پایان هر بخش از درس، نام کتاب و نویسنده آورده شده است. سؤالات بخش تاریخ ادبیات، معمولاً از این قسمت‌ها طرح خواهد شد. بنابراین باید با دقّت همهٔ کتاب‌ها را با نام نویسندگان‌شان حفظ کنید.

نکتهٔ طلایی:

☑ گاهی دو نویسنده کتاب‌های مشابهی دارند که طرّاحان برای فریب دانش‌آموز از آن استفاده می‌کنند. مثلاً خسرو و شیرین کتابی از نظامی است و فرهاد و شیرین از وحشی بافقی است. طرّاحان می‌توانند با جابه‌جایی اسامی کتاب‌ها و نویسندگان کار را برای دانش‌آموزان سخت کنند.

تاریخ ادبیات:

نوبت اول		
نام اثر	**نام و مشخصات شاعر یا نویسنده**	**توضیحات**
فرهاد و شیرین	وحشی بافقی	نظم
بوستان	سعدی	نظم
بهارستان	جامی	نثر، آمیخته به نظم
تاریخ بیهقی	ابوالفضل بیهقی	نثر
تحفةالاحرار	جامی	نظم (شعر زاغ و کبک)
شعر «در امواج سند»	مهدی حمیدی شیرازی	در قالب چهارپاره (دوبیتی پیوسته)
گلستان	سعدی	نثر، آمیخته به نظم
عباس‌میرزا، آغازگری تنها	مجید واعظی	نثر
زندان موصل	کامور بخشایش	خاطرات اسیر آزادشده، اصغر رباط جزی
لیلی و مجنون	نظامی گنجه‌ای	نظم
تذکرةالاولیا	عطار نیشابوری	نثر
مِرصادالعِباد مِن‌المَبدأ الی‌المَعاد	نجم‌الدین رازی (معروف به دایه)	نثر (درس باران محبت)
غزلیات شمس	جلال‌الدین محمد مولوی	نظم
اسرارنامه	عطار نیشابوری	نظم
الهی‌نامه	سنایی غزنوی	نظم
منطق‌الطیر	عطار نیشابوری	نظم
مثنوی معنوی	جلال‌الدین محمد مولوی	نظم (در ۶ دفتر)
زندگانی جلال‌الدین محمد، مشهور به مولوی	بدیع‌الزمان فروزانفر	نثر
اسرارالتوحید	محمدبن منور	نثر (در کرامات پدربزرگش ابوسعید ابوالخیر)
روزها	دکتر محمدعلی اسلامی ندوشن	نثر (خاطره نویسی)
نوبت دوم		
هم‌صدا با حلق اسماعیل	سید حسن حسینی	نظم
چشمهٔ روشن	غلامحسین یوسفی	نثر (نقد اشعار شاعران فارسی)
شاهنامه	فردوسی	نظم
روضهٔ خُلد	مجد خوافی	نثر، آمیخته به شعر
حملهٔ حیدری	باذل مشهدی	نظم
کلیله و دمنه	ترجمهٔ ابوالمعالی نصرالله منشی	نثر داستانی (کبوتر طوقدار)
جوامع‌الحکایات و لوامع‌الرّوایات	محمد عوفی	نثر داستانی
شلوارهای وصله‌دار	رسول پرویزی	نثر داستانی (قصهٔ عینکم)
سه دیدار	نادر ابراهیمی	نثر
ماه نو و مرغان آواره	رابیندرانات تاگور (شاعر هندی)	ادبیات جهان (شعر)
پیامبر و دیوانه	جبران خلیل جبران	ادبیات جهان (نثر)
دیوان غربی - شرقی	یوهان ولفگانگ گوته	ادبیات جهان (شعر)
پرنده‌ای به نام آذرباد	ریچارد باخ، ترجمهٔ سودابه پرتوی	ادبیات جهان (نثر داستانی)

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

۱۳	مصحّح شو: الف) در پی او کرد به تقلید جای (۰/۵) ب) رهروی کبک نیاموخته (۰/۵) نقشهٔ نهایی: ◈ یکی از متداول‌ترین سؤالات در بخش حفظ شعر این است که طرّاح مصراعی از یک بیت را می‌آورد و از دانش‌آموز می‌خواهد که مصراع دیگر را بنویسید. نوع دیگر سؤال به این صورت است که با آوردن یک یا چند واژه، می‌خواهد بیتی را که این واژه‌ها در آن وجود دارد، بنویسید. چون تعداد شعرخوانی در کتاب فارسی، چهارتاست، بنابراین باید با دقّت این اشعار را حفظ کنید تا به آسانی بتوانید به این سوالات پاسخ دهید.	۱
	ج) قلمرو فکری (۸ نمره)	
۱۴	مصحّح شو: الف) نیکی و بخشش خدا همیشگی است. (۰/۵) ب) انسان اندیشمند بخشنده و جوانمرد است (۰/۲۵) و انسان‌های دون‌همت و پست (۰/۲۵) مغز و خرد ندارند و (فقط) پوست هستند. (۰/۲۵) ج) در تاریکی غروب (۰/۲۵) در سرخی آسمان (۰/۲۵) ایران کهن را غرق خون دید. (۰/۲۵) د) به بونصر بگو که امروز تندرستم (۰/۲۵) و در این دو سه روز، اجازهٔ ملاقات به مردم داده شود؛ (۰/۲۵) زیرا بیماری و تب کاملاً برطرف شد. (۰/۲۵) ه) به‌شدّت مجروح شد (۰/۵) و پای راستش زخمی شد (۰/۵) و) میوه‌ی هر درختی مشخص است. (۰/۲۵) نقشهٔ نهایی: ◈ از این بخش در آزمون نهایی ۴ نمره می‌آید. ۲ نمره برای معنی شعر و ۲ نمره برای معنی نثر. حتما باید همهٔ واژه‌های دشوار را معنی کنید و اجزای جمله را هم به شیوهٔ عادی برگردانید. نکتهٔ طلایی: ☑ اگر بیت یا عبارتی را نتوانستید به شکل کامل معنی کنید، لااقل کلمات دشواری که معنای آن‌ها را می‌دانید، حتماً بنویسید؛ زیرا هر کدام از این ابیات و عبارات به بخش‌های کوچک‌تری تقسیم می‌شود که مصحّح برای آن نمره‌ای در نظر می‌گیرد.	۴
۱۵	مصحّح شو: الف) وطن‌پرستی (۰/۵) ب) اتّکا به خود (۰/۵) ج) نظم آفرینش (۰/۵) نکتهٔ طلایی: ☑ در چنین سؤال‌هایی، برای پیدا کردن پاسخ درست، بهتر آن است که بیت یا عبارت را در ذهن معنی کنید. معمولاً هنگام معنی، مفهوم بیت را می‌توان دریافت.	۱/۵
۱۶	مصحّح شو: الف) عدم وابستگی (۰/۵) ب: ناتوانی عقل (۰/۵) نقشهٔ نهایی: ◈ یک تیپ از سؤالات درک مطلب به این شکل است که طرّاح برای یک بیت، دو یا چند مفهوم انتخاب می‌کند که دانش‌آموز باید از بین آن‌ها، مفهوم مناسب را برگزیند. این گونه سؤالات، کار دانش‌آموز را کمی راحت‌تر می‌کند. هرچند احتمال دارد گزینه‌ها بسیار شبیه به هم باشد. در چنین حالتی، دانش‌آموز باید با دقت بیت یا عبارت را بخواند و به مفهوم درست دست یابد.	۱
۱۷	مصحّح شو: الف) ابونصر مشکان (۰/۵) ب) نوشتن (۰/۵) ج) نماز ظهر (۰/۵) نکتهٔ طلایی: ☑ در چنین سؤالاتی، باید با متن درس، مفهوم کلی متن و شخصیت‌های داستان آشنایی کامل داشت. بعضی از بخش‌های این گونه سؤالات، به مفاهیم کنایی و معنی لغات اختصاص دارد.	۱/۵
	«پیروز و شادکام باشید»	۲۰

شبیه‌ساز امتحانات نهایی
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۳**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**	ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۰۹/۲۳**	نام و نام خانوادگی:	مدت زمان: **۳۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۱	**قلمرو زبانی (۷ نمره)** در کدام گزینه معنی یک واژه نادرست است؟ صحیح آن را بنویسید. الف) حمیت: غیرت/ دوال: چرم و پوست ب) وزر: گناه/ خرگه: خیمهٔ بزرگ ج) افراط: زیاده‌روی/ شایق: آرزومند د) جهد: کوشش/ زنبورک: تفنگ جنگی	۰.۵
۲	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) تا این عارضه افتاده بود بونصر نامه‌های رسیده را می‌فرستاد فرود سرای. ب) چندین درخت نامور که خدای عزّ و جل آفریده است و برومند، هیچ یک را آزاد نخوانده‌اند.	۰.۵
۳	در هر کدام از موارد زیر یک نادرستی املایی دیده می‌شود. صحیح آن را بنویسید. الف) سرسپرده‌گی و خودفروختگی چند تن از دشمنان خانگی سبب شد دروازهٔ بخش‌هایی از قفقاز به روی دشمن باز شود. ب) اختلاف سلیقه‌ها به حدّی بالا می‌گرفت که بعضی‌ها ترجیه می‌دادند در برنامه‌های عمومی مشارکت نداشته باشند.	۱
۴	در گروه‌های اسمی زیر دو نادرستی املایی وجود دارد. صحیح آنها را بنویسید. «اهتزاز و برافراشتن/ افسارگسیخته/ نهیب و صفیر/ هزاهز و قریو/ محمل و مهد/ گام‌ها و ختوات»	۱
۵	رابطهٔ معنایی واژه‌های مشخص شده در هر عبارت را بنویسید. الف) تیر و کمان با همهٔ زیان‌هایش، دست کم برای تاریخ انسان، کم‌ضررتر از توپ و تفنگ است. ب) بونصر را بگو که امروز درستم و در این دو سه روز بار داده آید و علت و تب تمامی زایل شد.	۱
۶	با توجّه به عبارات زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱) پس از نماز کس فرستاد و قاضی بوالحسن و پسرش را بخواند و بیامدند. بونصر، پیغام امیر به قاضی رسانید. ۲) حکومت ولایات به جان هم افتاده، کشور را میدان تاخت‌وتاز کرده‌اند؛ اما در این فاصله، اروپا قدم‌های بزرگی برای پیشرفت برداشته است. ۳) در امتداد نگاه متفکّرش، افق‌های روشن تدبیر ملک و رعیت‌پروری را می‌خوانْد. الف) در عبارت نخست، کدام واژه شاخص است؟ ب) در عبارت دوم یک «وابستهٔ پیشین» بیابید و نوع آن را بنویسید. ج) زمان دقیق فعل عبارت سوم را بنویسید.	۱.۵
۷	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «گو یا رب از این گزاف‌کاری توفیـــق دهـم به رستـگاری گرچه ز شراب عشق مستم عاشق‌تر از این کنم که هستم» الف) بیت اول چند جمله دارد؟ ب) نقش دستوری ضمیر متصل در بیت دوم چیست؟	۱
۸	نقش دستوری واژهٔ مشخّص شده در بیت «سحر دیدم درخت ارغوانی/ کشیده سر به بام خسته‌جانی» با نقش دستوری کدام واژه در بیت زیر یکسان است؟ «برداشته دل ز کار او بخت درماند پدر به کار او سخت»	۰.۵

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۳**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**	ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۰۹/۲۳**	نام و نام خانوادگی:	مدت زمان: **۳۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی			**گروه آموزشی ماز**

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۹	**قلمرو ادبی (۵ نمره)** با توجّه به آرایه‌های داخل کمانک، هر کدام از ابیات زیر فاقد کدام آرایه‌اند؟ الف) می‌گفت گرفته حلقه در بر کامروز منم چو حلقه بر در (جناس همسان/ استعاره/ تشبیه) ب) از این سدّ روان در دیدهٔ شاه ز هـــر موجی هزاران نیش می‌رفت (استعاره/ تناقض/ ایهام)	۱
۱۰	در هر یک از موارد مشخّص شدهٔ زیر، کدام آرایهٔ ادبی دیده می‌شود؟ الف) عباس میرزا پیشاپیش سپاه سوار بر اسبی کوه‌پیکر و چابک دل از ناظران می‌برد. ب) زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه‌ها به شمشیر بیاورده باشد و بتان شکسته و پاره کرده.	۱
۱۱	برای هر یک از ابیات زیر، آرایه‌هایی از ستون «ب» انتخاب کنید و بنویسید. (در ستون ب یک مورد اضافی است.) الف) کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه ب) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست/ چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست ج) ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک/ خدا داند چه افسرها که رفته د) گرچه ز شراب عشق مستم/ عاشق‌تر از این کنم که هستم ۱- تضاد ۲- حس‌آمیزی ۳- تشبیه ۴- تناقض ۵- مجاز	۱
۱۲	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. ۱) نویسندهٔ کتاب «زندان موصل» کیست؟ ۲) درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) نوع ادبی کتاب «عباس میرزا» آغازگری تنها» نوشتهٔ مجید واعظی ادبیات پایداری است. (درست / نادرست) ب) همهٔ کتاب‌های «تاریخ بیهقی»، «بهارستان» و «تحفةالاحرار» به نثر نوشته شده است. (درست / نادرست)	۱
۱۳	به سؤالات زیر پاسخ دهید. ۱) مصراعی از شعر «زاغ و کبک» بنویسید که تکمیل‌کنندهٔ «عاقبت از خامی خود سوخته» باشد. ۲) در بیت زیر برخی واژه‌ها جابه‌جا شده‌اند. آن‌ها را در جای خود قرار دهید. «کبکی نادره به جمال تمام روضهٔ آن شاهد فیروزه فام»	۱
۱۴	**قلمرو فکری (۸ نمره)** برای هر یک از ابیات زیر، مفهوم مناسبی از ستون «ب» انتخاب کنید و بنویسید. (در ستون ب یک مورد اضافی است.) الف) رزق هر چند بی‌گمان برسد/ شرط عقل است جستن از درها ب) بدان شمشیر تیز عافیت‌سوز/ در آن انبوه کار مرگ می‌کرد ج) از عمر من آنچه هست بر جای/ بستان و به عمر لیلی افزای ۱- شجاعت ۲- قناعت ۳- تلاش برای کسب روزی ۴- فداکاری	۱.۵

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۳**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**		ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۰۹/۲۳**	نام و نام خانوادگی:		مدت زمان: **۳۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**		

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۱۵	مقصود نویسنده از قسمت مشخص شده چیست؟ «جنگ با افکار پوسیده دشوارتر از جنگ رودرروی جبهه‌هاست. لازمهٔ حضور و مبارزه در هر دو جبهه عشق است. با این تفاوت که در جبههٔ بیرون، شجاعت کارسازتر است و در این یک، درایت»	۱
۱۶	بیت زیر کدام ویژگی را می‌ستاید؟ «چون شیر به خود سپه‌شکن باش فرزند خصال خویشتن باش»	۰.۵
۱۷	هر یک از ابیات زیر بیانگر کدام ویژگی اخلاقی است؟ الف) بر قدم او قدمی می‌کشید وز قلم او رقمی می‌کشید ب) یقین مرد را دیده بیننده کرد شد و تکیه بر آفریننده کرد	۱
۱۸	ابیات و عبارات زیر را به نثر ساده و روان برگردانید. الف) گفتند به اتفاق یکسر کز کعبه گشاده گردد این در (۰/۷۵) ب) فرومی‌ریخت گردی زعفران‌رنگ به روی نیزه‌ها و نیزه‌داران (۰/۵) پ) بگیر ای جوان دست درویش پیر نه خود را بیفکن که دستم بگیر (۰/۷۵) ج) محجوب گشت از مردمان (۰/۲۵) د) فکر حملهٔ روس بختک‌وار روی دربار چنبره زده بود. (۰/۵) هـ) دشمن با بار خفّتی بر دوش واماندهٔ ماندن و رفتن شده بود. (۰/۵) و) تا خویشتن را ضیعتکی حلال خرند و فراخ‌تر بتوانند زیست. (۰/۷۵)	۴
	موفق باشید	۲۰

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

راهنمای تصحیح آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:	**فارسی ۲**	رشته:	**رشته‌های شاخهٔ نظری**
دوره دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۰۹/۲۳**	ساعت شروع:	مدت زمان: **۳۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	مصحّح شو: د: زنبورک: نوعی توپ جنگی (۰/۵) **نقشهٔ نهایی** طرّاحان آزمون‌های نهایی، در بخش لغت تیپ‌های مختلفی از سوالات را مدّنظر دارند که در هر آزمون از دو یا سه مورد آن استفاده می‌کنند. یک تیپ از سوالات این گونه است که در چهار گزینه معنی لغتی را درست یا نادرست می‌نویسند و دانش آموز باید آن را تشخیص دهد. البته در این سوال، در هر گزینه دو لغت با معنی آورده شده است. که معنی یک لغت در گزینه‌ای نادرست است. **نکتهٔ طلایی** در واژه‌نامهٔ پایان کتاب، لغت‌ها اغلب چند معنایی‌اند. ممکن است در این تیپ از سوالات معنی اول هر لغت مدنظر نباشد و از معانی دیگر لغت استفاده کند. بنابراین دانش آموزان به ناچار باید معانی مختلف لغات پایان کتاب را هم حفظ کنند.	۰.۵
۲	مصحّح شو: الف: حادثه، بیماری (۰/۲۵) ب: بارآور، میوه‌دار (۰/۲۵) **نکتهٔ طلایی** در واژه‌نامهٔ پایان کتاب، همهٔ لغات متن درس، گنج حکمت، شعرخوانی و روان‌خوانی آمده است. تنها به لغات متن درس اکتفا نکنید و همهٔ واژه‌های دیگر را با معانی آن‌ها به خاطر بسپارید.	۰.۵
۳	مصحّح شو: الف: سرسپردگی (۰/۵) ب: ترجیح (۰/۵) **نکتهٔ طلایی** کلماتی مثل نویسنده، بی‌علاقه، فرزانه، سرسپرده و... که به «ه» ختم می‌شوند، هنگام افزوده شدن به «ی» نسبت یا مصدری، «ه» از آخر آن‌ها حذف می‌شود و به جای آن، حرف «گ» میانجی قرار می‌گیرد. مثل: نویسندگی، بی‌علاقگی، فرزانگی، سرسپردگی.	۱
۴	مصحّح شو: غریو (۰/۵) خطوات (۰/۵) **نقشهٔ نهایی** طرّاحان در این تیپ از سوالات، واژگانی را برمی‌گزینند که اهمیت املایی دارند. لیستی از این لغات برای خود تهیه کنید و در طول سال تحصیلی چندین بار شکل صحیح نوشتن و معانی آن‌ها را به خاطر بسپارید. **۲۰ شو: املای واژگان مهم درس‌های ۵ و ۶ (املای واژگان درس‌های اول تا سوم را در آزمون قبلی آوردیم.)** **درس پنجم** رعنا/ اعطای ولایتعهدی/ دارالسّلطنه/ خطّ مقدّم/ قائم مقام/ اذن و خواست/ رعیّت/ بزرگان طوایف/ متعدّد/ مقابله/ تصرّف/ تقدیم هدایا/ تحرّک/ لعاب/ التهاب/ سلاح/ تحت‌الحمایگی/ توازن قوا/ طبل‌های جنگی/ مصمّم/ نهیب و صفیر/ حصار/ محاصره/ عرصهٔ محشر/ اهتزاز/ حریم زندگی/ تحقّق آرمان/ سرسپردگی/ رود ارس/ افسار گسیخته/ بزم و رزم/ تحسین و اعجاب **درس ششم** رایت/ خویشان/ محراب/ موسم حج/ برخاست/ مهد و محمل/ صد جهد/ توفیق/ حدیث عشق/ طریق آشنایی/ غایت / تعمیر/ معماران/ سرّی سقطی.	۱
۵	مصحّح شو: الف: تناسب (۰/۵) ب: تضمّن (۰/۵) **۲۰ شو: رابطهٔ معنایی واژگان** در زبان فارسی، برای پی بردن به معنای واژه، دو راه وجود دارد: **۱. قرار گرفتن واژه در جمله** واژهٔ «سیر» در زبان فارسی در معانی مختلف به کار می‌رود:	۱

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

- من همیشه با خوردن پیتزا زود سیر می‌شوم. (سیر متضاد گرسنگی)
- پدرم امسال در مزرعهٔ خود سیر کاشت. (سیر: نام گیاه)
- امروز دو سیر بذر سبزی خریدم. (سیر: واحد وزن)

۲. توجّه به روابط معنایی واژگان

بین واژه‌ها چهار رابطهٔ معنایی وجود دارد:

۱. ترادف: دو واژه‌ای که معنای آنها یکسان است. مثل: بحر و دریا، رقعه و نامه

۲. تضاد: واژگانی که معنای آنها مخالف هم‌اند. مثل: وصال و فراق، پیاده و سواره

۳. تناسب: واژگانی که در یک مجموعه قرار دارند. مثل: شیر و شغال، چنگ و تار

۴. تضمّن: واژگانی که یکی زیرمجموعهٔ واژهٔ دیگر یا جزیی از یک کل باشد. مثل: عقاب و پرنده، قرمز و رنگ

نمونه‌های شعری:

- دیدمش خرّم و خندان قدح باده به دست (ترادف)
- از اصل نیک هیچ عجب نیست فرع نیک (تضاد)
- شغال نگون‌بخت را شیر خورد (تناسب)
- گیاهت نماید گل بوستانی (تضمّن)

---

۶ — ۱.۵

مصحّح شو:

الف: قاضی (۰/۵) ب: این (۰/۲۵) صفت اشاره (۰/۲۵) ج: ماضی استمراری (۰/۵)

نکتهٔ طلایی

فعل ماضی استمراری را با فعل مضارع اخباری اشتباه نگیرید. ماضی استمراری با بُن ماضی ساخته می‌شود و مضارع اخباری با بُن مضارع. برای مطمئن شدن می‌توانید «می» در ابتدای فعل و شناسه را حذف کنید. آنچه باقی می‌ماند اگر بُن ماضی باشد، فعل استمراری است و اگر بُن مضارع باشد فعل اخباری. مثلاً در فعل می‌پوشد با حذف «می» و «شناسه» پوش باقی می‌ماند که بُن مضارع است، پس فعل می‌پوشد مضارع اخباری است.

۲۰ شو: گروه اسمی، وابسته‌های پیشین و شاخص

یک گروه اسمی از یک «هسته» و یک یا چند «وابسته» تشکیل شده است. وابسته‌ها دو گونه‌اند: بعضی از وابسته‌ها قبل از هسته قرار می‌گیرند که به آنها «وابسته‌های پیشین» می‌گویند و بعضی‌ها بعد از هسته می‌آیند که آن‌ها را «وابسته‌های پسین» می‌نامند.

انواع وابسته‌های پیشین:

۱. صفت اشاره: این، آن، همین، همان، چنین، چنان، این چنین، آن چنان

به جز آن نرگس مستانه که چشمش مرساد — زیر این طارم فیروزه کسی خوش ننشست

۲. صفت پرسشی: کدام، کدامین، چه، چند، چندمین

این خانه که پیوسته در او بانگ چغانه ست — از خواجه بپرسید که این خانه چه خانه‌ست؟

۳. صفت تعجبی: چه، چقدر و عجب

در وهم نیاید که چه مطبوع درختی — پیداست که هرگز کس ازین میوه نچیده‌ست

۴. صفت شمارشی: دو گونه است: شمارشي اصلی و شمارشي ترتیبی

۴-۱) تمام اعداد اصلی (از یک تا بی‌نهایت) وابستهٔ پیشین هستند.

چه فتنه بود که حسن تو در جهان انداخت — که یک دم از تو نظر بر نمی‌توان انداخت

۴-۲) صفات شمارشي ترتیبی دو نوع‌اند:

الف: عدد اصلی + ـُ مین: دومین دور شیرگیر کند — در فنون هنر بصیر کند

ب: عدد اصلی + ـُ م

نوع «الف» آن وابستهٔ پیشین است و نوع «ب» وابستهٔ پسین.

نادرستی بودش رنگ دوم — چون درستیش بود رنگ نخست

۵. صفت عالی: صفت بیانی + ترین

اگرت سلطنت فقر ببخشند ای دل — کمترین ملک تو از ماه بود تا ماهی

۶. صفت مبهم: همه، هر، برخی، بعضی، هیچ، فلان، چند، دیگر

همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی — به پیام آشنایی بنوازد آشنا را

۷. شاخص

شاخص‌ها عناوین یا لقب‌هایی هستند که بدون نشانه، در کنار اسم می‌آیند. عنوان‌های نظامی(گروهبان، سروان، سرگرد، سرهنگ، تیمسار و..)، عنوان‌های خانوادگی (دایی، خاله، عمو، عمه و...)، و عناوینی چون دکتر، مهندس، استاد، سیّد، علّامه، خواجه، شهید، شیخ، آیت الله، حکیم، امام، شاه، سلطان، آقا، خانم و... از این دسته‌اند.

- چون به نیشابور رسید، با شیخ فریدالدین عطّار ملاقات کرد.
- خواجه نظام‌الملک توسی نویسندهٔ کتاب سیاست‌نامه است.

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

نکته ۱: این واژه‌ها در صورتی شاخص‌اند که بدون کسره پیش از یک اسم بیایند، در غیر این صورت اسمند و یکی از نقش‌های اسم را می‌پذیرند.
استاد دهخدا کتاب لغت‌نامه را نوشت. (استاد = شاخص)
دهخدا استاد بود. (استاد = مسند)
نکته ۲: گاهی شاخص بعد از اسم می‌آیند. مانند: فتحعلی‌شاه/ عباس میرزا
نکته ۳: گاه ممکن است برای یک اسم دو شاخص به کار رود. ممکن است هر دو شاخص قبل از اسم بیایند یا یکی قبل از اسم و یکی بعد از اسم قرار گیرد. مثل: شاه شیخ ابواسحاق، آغا محمد خان

نمونه‌های شعری:

رخ شـــاه کاووس پـرشـــرم دید — سخـــن گفتنش با پســـر نرم دید
مـــن از جان بندهٔ سلطان اویسم — اگرچـــه یادش از چاکـــر نباشـــد
دریای اخضر فلک و کشتی هلال — هستند غرق نعمت حاجی قوام ما

انواع فعل ماضی

فعل ماضی (گذشته) به ۶ دسته تقسیم می‌شود:
۱. ماضی ساده: بن ماضی + شناسه (َم، ی، ـ، یم، ید، َ ند)
- آنچه او ریخت به پیمانهٔ ما نوشیدیم
۲. ماضی استمراری: می + ماضی ساده
- عزیزی خواری و خواری عزیزی بار می‌آورد
در گذشته به جز این شیوه، روش زیر هم برای ساخت ماضی استمراری به کار گرفته می‌شد:
ماضی ساده + ی
- فروریختی خون ز گرد سیاه (فروریختی = فرو می‌ریخت)
۳. ماضی نقلی: صفت مفعولی + ام، ای، است، ایم، اید، اند
- اگر داغ دل بود ما دیده‌ایم
۴. ماضی التزامی: صفت مفعولی + باشم، باشی، باشد، باشیم، باشید، باشند
- گویا به خواب شیرین فرهاد رفته باشد
۵. ماضی بعید: صفت مفعولی + بودم، بودی، بود، بودیم، بودید، بودند
- گفته بودم چو بیایی غم دل با تو بگویم
۶. ماضی مستمر: داشتم، داشتی، داشت، داشتیم، داشتید، داشتند + ماضی استمراری
گویی از تن، حسّ و هوشش رفته بود و داشت می‌خوابید

مصحّح شو:

الف: سه جمله (۰/۵) — ب: مفعول (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

الف: تعداد جمله: گو/ یارب/ از این گزاف‌کاری مرا به رستگاری توفیق ده: سه جمله
ب: «م» در «کنم» در مصراع دوم ضمیر متّصل است: مرا از این که هستم عاشق‌تر کن.

نکتهٔ طلایی
«م» در مصراع اول مخفف فعل که نباید آن را با ضمیر متّصل اشتباه بگیرید. با معنی کردن مصراع، تشخیص فعل بودن «م» بسیار ساده و قابل فهم است: گرچه ز شراب عشق مستم (مست هستم). اما در مصراع دوم این گونه نیست و هنگام معنی کردن متوجه می‌شویم که ضمیر متّصل است: مرا از این که هستم عاشق‌تر کن.

۲۰ شو: تشخیص تعداد جمله — ۷ — ۱

برای شمارش تعداد جمله به موارد زیر توجّه کنید:
۱. هر فعل بیانگر یک جمله است. مثلاً بیت:
خرد را گر نبخشد روشنایی — بماند تا ابد در تیره‌رایی
دو فعل «نبخشد» و «بماند » بیانگر این است که بیت دو جمله دارد.
۲. به فعل‌هایی که به قرینهٔ لفظی و معنایی حذف شده‌اند، دقّت کنید. فعل‌های محذوف هم یک جمله‌اند.
وگر توفیق او یک سو نهد پای — نه از تدبیر کارآید نه از رای
«کارآید» در مصراع دوم به قرینهٔ لفظی حذف شده است(نه از تدبیر کارآید نه از رای کارآید). بنابراین بیت سه جمله دارد.
۳. منادا یک جمله است، حتّی اگر حذف شده باشد.
ای آفتاب حُسن برون آ دمی ز ابر — کان چهرهٔ مشعشع تابانم آرزوست
۴. شبه‌جمله‌ها یک جمله‌اند. مثلاً در بیت زیر، واژهٔ «آه» یک جمله است:
شیر در بادیهٔ عشق تو روباه شود — آه از این راه که در وی خطری نیست که نیست

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

نقش ضمیر متّصل

ضمیرهای متّصل سه نقش را می‌پذیرند:

۱. نقش مفعولی

چنانت دوست می‌دارم که گر روزی فراق افتد — تو صبر از من توانی کرد و من صبر از تو نتوانم

چنانت دوست می‌دارم: چنان تو را دوست می‌دارم.

۲. نقش متمّمی

موی سفید را فلکم رایگان نداد — این رشته را به نقد جوانی خریده‌ام

در مصراع اول: فلک موی سفید را به من رایگان نداد.

۳. نقش مضاف‌الیهی

عشقت رسد به فریاد گر خود بسان حافظ — قرآن ز بر بخوانی با چهارده روایت

عشقت رسد به فریاد = عشق به فریاد تو رسد.

---

۸ — ۰.۵

مصحّح شو:

سخت (۰/۵)

توضیح دقیق‌تر:

واژهٔ «سحر» نقش دستوری قید دارد و در بیت «برداشته دل.....» نیز واژهٔ «سخت» قید است.

۲۰ شو: نقش قیدی

قید بخشی از جمله است که جمله یا جزئي از آن را مقیّد مي کند یا توضیحی دربارهٔ زمان، مکان، حالت، تردید، یقین، تکرار و... را به جمله می‌افزاید.

- خروشان همی رفت نیزه به دست — که ای نامداران یزدان‌پرست

- پای ما لنگ است و منزل بس دراز — دست ما کوتاه و خرما بر نخیل

بعضی از کلمات در جمله فقط نقش قید می‌پذیرند، مثل «همیشه، هرگز، هنوز، همواره، البته، اکنون، ناگهان، نیز و...».

- ناگهان پرده برانداخته‌ای یعنی چه؟ — مست از خانه برون تاخته‌ای یعنی چه؟

- هنوز با همه دردم امید درمان است — که آخری بوَد آخر شبان یلدا را

کلمات تنوین‌دار همیشه قید هستند، مثل: «اصلاً، مثلاً، نسبتاً، اقلاً و...»

---

۹ — ۱

مصحّح شو:

الف: استعاره (۰/۵) — ب: ایهام (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

الف: «در» در مصراع اول حرف اضافه است و در مصراع دوم به معنی دروازه. «بر» در مصراع اول به معنی آغوش و در مصراع دوم حرف اضافه است. بنابراین به علت شباهت لفظی و تفاوت معنایی آرایهٔ جناس همسان شکل گرفته است.

منم چو حلقه: تشبیه

در این بیت استعاره‌ای وجود ندارد.

ب: سدّ روان: متناقض‌نماست

علاوه بر این که «سدّروان» استعاره از رودخانهٔ سند است، موج نیز به ماری تشبیه شده است که نیش می‌زند. مشبه‌به (مار) در بیت نیامده است؛ اما یکی از ویژگی‌های آن؛ یعنی نیش زدن آمده است. بنابراین آرایه موجود استعاره است.

ایهام در بیت وجود ندارد.

نقشه نهایی

یک تیپ از سوالات آرایه این گونه است که طراح برای یک بیت دو آرایه در کمانک قرار می‌دهد و دانش‌آموز باید آرایهٔ مناسب را انتخاب کند؛ اما گاهی طراحان برای تنوّع در سوالات آرایه شیوهٔ دیگری برمی‌گزینند. به جای انتخاب آرایهٔ مناسب، دانش‌آموز باید تشخیص دهد، بیت فاقد کدام آرایه است. در چنین سوالاتی، طراح در داخل کمانک سه آرایه قرار می‌دهد. دانش آموز باید دو آرایه را بیابد تا متوجه شود که کدام آرایه در بیت وجود ندارد. در حقیقت پاسخ به این تیپ سوالات نیاز به وقت بیشتری دارد.

---

۱۰ — ۱

مصحّح شو:

الف: تشبیه (۰/۵) — ب: مجاز (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

الف: کوه‌پیکر تشبیه درون‌واژه‌ای است که مشبه و مشبه‌به در کنار هم قرار می‌گیرند و یک اسم مرکّب می‌سازند. پیکر (مشبه) و کوه (مشبه‌به)

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

ب: شمشیر مجاز از جنگ است.

۲۰ شو

به مشبّه و مشبّه‌به طرفین تشبیه می‌گویند که حضور آن‌ها در تشبیه الزامی است؛ اما وجه‌شبه و ادات تشبیه می‌توانند حذف شوند. به تشبیهی که وجه‌شبه و ادات از آن حذف شوند، تشبیه **«فشرده یا بلیغ»** می‌گویند.

گاهی مشبّه و مشبّه‌به در کنار هم به صورت ترکیب اضافی به کار می‌روند. این تشبیه همان اضافهٔ تشبیهی است. معمولاً در این گونه تشبیه، مشبه در جای مضاف‌الیه می‌نشیند. مانند:

- تیر آه ما ز گردون بگذرد حافظ خموش　　رحم کن بر جان خود پرهیز کن از تیر ما

تیر آه (آه: مشبّه/ تیر: مشبّه‌به)

گاهی مشبّه و مشبّه‌به با هم یک واژهٔ مرکب می‌سازند که به آن تشبیه **«درون‌واژه‌ای»** می‌گویند. مثل: کوه‌پیکر، لاله‌رخ، ماهروی، گلعذار، گلچهره، سروبالا، سنگدل، دریادل.

- گلعذاری ز گلستان جهان ما را بس　　زین چمن سایهٔ آن سرو روان ما را بس
- به جای سرو بلند ایستاده بر لب جوی　　چرا نظر نکنی یار سروبالا را

مجاز، کاربرد لفظ است در غیر معنای حقیقی؛ به شرط اینکه پیوند و ارتباطی بین معنای حقیقی و مجازی وجود داشته باشد و در کلام دلالت‌هایی نیز باشد که ذهن را از معنای حقیقی بازگرداند. مثلاً «زبان» در بیت زیر مجاز از سخن است:

- آفرین بر زبان شیرینت　　کاین همه شور در جهان انداخت

مجازهای مهم درس‌های اول تا ششم

مجازهای موجود در دروس ستایش و یکم

- به نام چاشنی‌بخش زبان‌ها: سخن
- بخور تا توانی به بازوی خویش: قدرت و توانایی

کَرَم ورزد آن سر که مغزی دراوست: خود انسان

مجازهای موجود در درس دوم

- به کران آب فرود آمدند: رودخانه
- خروش و دعا بود از لشکری و رعیّت: همه
- هزار هزار دِرَم به غزنین: حاکم و یا مردم غزنین
- به نشاط، قلم در نهاد: نوشتن
- زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه ها به شمشیر بیاورده باشد: جنگ و قدرت

مجازهای موجود در درس سوم

- در آن باران تیر و برق پولاد: شمشیر
- به راه مملکت فرزند و زن را: همه
- چو کشتی بادپا در رود افکند: اسب
- چه بسیار است، آن سرها که رفته: سردار، کل وجود
- به پاس هر وجب خاکی از این مُلک: سرزمین، وطن

مجازهای موجود در درس پنجم

- برای کسب تاج شاهی و رسیدن به حکومت ولایات به جان هم افتاده: قدرت و سلطنت
- اروپا قدم های بزرگی درراه علم و صنعت برداشته: مردم و حکومت اروپا
- دربار از درون در تب و تاب و التهاب بود: افراد دربار
- شهر عرصهٔ روز محشر را به خاطر می آورد: مردم شهر

مجازهای موجود در درس ششم

- حاجت گه جملهٔ جهان اوست / محراب زمین و آسمان اوست: مردم جهان - کل هستی (همهٔ جهانیان). آسمان: فرشتگان
- آمد سوی کعبه، سینه پرجوش: دل
- در حلقهٔ زلف کعبه زد دست: پنجه

---

۱۱ — ۱

مصحّح شو:

الف: تناقض (۰/۲۵)　ب: تضاد (۰/۲۵)　ج: مجاز (۰/۲۵)　د: تشبیه (۰/۲۵)

بررسی دقیق‌تر:

الف: کمال عقل در ناآگاهی است، متناقض‌نماست.

ب: بین بیگانه و دوست آرایهٔ تضاد است. البته در این بیت تشبیه هم دیده می‌شود: چو چنگش

ج: افسر مجاز از پادشاهان است.

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

د: شراب عشق تشبیه دارد. عشق: مشبه و شراب مشبه‌به.

نکتهٔ طلایی

در این تیپ از سوالات، گاهی یک آرایه در دو بیت وجود دارد. مثلاً در همین سوال، آرایهٔ تشبیه در دو بیت ب و د دیده می‌شود. دانش‌آموز به ناچار باید یک بیت را برگزیند. در چنین حالتی، باید به سراغ بیت‌های دیگر رفت و سپس دو بیت باقیمانده را بررسی کرد. امکان ندارد در آن دو بیت، هر دو یا سه آرایه وجود داشته باشد. آرایهٔ مشترک را در دو بیت کنار می‌گذاریم و بقیه را بررسی می‌کنیم. مثلاً در این سوال، بررسی با حس‌آمیزی و تضاد متوجه می‌شویم که حس‌آمیزی در هیچ کدام از ابیات نیست؛ اما در بیت ب تضاد وجود دارد. آرایهٔ تضاد را برای بیت ب انتخاب می‌کنیم و در آخر، آرایهٔ مشترک را برای آخرین بیت در نظر می‌گیریم.

---

۱۲ — ۱

مصحّح شو:

۱) کامور بخشایش (۰/۵) ۲) الف: درست (۰/۲۵) ب: نادرست (۰/۲۵)

نقشهٔ نهایی

۱) زندان موصل خاطرات اسیر آزاد شده اصغر رباط جزی است. کامور بخشایش آن را با نثر ساده و روان تدوین کرده است. بخشی از این کتاب را در روان‌خوانی درس پنجم خوانده‌اید. نویسنده در این بخش، خاطراتی از سوادآموزی آزادگان، برگزاری کلاس‌های آموزشی و مسابقات ورزشی و شرایط سخت و طاقت‌فرسای اسارت در عراق را نقل کرده است.

۲) نوع ادبی کتاب عباس میرزا، آغازگری تنها» نوشتهٔ مجید واعظی، ادبیات پایداری است؛ زیرا در این متن، نبرد بین ایران و روسیه و فداکاری و جانفشانی سربازان ایران به فرماندهی عباس میرزا به تصویر کشیده شده است. ترویج وطن پرستی و مبارزه با بیگانگان از ویژگی‌های ادبیات پایداری است.

کتاب‌های «تاریخ بیهقی نوشتهٔ ابوالفضل بیهقی و بهارستان جامی به نثر نوشته شده؛ اما تحفه‌الاحرار سرودهٔ جامی به نظم است. شعر «زاغ و کبک» که در شعرخوانی درس دوم آمده از این کتاب است.

---

۱۳ — ۱

مصحّح شو:

۱) رهروی کبک نیاموخته (۰/۵) ۲) نادره کبکی به جمال تمام شاهد آن روضهٔ فیروزه‌فام (۰/۵)

نقشهٔ نهایی

یکی از پرکاربردترین تیپ سوالات حفظ شعر این است که طراح، مصراعی از شعری را می‌آورد و از دانش‌آموز می‌خواهد که مصراع تکمیل‌کنندهٔ آن را بنویسد. نوع دیگر از سوالات این بخش به این شکل است که طراح بیتی را می‌آورد؛ اما چند واژه را جابه‌جا می‌کند که دانش‌آموز با توجه به حفظ بودن آن بیت، باید جابه‌جایی واژه‌ها را تشخیص دهد و اصلاح کند.

---

۱۴ — ۱.۵

مصحّح شو:

الف: تلاش برای کسب روزی (۰/۵) ب: شجاعت (۰/۵) ج: فداکاری (۰/۵)

نقشهٔ نهایی

یکی از سوالات پرکاربرد درک مطلب، آوردن چند بیت و انتخاب مفاهیم آن‌ها از ستون روبروست. با معنی کردن ابیات در ذهن می‌توان مفاهیم اصلی بیت را دریافت. سپس به فهرست مفاهیم ستون ب نگاه کنید تا مفهوم بیت را تشخیص دهید.

نکتهٔ طلایی

در طرح سوال درک مطلب فقط به ابیات متن درس اکتفا نمی‌کنند؛ بلکه از بیت‌ها و عبارات قلمرو فکری کارگاه متن پژوهی هم بهره می‌برند. مثل بیت الف در همین سوال که از قلمرو فکری درس یکم انتخاب شده است. بنابراین دانش آموز نه تنها باید با مفهوم کلی ابیات و عبارات متن درس آشنایی داشته باشد بلکه قلمرو فکری را هم باید مدّنظر قرار دهد.

---

۱۵ — ۱

مصحّح شو:

افکار پوسیده (۰/۵) و جنگ رودرروی جبهه‌ها (۰/۵)

نقشهٔ نهایی

بخش درک مطلب، علاوه بر سوال از ابیات متن درس و قلمرو فکری، درس‌هایی که به نثر نوشته شده‌اند هم مدنظر طراحان قرار می‌گیرد. بنابراین، حتماً جملات و عبارات مهم نثرها را استخراج کنید و به دقت مفاهیم آن‌ها را به خاطر بسپارید.

---

۱۶ — ۰.۵

مصحّح شو:

اتکا به خود یا پرهیز از وابستگی به دیگران (۰/۵)

نقشهٔ نهایی

هرچند در مصراع اول این بیت «سپه‌شکن بودن» کنایه از شجاعت و دلاوری است؛ اما با توجه به عبارت «به خود» مصراع این مفهوم را می‌رساند که تو باید با اتکا به خود شجاع و دلیر باشی. بنابراین، مفهوم اصلی شجاعت نیست، بلکه به خود متکی بودن است.

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

۱۷	مصحّح شو: الف: تقلید کورکورانه از دیگران (۰/۵) ب: توکّل به خدا (۰/۵) **نقشهٔ نهایی** بیت «الف» از شعرخوانی «زاغ و کبک» در درس دوم انتخاب شده است که موضوع آن پرهیز از تقلید کورکورانه است. معنی بیت این است که روی قدم او قدمی می‌گذاشت و با قلم او نقشی می‌کشید؛ یعنی تقلید کورکورانه از او داشت. مصراع دوم بیت «ب» مفهوم کلی بیت را مشخص می‌کند. تکیه بر آفریننده کردن یعنی توکل کردن به خدا.	۱
۱۸	مصحّح شو: الف: همگی با هم گفتند (۰/۲۵) که این مشکل (۰/۲۵) فقط با زیارت خانهٔ خدا حل می‌شود. (۰/۲۵) ب: نور زردرنگ خورشید (۰/۲۵) به روی جنگجویان و نیزه‌های آنان می‌تابید. (۰/۲۵) و یا (خورشید نور زردرنگ خود را (۰/۲۵) به روی جنگجویان و نیزه‌های آنان می‌تاباند.) (۰/۲۵) پ: ای جوان، به پیر نیازمند کمک کن (۰/۲۵) برای این که کمکت کنند (۰/۲۵) خود را ناتوان و درمانده نشان نده. (۰/۲۵) ج: از مردم پنهان شد. (۰/۲۵) د: فکر حملهٔ سپاه روس مثل کابوس (۰/۲۵) روی دربار حلقه زده بود. (۰/۲۵) هـ : دشمن با خواری و خفّت که مثل باری بر دوش او بود (۰/۲۵) دچار تردید شده بود (۰/۲۵) و: تا برای خود (۰/۲۵) زمین زراعتی کوچک و حلالی بخرند (۰/۲۵) و راحت‌تر بتوانند زندگی کنند. (۰/۲۵)	۴
	موفق باشید	۲۰

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۴**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**		ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۴/۰۲/۱۸**	نام و نام خانوادگی:		مدت زمان: **۴۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**		

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۱	**الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)** در عبارات زیر، کدام واژه‌ها معادل معنایی مشترکی دارند؟ الف) تا چاشتگاه به صید مشغول بودند. پس به کران آب فرود آمدند و شراع‌ها زده بودند. ب) در آن تاریک شب می‌گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی	۰.۲۵
۲	مترادف واژهٔ «محمل» در مصراع «اشتر طلبید و محمل آراست» کدام کلمه است؟ «فرزند عزیز را به صد جهد بنشاند چو ماه در یکی مهد»	۰.۲۵
۳	معنی واژه‌های مشخّص‌شده را بنویسید. الف) چون به دل رسید، دل را بر مثال کوشکی یافت. ب) خاله‌ام با همهٔ تمکّنی که داشت به زندگی درویشانه‌ای قناعت کرده بود.	۰.۵
۴	نوشتار کدام واژهٔ داخل کمانک کامل‌کنندهٔ مفهوم عبارت است؟ الف) ز هر سو بر سواری (غلت/ غلط) می‌خورد تن سنگین اسبی تیرخورده ب) برو شیر درنده باش ای (دغل/ دقل) میندار خود را چو روباه شل	۰.۵
۵	از میان گروه‌های زیر، املای دو واژه نادرست است. شکل صحیح آن‌ها را بنویسید. «منبع بی‌شاعبه/ اهل قونیه/ طعن و ناسزا/ حیات ابدی/ افراط و تفریط/ مهجوب و پنهان/ مخنقه و عقد»	۰.۵
۶	در هر یک از عبارات زیر املای یک واژه نادرست است. شکل صحیح آن را بنویسید. الف) نزدیک آغاجی بردم و راه یافتم، تا سعادت دیدار همایون خداوند دیگرباره یافتم و آن نامه بخواند و دوات خاست و توقیع کرد. ب) رفیق خوش‌خلق و بزله‌گو که عندلیب انجمن انس ما محسوب می‌شد. ج) من طاقت غُرب ندارم و تاب آن نیارم. من نهایت بُعد اختیار کردم که قربت را خطر بسیار است. د) مشاهدهٔ صحنه‌های ناب و توفنده‌گی فرزندان میهن برای رویارویی با دشمن، عباس جوان را به وجد می‌آورد.	۱
۷	در کدام گزینه نقش تبعی «بدل» وجود ندارد؟ الف) بر همگان مسلّم است که شما جنگاوران سرافراز در طول سال‌های دفاع شجاعانه جنگیدید. ب) شاه از قدرت همسایهٔ شمالی خود روسیه کم و بیش آگاهی داشت. ج) گوهر محبّت بود که در صدف امانت معرفت تعبیه کرده بودند و بر مُلک و ملکوت عرضه داشته. د) مولانا به همّت یاران نزدیک خود شیخ صلاح‌الدین زرکوب و حسام‌الدین حسن چلبی به نشر معارف الهی مشغول بود.	۰.۲۵
۸	با توجّه به عبارات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱) سخت شاد شد و سجدهٔ شکر کرد خدای را عزّوجل بر سلامت امیر و نامه نبشته آمد. ۲) امیر از آن جهان آمده به خیمه فرود آمد و جامه بگردانید و تر و تباه شده بود. الف) در کدام عبارت کاربرد فعل مجهول مشهود است؟ ب) معادل امروزی فعل مجهول را بنویسید.	۱

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۴**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**	ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۴/۰۲/۱۸**	نام و نام خانوادگی:	مدت زمان: **۴۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۹	واژهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) رابطهٔ معنایی واژه‌های مشخّص‌شده در عبارت «یک قبضه خاک از روی جمله زمین برگرفت و بیاورد» (تناسب/ تضمّن) است. ب) فعل «شد» در بیت «یقین مرد را دیده بیننده کرد/ شد و تکیه بر آفریننده کرد» (غیراسنادی/ اسنادی) است. ج) «را» در عبارت «مثال داد تا دو هزار هزار درم به مستحقّان و درویشان دهند شکر این را» (حرف اضافه/ نشانهٔ مفعول) است.	۰.۷۵
۱۰	با توجّه به بیت: «گر من نظری به سنگ بر بگمارم از سنگ دلی سوخته بیرون آرم» الف) یک متمّم با دو حرف اضافه بیابید. ب) کدام مصراع پایهٔ یک جملهٔ مرکّب است؟	۱
۱۱	نقش دستوری ضمیرهای پیوسته را در مصراع‌های زیر مشخّص کنید. الف) با دست اشارتم کرد که عزم سوی ما کن ب) ز دیوار محرابش آمد به گوش	۰.۵
۱۲	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱) شبی آمـــد که می‌بایـــد فدا کرد به راه مملـکت فرزند و زن را ۲) ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک خدا داند چه افسرها که رفته الف) در بیت (۱) کدام واژه «معطوف» است؟ ب) در مصراع دوم بیت (۲) نوع وابستهٔ پیشین را مشخّص کنید.	۰.۵
۱۳	**ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)** آرایهٔ موارد مشخّص‌شده را بنویسید. الف) برای من قصه‌های شیرینی می‌گفت که او و مادرم، هر دو، آن‌ها را از مادربزرگشان به یاد داشتند. ب) شهری که داشت خود را برای استقبال از بهار آماده می‌کرد، اینک بستر فوران خشم و آز دشمن شده بود.	۰.۵
۱۴	برای هر یک از مفاهیم سمت راست، کنایهٔ مناسبی از ستون چپ انتخاب کنید. (یک مورد اضافه است) الف) دل‌سوزی ۱) شمار چیزی را دادن ب) شتاب کردن ۲) دو اسبه آمدن ۳) تیمار خوردن	۰.۵
۱۵	آرایهٔ مشترک عبارات زیر را بیابید. الف) چون کار به خلقت آدم رسید، گفت «انّی خالقٌ بشراً مِن طین». ب) بیداری زمان را با من بخوان به فریاد/ ور مرد خواب و خفتی/ «رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن»	۰.۲۵
۱۶	در عبارت زیر «مشبه» تشبیه اول و «مشبه‌به» تشبیه دوم را بیابید. «عباس میرزا پیشاپیش سپاه سوار بر اسبی کوه‌پیکر و چابک همچون معبدی که بر فراز تپّه‌ای جلوه‌گری کند، دل از ناظران می‌برد.»	۰.۵

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۴**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**	ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۴/۰۲/۱۸**	نام و نام خانوادگی:	مدت زمان: **۴۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**	

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۱۷	آرایهٔ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) حاجت‌گه جملهٔ جهان اوست/ محراب زمین و آسمان اوست (تشبیه ـ مجاز) ب) با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی/ کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست (جناس تام ـ ایهام)	۱
۱۸	بند زیر یکی از بندهای شعر «در امواج سند» سرودهٔ مهدی حمیدی شیرازی است. قالب شعری آن چیست؟ «به مغرب سینه‌مالان قرص خورشید — نهان می‌گشت پشت کوهساران فرو می‌ریخت گردی زعفران‌رنگ — به روی نیزه‌ها و نیزه‌داران»	۰.۲۵
۱۹	درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) کتاب «فرهاد و شیرین» اثر نظامی و «تحفةالاحرار» اثر جامی است. (درست / نادرست) ب) حسام‌الدین چلبی از مولانا درخواست نمود کتابی به طرز «الهی‌نامه» سنایی یا «منطق‌الطیر» عطّار به نظم آورد. (درست / نادرست)	۱
۲۰	مصراع دوم بیت زیر را تکمیل کنید. «دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر — .....»	۰.۵
۲۱	در هر یک از ابیات زیر، برخی از واژه‌ها جابه‌جا شده‌اند. آن‌ها را در جای خود قرار دهید. الف) زاغ چو دید آن ره و رفتار را — وان جنبش و روش همواره را ب) گفتی ز ناز بیش مرا مرنجان برو — آن گفتنت که بیش مرنجانم آرزوست	۰.۵
۲۲	ج) قلمرو فکری (۸ نمره) هر یک از ابیات زیر بیانگر کدام دیدگاه است؟ الف) به ترتیبی نهاده وضع عالم — که نی یک موی باشد بیش و نی کم ب) تو ز قرآن ای پسر ظاهر مبین — دیو آدم را نبیند غیر طین	۱
۲۳	منظور از موارد مشخّص‌شده چیست؟ الف) رفقا سرها را روی شکوفه خم کردند. من چنین گفتم: به طهارت این دوشیزهٔ سفیدروی بوستان سوگند که مثل برگ‌های این گل پاکدامن از یکدیگر حمایت کنیم. ب) از این سدّ روان در دیدهٔ شاه — ز هر موجی هزاران نیش می‌رفت	۱
۲۴	مفاهیم «اعتقاد به معاد – اشتیاق دیدار یار – جان‌فشانی» در کدام یک از ابیات زیر آمده‌اند؟ الف) ای آفتاب حسن! برون آ دمی ز ابر — کان چهرهٔ مشعشع تابانم آرزوست ب) کدام دانه فرورفت در زمین که نرُست — چرا به دانهٔ انسانت این گمان باشد؟ ج) به پاس هر وجب خاکی از این ملک — چه بسیار است آن سرها که رفته	۰.۷۵
۲۵	اشتراک مفهومی بیت و عبارت زیر را شرح دهید. الف) به فرزندان و یاران گفت چنگیز — که گر فرزند باید، باید این‌سان ب) دلاوری‌ها و جان‌فشانی‌های سربازان فداکار و شما افسران عزیز، علی‌رغم محرومیت‌های فراوان تا به آنجا بود که دشمن را هم به تحسین و اعجاب واداشت.	۰.۵

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: **فارسی ۲**	تعداد صفحه: **۴**	رشته: **رشته‌های شاخه نظری**		ساعت شروع:
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: **۱۴۰۴/۰۲/۱۸**	نام و نام خانوادگی:		مدت زمان: **۴۰ دقیقه**
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		**گروه آموزشی ماز**		

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۲۶	برای هر یک از ابیات زیر، مفهوم مناسبی از ستون چپ انتخاب کنید. (یک مورد اضافه است.) «الف»: الف) بخور تا توانی به بازوی خویش/ که سعیت بود در ترازوی خویش ب) بر قدم او قدمی می‌کشید/ وز قلم او رقمی می‌کشید ج) یک بار هم ای عشق من از عقل میندیش/ بگذار که دل حل بکند مسئله‌ها را «ب»: ۱- نفی عقل ۲- اتکا به خود ۳- دشواری راه عشق ۴- تقلید	۰.۷۵
۲۷	معنی عبارات و ابیات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید. الف) خویشتن را ضیعتکی حلال خرند و فراخ‌تر بتوانند زیست. (۰.۵) ب) بختک‌وار روی دربار چنبره زده بود. (۰.۵) ج) خاک ذلیل را از حضرت عزت به چندین اعزاز می‌خوانند. (۰.۵) د) شمس از قونیه دل برکند. (۰.۲۵) ه) از فرط هیجان لکّه می‌دویدم. (۰.۲۵) و) نژند آن دل که او خواهد نژندش (۰.۵) ز) در آن سیماب‌گون امواج لرزان خیال تازه‌ای در خواب می‌دید (۰.۷۵) ح) می‌گفت گرفته حلقه در بر کامروز منم چو حلقه بر در (۰.۷۵)	۴
	موفق باشید.	۲۰

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

راهنمای تصحیح آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:	فارسی ۲	رشته:	رشته‌های شاخهٔ نظری
دورهٔ دوم متوسطه – یازدهم	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۲/۱۸	ساعت شروع:	مدت زمان: ۴۰ دقیقه
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		گروه آموزشی ماز	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	مصحّح شو شراع و خرگه (۰/۲۵) نکتهٔ طلایی در واژه‌نامهٔ پایان کتاب فارسی، بعضی از واژه‌ها معادل معنایی مشترک دارند. طرّاح آزمون‌های نهایی گاهی این واژه‌ها را در دو عبارت می‌آورد و از دانش‌آموزان می‌خواهد که آن‌ها را بیابند. در درس‌های اول تا نهم فارسی، واژه‌های شراع و خرگه (سایه‌بان، خیمه)، روضه و پالیز (باغ و بوستان)، محمل و مهد (کجاوه) و غَنا و تمکّن (توانگری) از این دسته‌اند.	۰/۲۵
۲	مصحّح شو مهد (۰/۲۵) نقشهٔ نهایی یکی از تیپ‌های سوالات بخش لغت، پیدا کردن معادل معنایی واژه در بیت یا عبارت است. برای پاسخ‌گویی صحیح به این نوع سوالات، باید همهٔ معانی متفاوت واژه‌ها را در واژه‌نامه به دقّت خواند و یاد گرفت. در این سوال، «مهد»، «محمل» و «کجاوه» معادل معنایی هم هستند.	۰/۲۵
۳	مصحّح شو الف: کاخ، قصر (۰/۲۵) ب: توانگری، بی‌نیازی (۰/۲۵) نکتهٔ طلایی «کوشک» هم در درس دوم و هم در درس هفتم آمده است؛ بنابراین از واژه‌های مهم بخش لغت است. «تمکن» هم از واژه‌هایی است که معادل معنایی «غَنا» در درس هفتم است. از این واژه در آزمون نهایی خرداد ۱۴۰۳ هم سوالی طرح شده است.	۰/۵
۴	مصحّح شو الف: غلت (۰/۲۵) ب: دغل (۰/۲۵) نقشهٔ نهایی در این گونه سوالات، دانش‌آموز باید به اهمیت املایی بعضی از واژه‌ها و همچنین املای کلمات هم‌آوا تسلّط کافی داشته باشد.	۰/۵
۵	مصحّح شو بی‌شائبه (۰/۲۵) محجوب (۰/۲۵) نقشهٔ نهایی واژه‌هایی که تلفّظ یک یا چند حرف آن، یکسان، اما شکل نوشتن‌شان متفاوت است، اهمیت املایی دارند. این نوع حروف، شش دسته‌اند: ح/ه، ص/س/ث، غ/ق، ت/ط، ز/ظ/ض/ذ، ع/ء	۰/۵
۶	مصحّح شو الف: خاست: خواست (۰/۲۵) ب: بزله‌گو: بذله‌گو (۰/۲۵) ج: غُرب: قرب (۰/۲۵) د: توفنده‌گی: توفندگی (۰/۲۵)	۱
۷	مصحّح شو «ج» (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر بدل اسمی است که برای توضیح اسم قبل از خود می‌آید. نشانهٔ بدل این است که اگر آن را حذف کنیم، خللی در معنای جمله به وجود نمی‌آید؛ مثل: شیراز، این شهر کهن، زادگاه حافظ و سعدی است. بدل‌های این سوال عبارت‌اند از: الف) جنگاوران سرافراز ب) روسیه ج) بدل ندارد د) شیخ صلاح‌الدین زرکوب و حسام‌الدین حسن چلبی	۰/۲۵
۸	مصحّح شو الف: عبارت «۱» (۰/۵) ب: نوشته شد (۰/۵) نکتهٔ طلایی امروزه جملهٔ مجهول با فعل «شدن» ساخته می‌شود، اما در گذشته با فعل‌های آمدن و گشتن هم ساخته می‌شد. خوشتر آن باشد که سرّ دلبران گفته آید در حدیث دیگران (گفته آید = گفته شود)	۱

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

۹	مصحّح شو الف: تضمّن (۰/۲۵) ب: غیراسنادی (۰/۲۵) ج: حرف اضافه (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر الف) خاک جزیی از زمین است؛ بنابراین رابطهٔ معنایی تضمّن دارند. ب) فعل «شد» در این بیت به معنای «رفت» است و فعل غیراسنادی محسوب می‌شود. ج) «را» در این بیت، حرف اضافه به معنای «برای» است: برای شکر این.	۰/۷۵
۱۰	مصحّح شو الف: به سنگ بر (۰/۵) ب: مصراع دوم یا «از سنگ دلی سوخته بیرون آرم» (۰/۵) بررسی دقیق‌تر الف) در شعر قدیم گاهی برای یک متمم دو حرف اضافه به کار می‌بردند. یکی قبل از متمم و یکی هم بعد از آن. در این بیت، واژهٔ «سنگ» متمّم است که دو حرف اضافهٔ «به» و «بر» دارد. ب) «گر» حرف ربط وابسته‌ساز است. جملهٔ بعد از آن در مصراع اول، جملهٔ پیرو و جملهٔ موجود در مصراع دوم، جملهٔ پایه است.	۱
۱۱	مصحّح شو الف: متمّم (۰/۲۵) ب: مضاف‌الیه (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر الف) با دست (به من) اشارت کرد که عزم سوی ما کن. ب) از دیوار محراب صدایی به (گوش او) آمد. نکتهٔ طلایی برای پیدا کردن نقش دستوری ضمیر متّصل، باید آن را به ضمیر جدا تبدیل کنیم. اگر بعد از ضمیر، حرف نشانهٔ «را» قرار گیرد، نقش مفعولی دارد. اگر ضمیر با حرف اضافه بیاید، متمّم است و اگر بعد از کسرهٔ اضافه قرار گیرد، مضاف‌الیه است.	۰/۵
۱۲	مصحّح شو الف: زن (۰/۲۵) ب: صفت تعجبی«چه» (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر الف) هر اسمی که بعد از «و» عطف بیاید، معطوف نامیده می‌شود. نقش آن نیز تابع نقش کلمهٔ قبل از حرف «و» است. نباید «و» عطف را با «و» ربط اشتباه گرفت. «و» ربط دو جمله را به هم پیوند می‌دهد و «و» عطف دو واژه را. ب) در یک گروه اسمی، وابسته‌های پیشین قبل از هسته قرار می‌گیرند که عبارت‌اند از: ۱. صفت اشاره: این، آن، همین، همان، چنین، چنان ۲. صفت پرسشی: کدام، چه، چند، چندمین ۳. صفت تعجبی: چه و عجب ۴. صفت شمارشی: الف) اعداد اصلی ب) اعداد ترتیبی ۵. صفت عالی: صفت بیانی + ترین ۶. صفت مبهم: همه، هر، برخی، بعضی، هیچ، فلان، چند، دیگر ۷. شاخص	۰/۵
۱۳	مصحّح شو الف: حس‌آمیزی (۰/۲۵) ب: استعاره (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر الف) آرایهٔ حس‌آمیزی ترکیب دو یا چند حسّ مختلف است. در «قصه‌های شیرین» دو حسّ شنوایی (قصّه) و چشایی (شیرین) در ترکیب با هم این آرایه را شکل دادند. ب) در ترکیب «فوران خشم» واژهٔ خشم به آتشفشانی تشبیه شده است که نویسنده یکی از ویژگی‌های آن را (فوران) در ترکیب آورده است. به این نوع استعاره، مکنیه یا استعارهٔ نوع دوم می‌گویند که در آن مشبه‌به حذف می‌شود و مشبه با یکی از ملزومات مشبه‌به می‌آید.	۰/۵
۱۴	مصحّح شو الف: «۳» یا تیمار خوردن (۰/۲۵) ب: «۲» یا دو اسبه آمدن (۰/۲۵) نقشهٔ نهایی کنایه یکی از آرایه‌های مهم است که هم در بخش قلمرو ادبی و هم در بخش قلمرو فکری از آن سوال طرح می‌شود. بنابراین، همهٔ کنایه‌های موجود در درس‌ها را به دقّت بخوانید و به خاطر بسپارید.	۰/۵

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

شبیه‌ساز امتحانات نهایی

۱۵	مصحّح شو تضمین (۰/۲۵) **نکتهٔ طلایی** تضمین آوردن یک مصراع یا بیت از شاعر دیگر، حدیث، آیه و مَثَل عربی در کلام است. در عبارت نخست، آیه‌ای از قرآن و در سرودهٔ دوم، مصراعی از مولوی تضمین شده است. **نکتهٔ طلایی** معمولاً مصراع یا بیت تضمین شده در گیومه («») قرار داده می‌شود تا مخاطب آن را تشخیص دهد.	۰/۲۵
۱۶	مصحّح شو مشبّه: پیکر (۰/۲۵) مشبّه‌به: معبد (۰/۲۵) بررسی دقیق‌تر در این عبارت دو تشبیه وجود دارد. «کوه‌پیکر» یک تشبیه است. پیکر اسب (مشبه) به کوه (مشبه‌به) تشبیه شده است. در تشبیه دوم، «عبّاس میرزا» (مشبه) به «معبد» (مشبه‌به) مانند شده است. دل از ناظران بردن وجه‌شبه این تشبیه است. **نکتهٔ طلایی** گاهی مشبّه و مشبّه‌به با هم یک واژهٔ مرکّب می‌سازند که به آن تشبیه «درون‌واژه‌ای» می‌گویند. مثل: کوه‌پیکر، لاله‌رخ، ماه‌روی، گل‌عذار، گل‌چهره، سروبالا، سنگ‌دل، دریادل، شیرزن.	۰/۵
۱۷	مصحّح شو الف: مجاز (۰/۵) ب: جناس تام (۰/۵) بررسی دقیق‌تر الف) در این بیت، دو مجاز وجود دارد. «جهان» در مصراع اول مجاز از مردم جهان است و «زمین و آسمان» در مصراع دوم مجاز از کلّ آفرینش است. ب) در این بیت، واژهٔ «چنگ» دو بار با دو معنی مختلف به کار رفته که آرایهٔ «جناس تام» را به وجود آورده است. «چنگ» اول به معنی ساز موسیقی است و «چنگ» دوم به معنی مشت و پنجه است. **نکتهٔ طلایی** دو آرایهٔ «جناس تام» و «ایهام» را با یکدیگر اشتباه نگیرید. ایهام یک واژه است با دو معنی، اما جناس تام دو واژه است با تلفّظ یکسان و معانی مختلف.	۱
۱۸	مصحّح شو چهارپاره یا دوبیتی پیوسته (۰/۲۵) **نکتهٔ طلایی** چهارپاره یا دوبیتی پیوسته از چند بند هم‌وزن و هم‌آهنگ تشکیل شده است. هر بند چهار مصراع دارد که مصراع‌های دوم هر بند هم‌قافیه‌اند. این قالب شعری بیشتر برای طرح مضامین اجتماعی و سیاسی به‌کار می‌رود. این قالب از دورهٔ مشروطه رواج یافته و تاکنون ادامه پیدا کرده است. ملک‌الشعرا بهار، فریدون توللّی و فریدون مشیری سروده‌هایی در این قالب دارند.	۰/۲۵
۱۹	مصحّح شو الف: نادرست (۰/۵) ب: درست (۰/۵) بررسی دقیق‌تر کتاب «فرهاد و شیرین» اثر وحشی بافقی است. نظامی کتابی شبیه به این نام دارد که عنوان آن «خسرو و شیرین» است.	۱
۲۰	مصحّح شو کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست (۰/۵)	۰/۵
۲۱	مصحّح شو الف: روش و جنبش (۰/۲۵) ب: مرنجان مرا (۰/۲۵)	۰/۵
۲۲	مصحّح شو الف: نظم دقیق آفرینش (۰/۵) ب: ترجیح باطن بر ظاهر (۰/۵)	۱
۲۳	مصحّح شو الف: شکوفه‌های سفید (۰/۵) ب: رود سند (۰/۵)	۱

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

	نکتهٔ طلایی مفهوم استعاری و کنایی واژه‌ها و اصطلاحات از نکات مهمّ فارسی است که مورد توجّه طرّاحان آزمون‌های نهایی قرار می‌گیرد. بنابراین، باید تمام استعاره‌ها و کنایه‌های مهمّ درس‌ها را به دقّت بخوانید.	
۲۴	مصحّح شو الف: اشتیاق دیدار یار (۰/۲۵) ب: اعتقاد به معاد (۰/۲۵) ج: جان‌فشانی (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۵	مصحّح شو شگفتی دشمن از شجاعت سربازان ایران (۰/۵)	۰/۵
۲۶	مصحّح شو الف: «۲» یا اتکا به خود (۰/۲۵) ب: «۴» یا تقلید (۰/۲۵) ج: «۱» یا نفی عقل (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۷	مصحّح شو الف: تا برای خود زمین زراعتی کوچک و حلالی بخرند (۰/۲۵) و راحت‌تر بتوانند زندگی کنند. (۰/۲۵) ب: مانند کابوس (۰/۲۵) دربار را فراگرفته بود. (۰/۲۵) ج: خاک پست را از درگاه خداوند (۰/۲۵) با احترام فرامی‌خوانند. (۰/۲۵) د: شمس از قونیه قطع امید کرد. (۰/۲۵) ه: از شدّت هیجان جست‌وخیزکنان می‌دویدم. (۰/۲۵) و: غمگین باشد (۰/۲۵) دلی که خداوند آن را غمگین بخواهد. (۰/۲۵) ز: در میان امواج (۰/۲۵) جیوه‌ای‌رنگ متلاطم (۰/۲۵)، فکر تازه‌ای به ذهنش رسید. (۰/۲۵) ح: در حالی که حلقهٔ درِ کعبه را در آغوش گرفته بود (۰/۲۵) می‌گفت که امروز مانند این حلقه (۰/۲۵) به درگاه تو متوسّل شده‌ام. (۰/۲۵)	۴
	موفق باشید	۲۰

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir